

Bryssel 26.11.2015
COM(2015) 700 final

**LUONNOS KOMISSION JA NEUVOSTON
YHTEISEKSI TYÖLLISYYSRAPORTIKSI**

**oheisasiakirja komission tiedonantoon
vuotuisesta kasvuselvityksestä 2016**

**LUONNOS KOMISSION JA NEUVOSTON
YHTEISEKSI TYÖLLISYYSRAPORTIKSI
oheisasiakirja komission tiedonantoon
vuotuisesta kasvuselvityksestä 2016**

Luonnos yhteiseksi työllisyysraportiksi, joka perustuu Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 148 artiklaan, on osa komission vuotuista kasvuselvitystä talouspolitiikan vuoden 2016 EU-ohjausjakson käynnistämiseksi. Yhteinen työllisyysraportti on tärkeä tekijä EU:n talouden ohjausjärjestelmässä. Siinä esitetään vuotuinen katsaus työllisyyden ja sosiaalisen tilanteen keskeiseen kehitykseen Euroopassa sekä jäsenvaltioiden työllisyyspolitiikan suuntaviivojen ja vuotuisen kasvuselvityksen painopisteiden mukaisiin jäsenvaltioiden uudistustoimiin.

Vuoden 2016 yhteisen työllisyysraportin luonnoksessa todetaan tältä osin seuraavaa:

Työllisyys- ja sosiaalinen tilanne kohentuvat hitaasti, mutta jäsenvaltioiden välillä ja sisällä on edelleen merkkejä eriytymisestä. Talouden elpyessä vähitellen myös työllisyysasteet ovat jälleen kasvussa ja työttömyysasteet laskevat lähes kaikissa jäsenvaltioissa. Vuonna 2014 työttömyysaste oli vielä yli 10 prosenttia EU28:ssa ja sitäkin korkeampi euroalueella, mutta se on jatkanut laskuaan vuoden 2015 kuluessa. Nuorisotyöttömyys ja pitkäaikaistyöttömyys ovat myös olleet laskussa vuodesta 2013 lähtien, vaikka ne ovatkin vielä yleisesti korkealla tasolla. Jäsenvaltioiden välillä on edelleen suuria eroja, vaikka työmarkkinaolosuhteissa havaittiinkin varovaista lähentymistä vuonna 2014. EU:n kotitalouksien tulot kasvoivat hiukan vuonna 2014 ja vuoden 2015 alussa, mikä johtui taloudellisen toimeliaisuuden voimistumisesta ja työmarkkinaolosuhteiden kohenemisesta. Köyhyysriskin tai sosiaalisen syrjäytymisen riskin piiriin kuuluvien ihmisten lukumäärä ja osuus säilyivät kokonaisuudessaan lähes ennallaan vuosina 2013 ja 2014. Sosiaalisen tilanteen kehittyminen viittaa kuitenkin eriytymisen lisääntymiseen kaikkialla EU:ssa, kuten keskeisten työllisyys- ja sosiaali-indikaattoreiden tulostaulu osoittaa köyhyysriskin ja tuloerojen kehittymisen osalta. Hyvien käytäntöjen pohjalta voitaisiin määritellä joukko yhteisiä viitearvoja, joilla tuettaisiin lähentymistä parhaiten suoriutuviin jäsenvaltioihin samalla kun otettaisiin huomioon jäsenvaltioiden erilaiset lähtökohdat ja toimintatavat.

Hyvin toimivia, dynaamisia ja osallistavia työmarkkinoita tukevia uudistuksia on jatkettava. Useat jäsenvaltiot ovat jatkaneet uudistuksia, joiden myönteiset vaikutukset näkyvät muun muassa työllisyysasteiden nousuna. Toimia tarvitaan kuitenkin lisää, jotta voidaan lisätä kasvua ja luoda sellainen toimintaympäristö, jossa syntyy laadukkaita työpaikkoja. Koska viime aikoina havaittu työllisyyden kasvu perustuu suurelta osin määräaikaisten työsopimusten lisääntymiseen, jäsenvaltioiden olisi myös jatkettava ja joissakin tapauksissa tehostettava toimenpiteitä, joilla puututaan työmarkkinoiden segmentoitumisen ongelmaan ja varmistetaan asianmukainen tasapaino joustavuuden ja työsuhdeturvan välillä.

Verojärjestelmien on tuettava paremmin työpaikkojen luomista. Verojärjestelmiin on ryhdytty tekemään uudistuksia, joilla pyritään vähentämään työpaikan vastaanottamisen pidäkkeitä ja samalla keventämään työn verotusta, jotta yrityksiä tuetaan rekrytoimaan työntekijöitä. Usein nämä toimenpiteet kohdennetaan tiettyihin ryhmiin, esimerkiksi nuoriin ja pitkäaikaistyöttömiin. Tästä huolimatta joissakin jäsenvaltioissa työn kokonaisverokiila on viime vuosina kasvanut huomattavasti etenkin pieni- ja keskipalkkaisten työntekijöiden osalta. Tämä kehityssuuntaus on huolestuttava kun otetaan huomioon, että työttömyysasteet ovat edelleen korkeat monissa jäsenvaltioissa ja korkeat verokiilatasot voivat rajoittaa sekä työvoiman kysyntää että tarjontaa.

Palkanmuodostus on yleisesti noudattanut edelleen maltillisen palkkakehityksen suuntausta. Uudistukset ovat vahvistaneet palkanmuodostusmekanismeja, joilla edistetään palkkakehityksen sovittamista tuottavuuteen ja tuetaan kotitalouksien käytettävissä olevia tuloja. Erityisesti on keskitytty vähimmäispalkkoihin. Palkkakehitys vaikuttaa viime aikoina olleen kokonaisuudessaan melko tasapainoista useimmissa jäsenvaltioissa, ja tämä on osaltaan edistänyt tasapainon palauttamista euroalueella. Reaalipalkat seurailevat pitkälti tuottavuutta useimmissa jäsenvaltioissa muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta. Tämä kehitys on myönteistä maiden sisäisen ja ulkoisen tasapainon kannalta, vaikka lisämukautukset ovatkin vielä tarpeen.

Koulutusinvestoinnit inhimilliseen pääomaan on kohdistettu pääasiassa nuoriin, mutta jotkin jäsenvaltiot ovat lisäksi pyrkineet uudistamaan laajasti koulutusjärjestelmiään tai lisäämään aikuiskoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen mahdollisuuksia. Julkiset koulutusmenot vähenivät kuitenkin lähes puolessa jäsenvaltioista: vuoteen 2010 verrattuna ne

laskivat koko EU:n osalta 3,2 prosenttia. Nykyaikaistaminen, osaamisen parempi mukauttaminen työmarkkinoiden tarpeisiin ja kestävät investoinnit koulutukseen, muun muassa digitaalisiin taitoihin, ovat olennaisen tärkeitä tulevaisuuden työllisyyden, talouskasvun ja EU:n kilpailukyvyn kannalta.

Jäsenvaltiot pyrkivät edelleen tukemaan nuorten työllisyyttä ja puuttumaan työelämän ja koulutuksen ulkopuolella olevien nuorten suuriin lukumääriin. Nuorisotakuusta on tullut koulutuksesta työelämään siirtymisen edistäjä ja nuorisotyöttömyyttä vähentävä tekijä, ja sen ensimmäiset tulokset ovat nyt näkyvillä työelämän ja koulutuksen ulkopuolella olevien nuorten osuuden vähenemisenä. Jotta tulokset olisivat kestäviä, sen täytäntöönpanoa on jatkettava ja sitä on tuettava kansallisista rahoituslähteistä rakenneuudistukseen kohdennetusti. EU:n nuorisotyöttömyysaste on alkanut laskea, mutta kehitys ei koske kaikkia maita. Myös maiden sisällä on edelleen huomattavia eroja.

Pitkäaikaistyöttömien paluuta työmarkkinoille on pidettävä edelleen yhtenä ensisijaisista tavoitteista. Pitkäaikaistyöttömien osuus kaikista työttömistä on nyt 50 prosenttia, mikä on suuri haaste työllisyys- ja sosiaalipolitiikalle. Mitä pitempään henkilö on työttömänä, sitä suuremmaksi kasvaa todennäköisyys, että hän siirtyy työttömyydestä työvoiman ulkopuolelle. Tällä voi olla huomattavia kielteisiä vaikutuksia talouskasvuun, varsinkin kun otetaan huomioon tuottavuuden kasvua koskevat vaatimukset ja väestörakenteen muutos. Siirtymistä pitkäaikaistyöttömyydestä työllisyyteen olisi monissa jäsenvaltioissa tuettava paremmin aktiivisilla työmarkkinatoimenpiteillä. Sekä kysyntä- että tarjontapuolella tarvitaan välittömiä toimia, jotta pitkäaikaistyöttömät eivät lannistuisi ja liukuisi kokonaan työvoiman ulkopuolelle.

Käynnissä oleva työmarkkinavuoropuhelun uudistus liittyy lähinnä työehtosopimusneuvottelujen uudistukseen sekä työntekijöiden edustukseen. Työehtosopimusneuvotteluja hajautetaan toimialatasolta yritystasolle. Jäsenvaltioissa, joissa toimialatason sopimusneuvottelut ovat käytössä, työehtoja koskevat yritystason sopimukset ovat lisääntyneet. Työehtosopimusneuvottelujen hajauttamisen myötä työntekijöiden edustusta koskevat rakenteet samoin kuin korkeampien tasojen kanssa ja horisontaalisesti käytävien neuvottelujen koordinointi ovat olennaisen tärkeitä, jotta voidaan turvata tuottavuuden ja työllisyyden kasvu sekä kohtuulliset palkat työntekijöille. Työmarkkinaosapuolten osallistumista poliittisten toimintalinjojen kehittämiseen ja täytäntöönpanoon on lisättävä.

Vaikka naisten ammattitaidon taso nousee jatkuvasti ja heidän koulutustasonsa on miehiä parempi, naiset ovat edelleen aliedustettuina työmarkkinoilla. Sukupuolten väliset työllisyserot ovat edelleen erityisen suuria perheellisten ja hoitovelvoitteita omaavien henkilöiden keskuudessa. Tämä viittaa siihen, että lisätoimia tarvitaan esimerkiksi lastenhoitopalvelujen alalla. Samaan aikaan sukupuolten väliset erot eläkkeissä ovat EU:ssa 40 prosenttia, mikä johtuu naisten pienemmistä palkoista ja lyhyemmistä työurista. Tämän vuoksi lisätoimia tarvitaan sen edistämiseksi, että työn ja perhe-elämän yhteensovittaminen nivotaan kokonaisvaltaisella tavalla politiikantekoon, mukaan luettuina hoitopalvelut, lomiat ja joustavaa työaikaa koskevat järjestelyt sekä vero- ja etuusjärjestelmät, jotka eivät toimi pidäkkeinä kotitalouden toisen tulonsaajan työnteolle tai työnteon lisäämiselle.

Jäsenvaltiot ovat jatkaneet sosiaalisen suojelun järjestelmien uudistamista edistääkseen osallistumista työmarkkinoille, ehkäistäkseen ihmisen elämänskaaren aikana ilmeneviä riskejä ja suojatakseen ihmisiä näiltä riskeiltä. Sosiaalisen suojelun järjestelmien on suojattava ihmisiä paremmin sosiaaliselta syrjäytymiseltä ja köyhyydeltä. Niistä on tultava kokonaisvaltaisia välineitä, jotka palvelevat yksilön kehitystä, työmarkkinoita, elämänskaareen kuuluvia siirtymävaiheita ja sosiaalista yhteenkuuluvuutta. Eläkkeiden riittävyys edellyttää edelleen sekä naisten että miesten kykyä pysyä työelämässä pitempään ja täysipainoisemmin. Aktiivisena ikääntymistä koskevilla toimilla on katettava terveyttä ja koulutusta koskevat tarpeet. Työikäiseen väestöön tehtävät investoinnit, mm. lastenhoitopalvelujen tarjoaminen, ovat olennaisia, jotta voidaan turvata osallistavan työllisyyspolitiikan tulokset sekä julkisen talouden kestävyys. Terveysturvajärjestelmät myötävaikuttavat yksilölliseen ja yhteiseen hyvinvointiin ja taloudelliseen vaurauteen. On tehtävä järkeviä uudistuksia, joilla varmistetaan kestävä rahoituspohja ja kannustetaan toimivien perusterveydenhuoltopalvelujen tarjoamista ja saatavuutta.

Vuoden 2015 aikana jäsenvaltiot – etenkin jotkin niistä – ovat joutuneet vastaamaan unioniin tulevien kasvavien pakolaisvirtojen asettamaan haasteeseen. Jäsenvaltiot ovat tehneet päätöksiä kotouttamisjärjestelyistä samoin kuin toimenpiteistä, joilla pyritään ehkäisemään maahantuloa. Lyhyellä aikavälillä vaikutukset julkisten menojen kasvuun ovat suhteellisen pieniä vaikkakin merkittävämpiä joissakin jäsenvaltioissa. Keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä tärkeintä on tulijoiden siirtyminen työmarkkinoille. Jäsenvaltioiden on

varmistettava, että turvapaikan hakijoilla on pääsy työmarkkinoille viimeistään yhdeksän kuukauden kuluttua siitä päivästä, jona he hakevat kansainvälistä suojelua.

1. TYÖMARKKINOIHIN JA SOSIAALISIIN SEIKKOIHIN LIITTYVÄT KEHITYSSUUNTAUKSET JA HAASTEET EUROOPAN UNIONISSA

Tässä jaksossa esitetään yleiskatsaus työmarkkinoihin sekä sosiaalisiin seikkoihin liittyviin kehityssuuntauksiin ja haasteisiin Euroopan unionissa. Ensiksi esitellään yleisiä havaintoja, jotka perustuvat keskeisten työllisyys- ja sosiaali-indikaattoreiden tulostauluun. Tämän jälkeen seuraa työllisyyteen ja sosiaalisiin seikkoihin liittyvien keskeisten alojen yksityiskohtaisempi analyttinen tarkastelu.

1.1 Yleiset havainnot keskeisten työllisyys- ja sosiaali-indikaattoreiden tulostaulusta

Kolmatta kertaa laadittava keskeisten työllisyys- ja sosiaali-indikaattoreiden tulostaulu on nyt yhtenäinen osa yhteistä työllisyysraporttia. Kuten tuoreimmissa työllisyysuuntaviivoissa¹ todettiin, tulostaulu on erityisen hyödyllinen väline, koska sen avulla voidaan havaita keskeiset työllisyys- ja sosiaaliset ongelmat ja eroavuudet ajoissa ja tunnistaa osa-alueet, joilla poliittisia toimia tarvitaan eniten. Tämä tehdään seuraamalla tarkkaan ja tulkitsemalla kunkin indikaattorin tasoa ja muutoksia. Komissio on hyödyntänyt tulostaulun tuloksia laatiessaan vuoden 2015 maaraportteja ja maakohtaisia suosituksia. Tarkoituksena on vahvistaa haasteiden ja toimintaohjeiden taustatietoja.

Tulostaulun havaintojen analysointi auttaa ymmärtämään paremmin työllisyys- ja sosiaalipoliittista kehitystä. Tämä puolestaan myötävaikuttaa siihen, että talouspolitiikan EU-ohjausjaksossa voidaan keskittyä voimakkaammin työllisyyteen ja sosiaaliseen suorituskyykyyn. Tätä toivotaan Euroopan talous- ja rahaliiton viimeistelyä koskevassa viiden puheenjohtajan kertomuksessa² sekä tuoreessa tiedonannossa toimista Euroopan talous- ja rahaliiton viimeistelemiseksi³. Kun tulostaulua tulkitaan paremmin, on helpompi kartoittaa objektiivisesti työllisyyden ja sosiaalisten eroavaisuuksien kehityssuuntauksia. Tulostaulua olisi tarkasteltava yhdessä muista välineistä saatujen havaintojen kanssa. Näitä välineitä ovat työllisyyskehityksen seurantaväline, sosiaalisen suojelun kehityksen seurantaväline sekä

¹ Neuvoston päätös jäsenvaltioiden työllisyyspolitiikan suuntaviivoista vuodelle 2015, Bryssel, 21. syyskuuta 2015, 11360/15.

² Saatavilla seuraavassa osoitteessa: http://ec.europa.eu/priorities/economic-monetary-union/docs/5-presidents-report_fi.pdf

³ COM(2015) 600 final, 21.10.2015.

makrotalouden epätasapainoa koskevien menettelyjen tulostaulu, jota on hiljattain täydennetty työllisyyden pääindikaattoreilla.⁴

Työllisyyteen ja sosiaaliseen tilanteeseen liittyy huolestuttavia piirteitä, jotka saattavat johtaa jäsenvaltioiden kehityksen eriytymiseen. Seuraavia kolmea keskeistä suuntausta on syytä analysoida tarkemmin, sillä ne saattavat edellyttää tehokkaampia poliittisia toimenpiteitä (ks. yksityiskohtaiset taulukot liitteessä):

- kunkin jäsenvaltion osalta indikaattorin muutos tietyssä vuonna verrattuna aiempiin ajanjaksoihin (historiallinen muutos);
- kunkin jäsenvaltion osalta ero EU:n ja euroalueen keskiarvoon samana vuonna (kuvaava työllisyyden ja sosiaalisen kehityksen tämänhetkisiä eroavuuksia);
- indikaattorin muutos kahden peräkkäisen vuoden välillä kussakin jäsenvaltiossa verrattuna muutokseen koko EU:ssa ja euroalueella (kuvaava sosioekonomisen lähentymisen/eriytymisen dynamiikkaa).

Tarkasteltaessa aiempaa kehitystä ja eroja EU:n keskiarvosta tulostaulun perusteella⁵ huomataan, että kriisi on vaikuttanut jäsenvaltioihin eri tavoin ja elpyminen on ollut epätasaista. Noin puolessa jäsenvaltioista ainakin kaksi indikaattoria on kehittynyt huolestuttavalla tavalla.

Kuudella jäsenvaltiolla (Kreikalla, Kroatialla, Kyproksella, Portugalilla, Espanjalla ja Italialla) on huomattavia työllisyyteen ja sosiaaliseen tilanteeseen liittyviä haasteita. Kahdessa jäsenvaltiossa (Ranskassa ja Suomessa) esiintyy ongelmallista kehitystä, jotka liittyvät työllisyyteen ja nuorisotyöttömyysasteeseen. Suomessa havaitaan myös käytettävissä olevien tulojen supistuminen. Sosiaaliseen syrjäytymiseen liittyviä ilmiöitä koskevat indikaattorit on syytä panna merkille viiden maan (Romanian, Bulgarian, Liettuan, Latvian ja Viron) osalta. Lisäksi kahdessa jäsenvaltiossa (Maltassa ja Luxemburgissa) tilanne on yhden indikaattorin osalta ongelmallinen ja toisen indikaattorin osalta hyvä mutta heikkenemässä.

Kun tulostaulua tarkastellaan yksityiskohtaisesti, Kreikassa tilanne on kriittinen kaikkien indikaattorien osalta. Kroatiassa esiintyy ongelmallista kehitystä ja ongelmallisia tasoja työttömyyttä, työelämän ja koulutuksen ulkopuolella olevia nuoria (NEET) ja köyhyyttä

⁴ Ks. varoituskansio koskeva kertomus vuodeksi 2016.

⁵ Ks. yksityiskohtainen katsaus kuhunkin indikaattoriin edellisessä jaksossa.

koskevista indikaattoreista. Kyproksessa yleinen työttömyysaste, nuorten työttömyysaste ja köyhyysriskiä kuvaava indikaattori kehittyvät huolestuttavaan suuntaan, kun taas NEET-aste on heikko mutta kohenemaan päin. Italian osalta erittäin huolestuttavalla tavalla kehittyvät nuorten työmarkkinatilannetta koskevat indikaattorit. Melko ongelmallisella tavalla kehittyvät myös yleinen työttömyysaste sekä sosiaaliset indikaattorit. Portugalissa yleinen ja nuorten työttömyysaste ovat edelleen huolestuttavia, mutta ne ovat parantuneet viime kaudella. Nämä myönteiset muutokset eivät vielä näy sosiaalisessa tilanteessa, joten köyhyysriskiä ja tuloeroja kuvaavat indikaattorit ovat edelleen korkealla tasolla. Espanjassa työttömyysaste ja NEET-aste ovat kehittyneet parempaan suuntaan (ongelmallisilta tasoilta), mutta nuorisotyöttömyyttä, köyhyyttä ja tuloeroja koskeva tilanne on edelleen haastava.

Suomessa on rekisteröity kaikkien kolmen työllisyysindikaattorin kielteinen kehittyminen, sillä ne ovat kaikki nousseet voimakkaasti viime kaudella, ja kotitalouksien käytettävissä olevat bruttotulot ovat pienentyneet. Ranskassa yleinen työttömyysaste ja nuorisotyöttömyysaste ovat EU:n keskiarvon yläpuolella ja kasvavat edelleen.

Vaikka työmarkkinatilanne on useissa maissa vakaa tai kohenemaan päin, sosiaalisten indikaattorien osalta tilanteen voidaan havaita olevan huolestuttavampi. Romaniassa NEET-astetta, köyhyysriskiä ja tuloeroja koskevat tilanteet ovat kriittisiä. Bulgariassa havaittiin toiseksi suurin tuloerojen lisääntyminen, vaikka kyseinen indikaattori oli siellä jo ennestään korkealla tasolla. Myös työelämän ja koulutuksen ulkopuolella olevien nuorten tilannetta pidetään edelleen heikkona (mutta se on kohenemassa). Molempien sosiaalisten indikaattoreiden katsotaan edelleen olevan ongelmallisella tasolla Latviassa, Liettuassa ja Virossa.

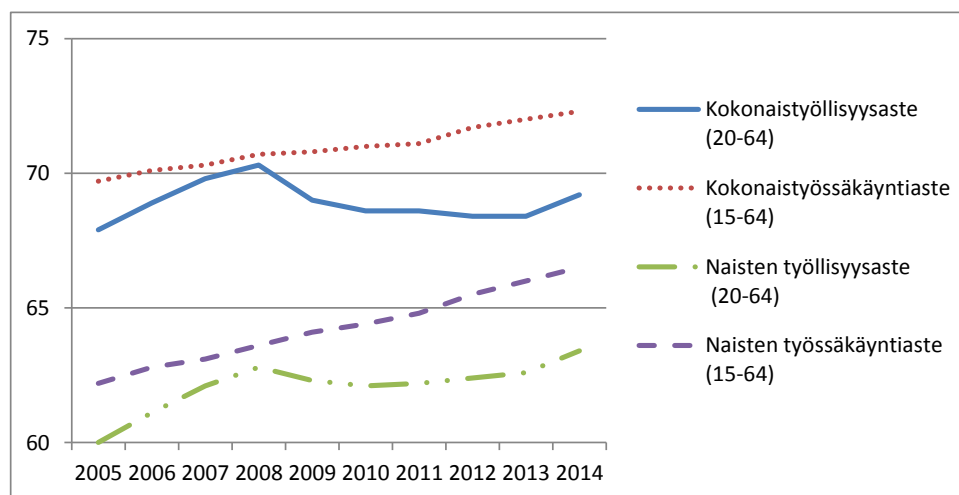
Kahdessa jäsenvaltiossa kehitys on ristiriitaista joidenkin indikaattorien heikentyessä ennestään hyvältä tai jo ongelmalliselta tasolta. Luxemburgissa NEET-aste nousi (vielä hyvältä tasolta), ja tuloeroja kuvaava indikaattori osoittaa tarkkailua vaativien ongelmien olemassaolon. Maltassa havaitaan huomattava nousu köyhyysriskiasteessa (ennestään suhteellisen hyvältä tasolta) samoin kuin NEET-asteessa.

Itävallassa tilanne on kokonaisuudessaan hyvä tai erittäin hyvä kaikkien indikaattoreiden osalta, vaikka pientä heikkenemistä on havaittavissa kokonaistyöttömyyden sekä NEET-asteen osalta.

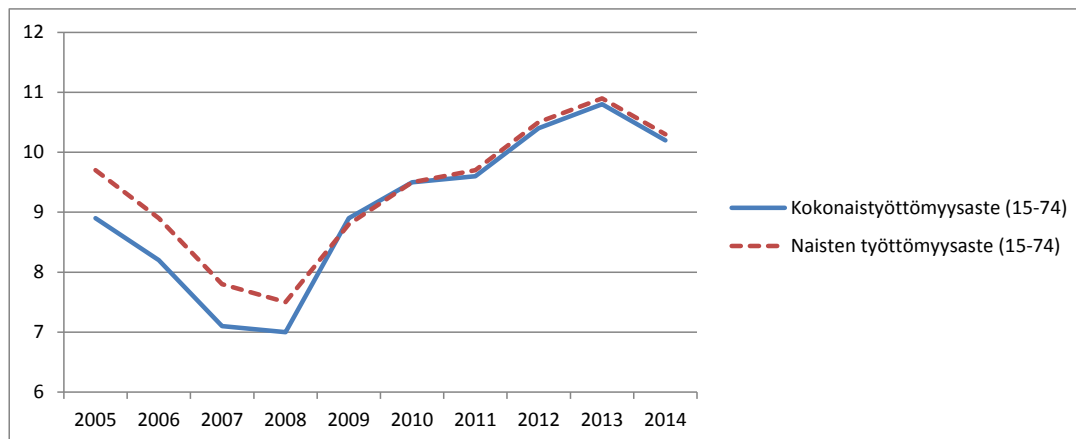
1.2 Työmarkkinoihin liittyvät kehityssuuntaukset ja haasteet

Talouden elpyminen alkoi EU:ssa vuoden 2013 aikana, ja useimmat työmarkkinaindikaattorit alkoivat kehittyä parempaan suuntaan pian tämän jälkeen. Kriisi oli kuitenkin niin syvä ja elpyminen niin hidasta etenkin euroalueella, ettei reaalin BKT ole vielä saavuttanut kriisiä edeltäviä tasoja. Työllisyysasteet ovat nyt taas nousussa (kaavio 1). Vuonna 2014 (20–64-vuotiaiden) työllisyysaste nousi aiempaan vuoteen verrattuna 0,8 prosenttiyksikköä eli 69,2 prosenttiin EU28:ssa ja 0,4 prosenttiyksikköä eli 68,1 prosenttiin EA19:ssä (19 maan euroalueella).⁶ Samaan aikaan (15–64-vuotiaiden) työssäkäyntiaste nousi EU28:ssa 0,3 prosenttiyksikköä ja EA19:ssä 0,1 prosenttiyksikköä ja saavutti molemmilla alueilla 72,3 prosentin tason. Vuonna 2008 alkanut työttömyyden tasainen kasvu katkesi vuonna 2013, ja (15–74-vuotiaiden) työttömyysaste laski 10,8 prosentista 10,2 prosenttiin EU28-maissa ja 12,0 prosentista 11,6 prosenttiin EA19-alueella vuosien 2013 ja 2014 välillä. Laskeva suuntaus jatkui vuoden 2015 ensimmäisellä puoliskolla, jolloin työttömyysaste laski 0,7 prosenttiyksikköä EU28:ssa ja 0,5 prosenttiyksikköä euroalueella vuoden 2014 samaan jaksoon verrattuna.

Kaavio 1: Työllisyys-, työttömyys- ja työssäkäyntiaste, EU28, yhteensä ja naiset

⁶ [Vuoden 2015 päivitys kun saatavilla]

Lähde: Eurostat, EU:n työvoimatutkimus.

Työllisyyden ja työttömyyden kehityssuuntauksiin vaikuttavat muutokset työpaikan löytäneiden ja työpaikastaan lähteneiden osuuksissa. Työpaikan löytäneiden määrät ovat palautuneet vuoden 2013 alun matalilta tasoilta, ja työpaikastaan lähteneiden määrät ovat samaan aikaan alkaneet laskea vuoden 2012 alusta. Vuosina 2013 ja 2014 havaitut työttömyyden laskut on yhdistetty lähinnä työpaikastaan lähteneiden määrien supistumiseen, kun taas työpaikan löytäneiden osuudet ovat silti alle kriisiä edeltävien tasojen vaikka ovatkin kohenemassa. Lisäksi ne ovat erityisen matalia työnhakijoiden kohdalla, joilla on takanaan pitkiä työttömyysjaksoja.

Työllisyyden kasvun dynamiikka on vaihdellut jäsenvaltion, toimialan ja sopimustyyppin mukaan. Vuonna 2014 (20–64-vuotiaiden ikäryhmän) työllisyysasteet nousivat vuoteen 2013 verrattuna kaikissa jäsenvaltioissa lukuun ottamatta Suomea (-0,2 prosenttiyksikköä), Itävaltaa (-0,4) ja Alankomaita (-0,5). Työllisyysasteissa on edelleen kuitenkin eroja. Vuoden 2014 työllisyysasteet vaihtelivat Kreikan 53,3 prosentista hiukan alle 60 prosenttiin Kroatiassa, Italiassa ja Espanjassa ja yli 75 prosenttiin Alankomaissa (75,4 %), Tanskassa (75,9 %), Yhdistyneessä kuningaskunnassa (76,2 %), Saksassa (77,7 %) ja Ruotsissa (80,0 %). Kun kehitystä tarkastellaan sektorikohtaisesti, työllisyyden koheneminen yltää nyt useimmille sektoreille, myös niille, joihin kriisi vaikutti voimakkaimmin, kuten maatalous, rakennusala ja teollisuus. Kun tarkastellaan sopimustyyppejä, määräaikaissä työ sopimuksissa työskentelevien työllisyystilanne on odotusten mukaisesti ollut erittäin epävakaa viime vuosina. Vakituksessa työsuhteessa tai itsenäisenä ammatinharjoittajana työskentelevien tilanne on pysynyt jokseenkin vakaana vuodesta 2011. Vuodesta 2013 lähtien kokonaistyöllisyyden kasvu on pääosin johtunut määräaikaisten työ sopimusten

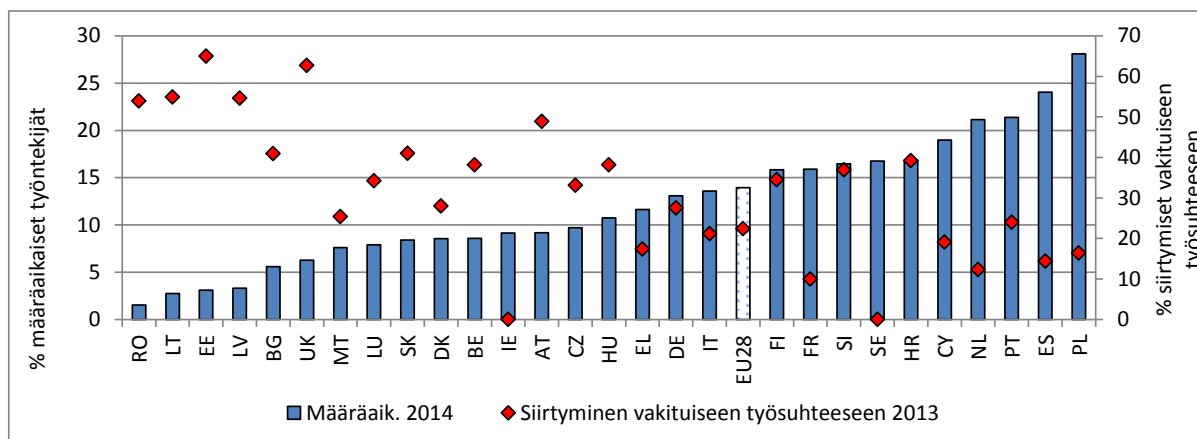
lisääntymisestä. Kuten kaaviosta 2 käy ilmi, määräaikaisten työsopimusten käyttö vaihtelee huomattavasti jäsenvaltioiden välillä. Vuonna 2014 niiden osuus vaihteli Romanian ja Baltian maiden alle 5 prosentista Alankomaiden, Portugalin, Espanjan ja Puolan yli 20 prosenttiin. Siirtymät tilapäisestä vakituiseen työsuhteeseen myös vaihtelevat maittain, ja vaikuttaa siltä, että siirtymisen aste on suurinta (pienintä) niissä maissa, joissa määräaikaisten sopimusten osuus on pienin (suurin). Sekä määräaikaisten sopimusten osuus että siirtymät määräaikaisesta vakituiseen työsuhteeseen ovat osoitus siitä, miten joustavia työmarkkinat ovat. Ne saattavat kuvastaa myös työsuhdeturvaa koskevan lainsäädännön eroja eri maissa ja sitä, missä määrin sisäpiiri-ulkopiiri-vaikutukset ovat ominaisia jäsenvaltioiden työmarkkinoille. Tämä aiheuttaa erityistä huolta maissa, joissa määräaikaisia työsopimuksia käytetään laajamittaisesti, sillä näissä maissa määräaikaiset sopimukset eivät useinkaan paranna työntekijän mahdollisuuksia saada pysyvää kokopäivätyötä, kuten kaavio 2 osoittaa.

Epätyypilliset työsopimukset ovat yleisempiä naisten, nuorten ja rutiineista poikkeavaa ruumiillista työtä tekevien keskuudessa. Vaikuttaa siltä, että niihin liittyy usein palkkaepäsuhta ja niitä käytetään erityisen paljon pienipalkkaisissa työtehtävissä.⁷ Toinen työpaikkojen epävarmuuteen liittyvä näkökohta on ei-vapaaehtoisen osa-aikatyön osuus, joka on kasvanut 16,7 prosentista 19,6 prosenttiin koko työllisyydestä, sekä tilapäisen työn muotojen laajeneminen ja monipuolistuminen.⁸

⁷ OECD (2015) – In It Together: Why Less Inequality Benefits All.

⁸ Eurofound (2015) - *Developments in working life in Europe: EurWORK annual review 2014*.

Kaavio 2: Määräaikaisten työsopimusten osuus ja siirtymiset määräaikaisesta vakituiseen työsuhteeseen

Lähde: Eurostat, EU:n työvoimatutkimus ja yhteisön tulo- ja elinolotilastot (SILC). Lyhyt kuvaus: Siirtymiä koskevat tiedot Bulgarian, Kreikan, Portugalin ja Kroatian osalta koskevat vuotta 2012, Itävallan osalta vuotta 2014. Siirtymiä koskevat tiedot puuttuvat Irlannin ja Ruotsin osalta.

Työllisyyden kehitys heijastaa työpaikkojen (netto)kasvun kehityssuuntauksia. Pieniä ja keskisuuria yrityksiä (pk-yrityksiä) pidetään perinteisesti työllisyyskasvun moottoreina.

Vuosien 2002 ja 2010 välillä 85 prosenttia EU:n uusista työpaikoista syntyi pk-yrityksissä. Vuosina 2010–2013 työllisyys EU:n pk-yrityksissä sitä vastoin väheni 0,5 prosentilla. Muun kuin rahoitussektorin luotonsaantimahdollisuudet ovat edelleen monissa jäsenvaltioissa heikot. Taustalla on sekä tarjontaan että kysyntään liittyviä tekijöitä, kuten toimialojen rakenneuudistukset ja rahoituskriisiä seurannut velkaantumisen purkaminen. Rahoituksen heikko saatavuus todennäköisesti myös vähentää aloittelevien yritysten määrää. Vuonna 2014 itsenäisten ammatinharjoittajien lukumäärä nousi suunnilleen samaa vauhtia kuin työllisyys, minkä vuoksi itsenäisen ammatinharjoittamisen osuus EU:ssa pysyi muuttumattomana 14,6 prosentissa ja jäi alle vuosina 2004–2006 saavutetun 15 prosentin tason. Naisten kohdalla itsenäisen ammatinharjoittamisen osuus pysyi noin 10 prosentissa, kun taas miesten kohdalla osuus oli edelleen noin viidennes. Itsenäisen ammatinharjoittamisen taso ja muutokset ovat hyvin erilaisia eri jäsenvaltioissa, ja ne ilmentävät useita tekijöitä, kuten puite-ehdoja, kansalaisten yrittäjäyyshenkeä ja mahdollisuuksia palkkatyöhön. Itsenäisen ammatinharjoittamisen tasot ovat huomattavasti 10 vuoden takaisia korkeammat Alankomaissa, Slovakiassa, Sloveniassa, Kreikassa, Yhdistyneessä kuningaskunnassa ja Tšekissä.

Työssäkäyntiasteet vaihtelevat väestöryhmittäin ja jäsenvaltioittain. Ne muuttuvat vakaammalla tavalla kuin työllisyysasteet, mikä viittaa siihen, että lannistavat vaikutukset ovat pieniä. Ne ovat muuttuneet linjassa pitkän aikavälin kehityssuuntauksien kanssa: ne ovat nousseet jatkuvasti tiettyjen ryhmien, erityisesti naisten ja ikääntyneiden työntekijöiden osalta, kun taas heikosti koulutettujen ja 15–24-vuotiaiden nuorten miesten työssäkäyntiasteet ovat laskeneet. Vaikka työssäkäyntiasteiden erot ovat ajan myötä kaventuneet, sekä miesten ja naisten että ikääntyneiden työntekijöiden ja parhaassa työiässä olevien väliset erot edelleen huomattavat. Vuonna 2014 naisten työssäkäyntiaste oli 66,5 prosenttia EU28:n alueella; vaikka se oli edelleen 11,5 prosenttiyksikköä alhaisempi miehiin verrattuna, ero pieneni vuonna 2010 rekisteröidystä 13,2 prosenttiyksiköstä. Sukupuolten väliset erot kokoaikaisen/osa-aikaisen työn osalta lisäävät työssäkäyntiasteen eroja ja konkretisoituvat sukupuolten välisinä palkkaeroina, jotka työuran jälkeen näkyvät sukupuolten välisinä eläke-eroina. Vuosien 2010 ja 2014 välillä ikääntyneiden (55–64-vuotiaiden) työntekijöiden ja parhaassa työiässä olevien (25–54-vuotiaiden) työssäkäyntiasteen ero laski 35,4 prosenttiyksiköstä 29,6 prosenttiyksikköön. Sitä vastoin kansalaisten ja muiden kuin kansalaisten samoin kuin vammaisten ja muiden kuin vammaisten väliset erot eivät kaventuneet. Maiden välillä on edelleen huomattavia eroja yleisissä työssäkäyntiasteissa (jotka vuonna 2014 vaihtelivat Italian 63,9 prosentista Ruotsin 81,5 prosenttiin) ja tiettyjen ryhmien työssäkäyntiasteissa, mikä johtuu eroista maiden taloudellisessa tilanteesta, institutionaalisissa rakenteissa ja työntekijöiden henkilökohtaisissa mieltymyksissä.

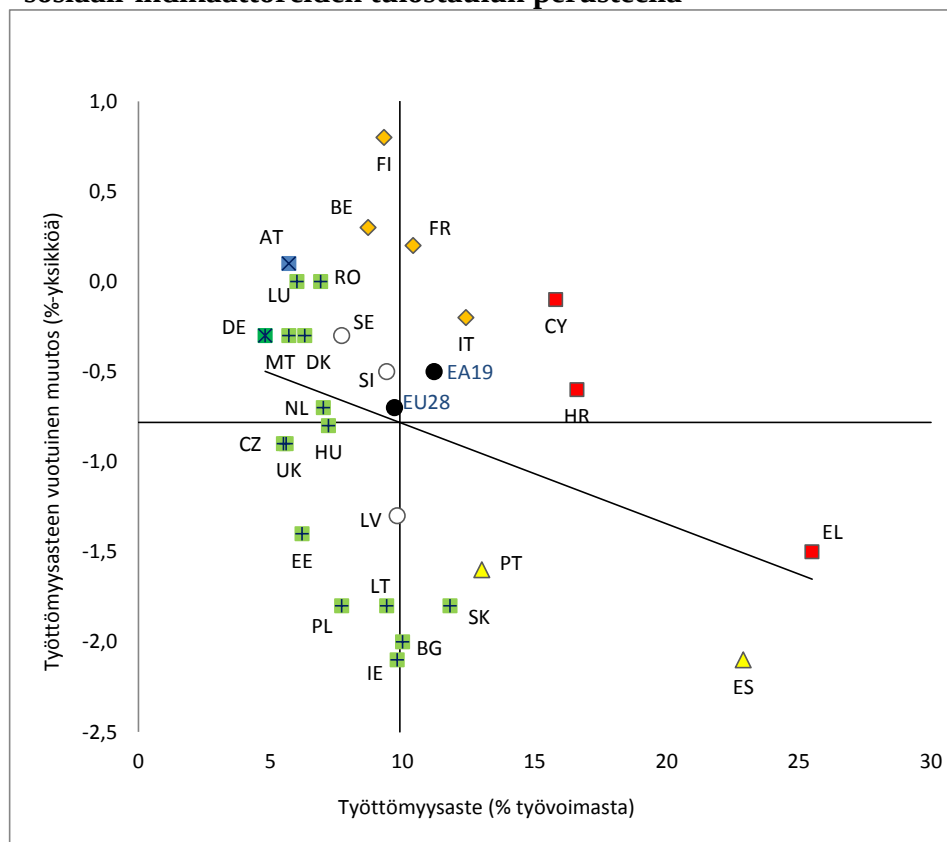
Työttömyysaste ja nuorisotyöttömyysaste ovat alkaneet laskea, mutta kehitys ei koske kaikkia jäsenvaltioita. Myös maiden sisällä on edelleen huomattavia eroja. Keskeisten työllisyys- ja sosiaali-indikaattoreiden tulostaulun perusteella voidaan havaita työttömyysasteiden lähentymistä kaikkialla Euroopassa. Työttömyys vähenee keskimääräistä voimakkaammin jäsenvaltioissa, joissa työttömyysaste oli ollut erittäin korkea (tärkeimpiä esimerkkejä ovat Espanja ja Portugali sekä niiden jälkeen Kreikka). Kuten kaavio 3 kuitenkin osoittaa, vuoden 2015 alkupuoliskolla työttömyysasteet vaihtelivat Saksan noin 5 prosentista Espanjan ja Kreikan yli 20 prosenttiin. Työttömyysaste vaikuttaa hyvin korkealta myös Kroatiaassa ja Kyproksessa, joista viimeksi mainitussa se edelleen nousee.

Keskimääräistä merkittävästi voimakkaampi heikkenevä kehitys voidaan havaita useissa maissa, joissa työttömyysasteet ovat suhteellisesti paremmalla tasolla. Tämä koskee Belgiaa, Ranskaa, Suomea ja Itävaltaa (viimeksi mainitussa työttömyysaste on kuitenkin edelleen hyvin alhainen eli 5,1 %). EU28-maista suurin työttömyysasteen kasvu, 0,8

prosenttiyksikköä, havaitaan Suomessa. Vaikka työttömyys on laskussa Italiassa, lasku on hidasta keskimääräiseen laskuun verrattuna. Nämä kehityssuuntaukset olisi analysoitava huolellisesti, sillä ne voivat muuttua pitkäkestoiseksi.

Sukupuolittain tarkasteltuna työttömyysasteen laskeminen oli kaiken kaikkiaan samantasoista miesten (0,8 prosenttiyksikköä) ja naisten keskuudessa (0,7 prosenttiyksikköä) EU28:ssa. Naisten työttömyysaste on edelleen ongelma Etelä-Euroopassa (erityisesti Kreikassa ja Espanjassa) ja joissakin Itä-Euroopan maissa (Kroatiassa ja Slovakiassa).

Kaavio 3: Työttömyysaste ja muutos edellisestä vuodesta keskeisten työllisyys- ja sosiaali-indikaattoreiden tulostaulun perusteella

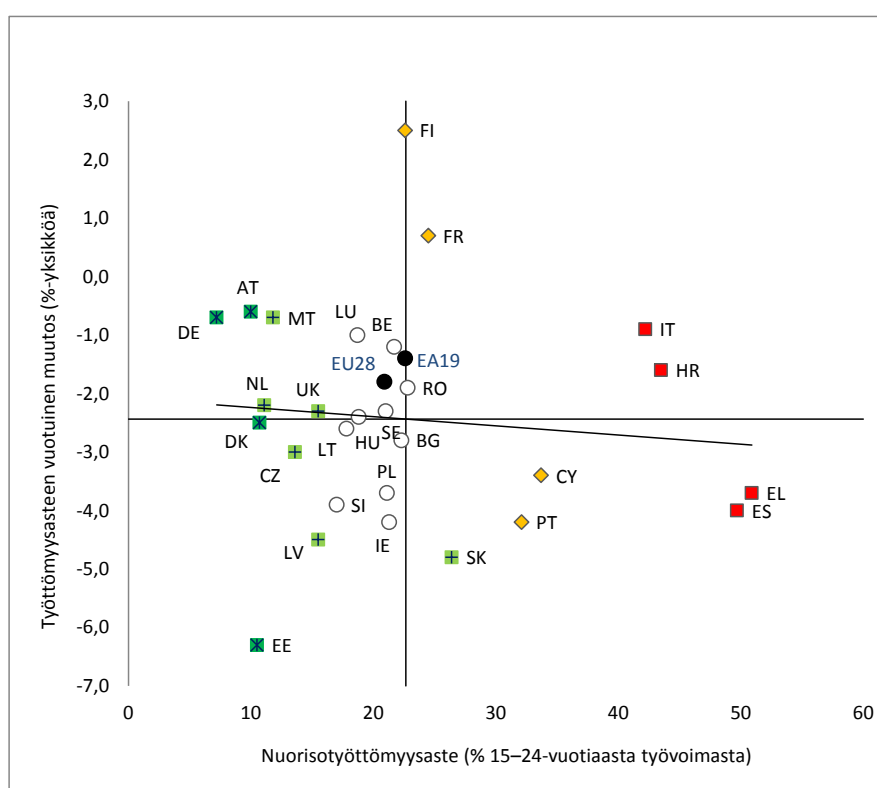

Lähde: Eurostat, työvoimatutkimus (työllisyyden pääosaston laskelmat). Kausi: vuoden 2015 ensimmäinen vuosipuolisko ja vuotuiset muutokset vuoden 2014 ensimmäiseen vuosipuoliskoon verrattuna. Huom.: Akselit on keskitetty EU28:n painottamattoman keskiarvon mukaan. EU28 ja EA19 viittaavat vastaaviin painotettuihin keskiarvoihin. Symbolien selitykset esitetään liitteessä.

Kuten kaaviosta 4 käy ilmi, maiden väliset erot ovat vielä suuremmat nuorten työttömyysasteiden osalta. Kahden maan (Kreikan ja Espanjan) nuorisotyöttömyysasteet ovat edelleen noin 50 prosenttia, kahden maan (Italian ja Kroatian) yli 40 prosenttia ja kahden maan (Kyproksen ja Portugalin) yli 30 prosenttia. Näissä maissa havaitaan myös naisten korkeimmat työttömyysasteet. Vaikka regressiosuoran negatiivinen kaltevuus viittaa siihen,

että jäsenvaltiot ovat alkaneet lähentyä toisiaan, nopeampi lasku olisi näissä maissa tarpeen, jotta nuorisotyöttömyys saataisiin nopeasti takaisin kohtuulliselle tasolle. Tässä ryhmässä Portugali näyttää kuitenkin lähentyvän nopeimmin muita. Muutamien maiden (kuten Ranskan ja Suomen) nuorisotyöttömyystilanne näyttää olevan heikkenemässä suhteellisen hyvästä lähtökohdasta. Suomeen on kiinnitettävä erityistä huomiota, koska siellä nuorisotyöttömyysaste on noussut tällä jaksolla 2,5 prosenttiyksikköä ja heijastelee heikkoa taloustilannetta (suurin lisäys EU28:ssa; sama koskee yleistä työttömyysastetta).

Kaavio 4: Nuorten työttömyysaste ja muutos edellisestä vuodesta keskeisten työllisyys- ja sosiaali-indikaattoreiden tulostaulun perusteella

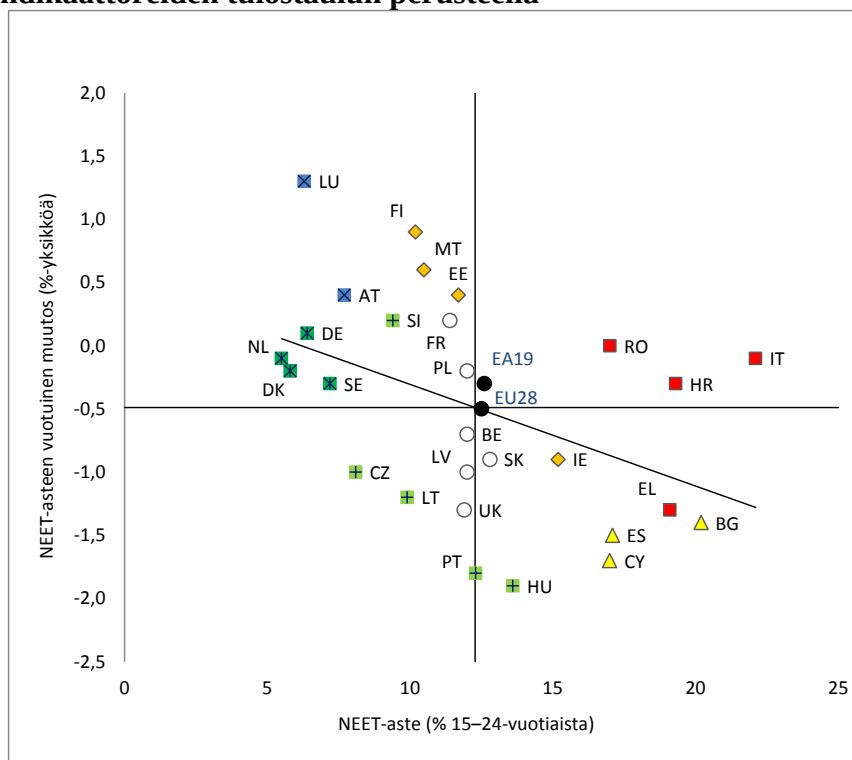

Lähde: Eurostat, työvoimatutkimus (työllisyyden pääosaston laskelmat). Kausi: vuoden 2015 ensimmäinen vuosipuolisko ja vuotuiset muutokset vuoden 2014 ensimmäiseen vuosipuoliskoon verrattuna. Huom.: Akselit on keskitetty EU28:n painottamattoman keskiarvon mukaan. EU28 ja EA19 viittaavat vastaaviin painotettuihin keskiarvoihin. Symbolien selitykset esitetään liitteessä.

Työelämän ja koulutuksen ulkopuolella olevien nuorten osuus (NEET-aste) on myös pienenemässä (kaavio 5). NEET-asteet ovat kuitenkin edelleen hyvin korkeat useissa maissa (Irlannissa, Kyproksessa, Espanjassa, Romaniassa, Kreikassa, Kroatiassa, Bulgariassa ja Italiassa; näistä Bulgariassa ja Italiassa osuudet ovat yli 20 %). Naisten osalta NEET-nuorten osuus on suurin Kreikassa, Italiassa, Romaniassa ja Bulgariassa. Vaikka Espanja, Bulgaria, Kreikka ja Kypros näyttäisivät lähentyvän suhteellisen nopeasti toisia maita,

mukautumisvauhti (jos mukautumista esiintyy) vaikuttaa riittämättömältä Italiassa, Kroatiassa ja Romaniassa. Myös tässä tapauksessa niissä muutamissa jäsenvaltioissa, joilla on suhteellisen matalat – tai lähellä keskiarvoa olevat – NEET-asteet, vuotuiset muutokset ovat huomattavasti EU:n keskiarvoa korkeampia. Tämä koskee Luxemburgia, Itävaltaa, Suomea ja Maltaa.

Kaavio 5: NEET-aste ja muutos edellisestä vuodesta keskeisten työllisyys- ja sosiaali-indikaattoreiden tulostaulun perusteella

Lähde: Eurostat, työvoimatutkimus (työllisyyden pääosaston laskelmat). Sarjassa katkos: Ranska ja Espanja. Kausi: vuoden 2014 tasot ja vuotuiset muutokset vuoteen 2013 verrattuna. Huom.: Akselit on keskitetty EU28:n painottamattoman keskiarvon mukaan. EU28 ja EA19 viittaavat vastaaviin painotettuihin keskiarvoihin. Symbolien selitykset esitetään liitteessä.

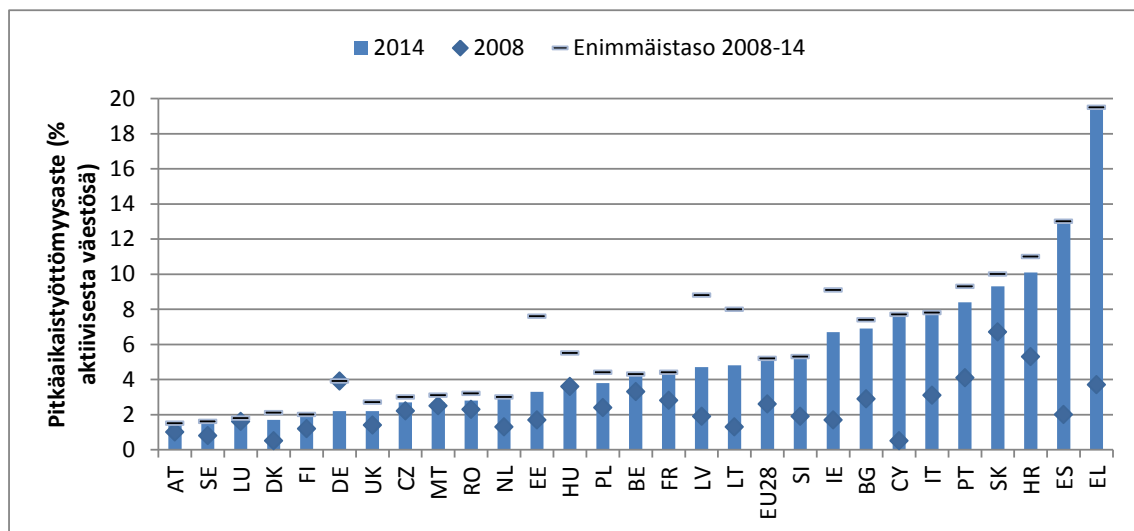
Koulutuksen keskeyttämisaste on parantunut useimmissa maissa. Vuonna 2014 koulunkäynnin keskeyttäneiden määrä laski 20 jäsenvaltiossa verrattuna vuoteen 2013 mutta nousi suhteellisen voimakkaasti Virossa. Vaikka useimmissa jäsenvaltioissa tapahtui myönteistä kehitystä, määrät ovat edelleen erittäin suuria monissa maissa (Malta, Italia, Portugali ja Espanja). Lisäksi ulkomaalaissyntyisten nuorten keskeyttämisaste on keskimäärin 10 prosenttiyksikköä korkeampi kuin syntyperäisillä nuorilla, ja korkeimmat keskeyttämisasteet – noin 20 prosenttia – nähdään Kreikassa ja Italiassa⁹.

Työmarkkinoiden yleisestä paranemisesta huolimatta pitkäaikaistyöttömyys on edelleen korkealla tasolla useissa jäsenvaltioissa. Kriisin seurauksena pitkäaikaistyöttömyysaste

⁹ Ks. ”Education and Training Monitor 2015” (http://ec.europa.eu/education/tools/et-monitor_en.htm).

nousi Saksaa lukuun ottamatta kaikissa jäsenvaltioissa vuosien 2008 ja 2014 välillä (kaavio 6). Kaiken kaikkiaan pitkäaikaistyöttömyysasteet ovat edelleen suhteellisen korkeita. Tämä koskee erityisesti Kreikkaa ja myös Espanjaa, joissa se vuonna 2014 oli edelleen hyvin lähellä tasoa, jolla se oli korkeimmillaan. Pitkäaikaistyöttömyys on miehillä, nuorilla ja heikosti koulutetuilla suhteellisesti yleisempää kuin työmarkkinoiden muissa ryhmissä. Se koettelee erityisesti niitä, jotka aiemmin työskentelivät taantuvissa ammateissa ja taantuvilla toimialoilla. Talouden yleinen tilanne on edelleen tärkeä tekijä, joka määrittää muutoksia pitkäaikaistyöttömyydessä ja siihen ajautumisessa ja siitä pois pääsemisessä. Lisäksi on olemassa voimakkaita maakohtaisia vaikutuksia, jotka liittyvät lähinnä institutionaalisten rakenteiden eroihin.

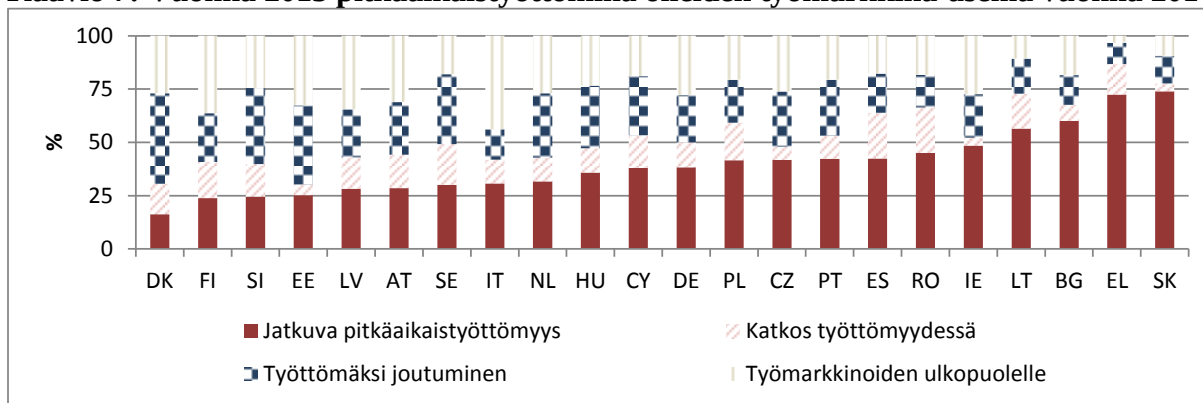
Kaavio 6: Pitkäaikaistyöttömyysaste (2008, 2014 ja enimmäistasot)

Lähde: *Employment and Social Developments in Europe (ESDE) 2015*, Euroopan komissio.

Jäsenvaltioiden välillä on pitkäaikaistyöttömyyden dynamiikkaa koskevia eroja. Kaaviosta 7 käy ilmi pitkäaikaistyöttömien työllistymisaste vuosien 2013 ja 2014 välillä. Useiden jäsenvaltioiden kohdalla pitkäaikaistyöttömyyden pysyvyysaste (pitkäaikaistyöttömät, jotka ovat työttömänä vielä vuoden kuluttua) on huomattava. Liettuassa, Bulgariassa, Kreikassa ja Slovakiassa se on yli 50 prosenttia. Toisaalta siirtymisiä työhön esiintyy suhteellisen paljon Tanskassa, Ruotsissa, Virossa ja Sloveniassa. Siirtymiset työvoiman ulkopuolelle johtuvat todennäköisesti työnhakijoiden lannistumisesta. Tätä tapahtuu erityisen paljon Italiassa ja jossain määrin Suomessa, Virossa ja Latviassa.

Kaavio 7: Vuonna 2013 pitkäaikaistyöttöminä olleiden työmarkkina-asema vuonna 2014

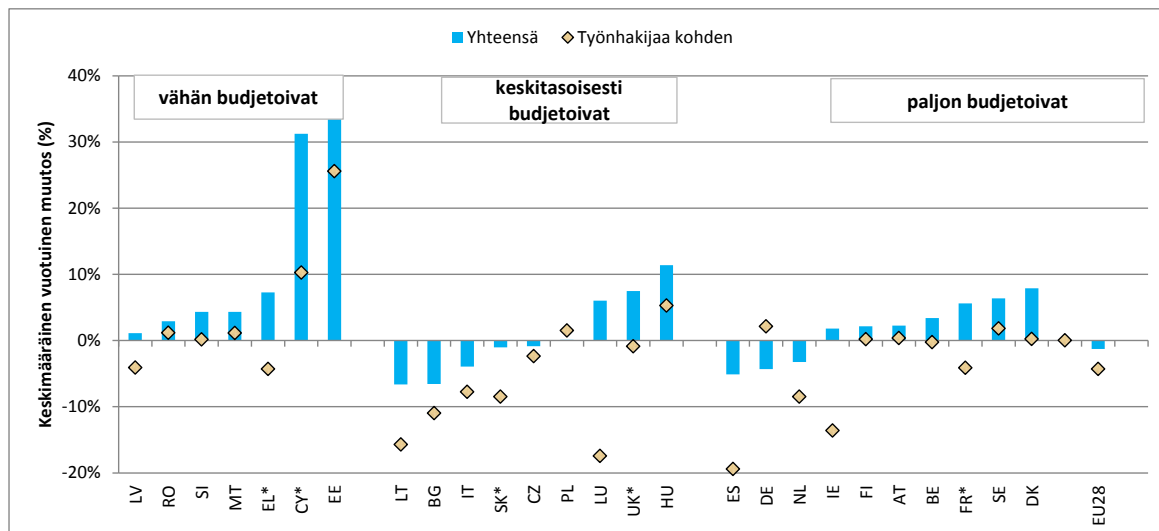

Lähde: *Employment and Social Developments in Europe (ESDE) 2015*, Euroopan komissio.

Vaikka pitkäaikaistyöttömien tilanne on pääosin epäedullinen, aktiivisen työvoimapolitiikan kokonaismenot ovat supistuneet monissa jäsenvaltioissa, mikä johtuu julkisen talouden niukkuudesta. Vuosien 2007 ja 2012 välillä kokonaismenot (osuutena BKT:sta vuonna 2007) supistuivat kahdeksassa jäsenvaltiossa, ja menot työnhakijaa kohden supistuivat 13 maassa (kaavio 8). Ne kasvoivat lähinnä niissä jäsenvaltioissa, joissa ne olivat suhteellisen pienet vuonna 2007. Vaikka tuoreempia tietoja maakohtaisista menoista ei ole vielä saatavilla, ei ole todennäköistä, että menojen kokonaismäärä olisi parantunut huomattavasti, kun otetaan huomioon, että julkiset talousarviot ovat olleet kireät myös vuoden 2012 jälkeen monissa jäsenvaltioissa. Lisäksi aktiivisen työmarkkinapolitiikan menoja ei huomattavan monissa maissa kohdenneta voimakkaasti pitkäaikaistyöttömiin. Noin puolessa jäsenvaltioista pitkäaikaistyöttömiin kohdennetaan alle 20 prosenttia menoista. Vaikuttaa lisäksi siltä, että pitkäaikaistyöttömien osalta julkisten työvoimapalvelujen kattavuus, etuuksien kattavuus ja osallistuminen koulutukseen ovat ajan myötä heikentyneet useissa jäsenvaltioissa, mikä mahdollisesti liittyy siihen, että erittäin pitkään (yli kaksi vuotta) työttöminä olleiden tavoittamisessa esiintyy vaikeuksia¹⁰.

Kaavio 8: Aktiivisen työmarkkinapolitiikan menojen vuotuinen reaalikasvu 2007–2012

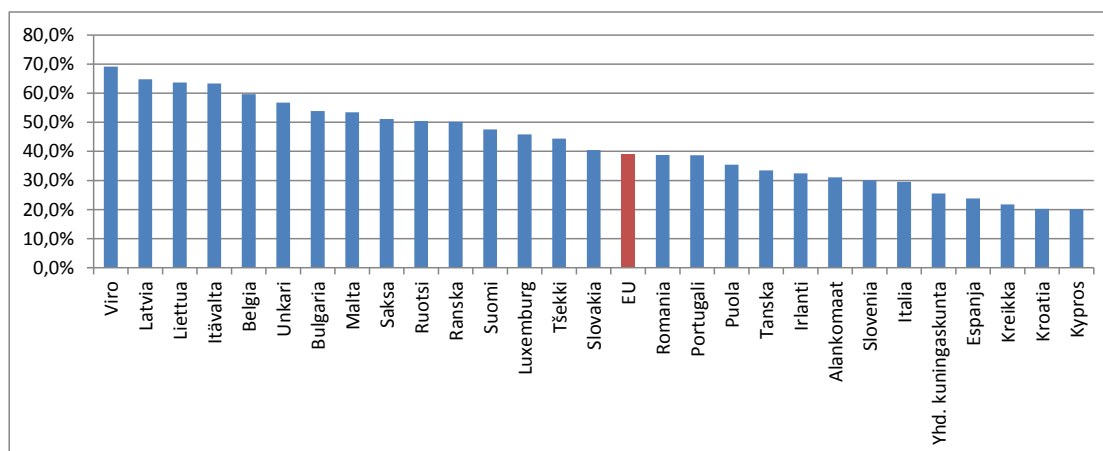
¹⁰ ”Preventing and Fighting Long-Term Unemployment”, asiakirjassa *Employment and Social Developments in Europe 2015*, Euroopan komissio.

Lähde: Eurostat, työvoimapolitiikan tietokanta. EU28:n keskiarvoa koskevat työllisyyden pääosaston laskelmat. Huom.: Jäsenvaltiot on jaettu vähän/keskitasoisesti/paljon budjetoivien ryhmiin sen mukaan, mitkä niiden aktiivisen työmarkkinapolitiikan menot olivat vuonna 2007 (ryhmät 1–7 % BKT:sta). EU28:n arvioitu aggregaatti, joka puuttuvien tietojen vuoksi perustuu Yhdistyneen kuningaskunnan ja Kreikan tapauksessa vuoden 2010 arvoon kauden 2011–2013 osalta sekä Espanjan, Ranskan, Kyproksen, Maltan ja Romanian osalta vuoden 2012 arvoon myös vuoden 2013 osalta ja jossa ei ole mukana Kroatiaa. Kroatia ja Portugali eivät ole mukana tietojen puuttumisen ja sarjassa esiintyvien katkoksen vuoksi. *Koska sarjassa on katkoksia Kreikan, Ranskan ja Yhdistyneen kuningaskunnan osalta vuosina 2007–2012, niiden sijasta on käytetty vuosien 2007–2010 keskiarvoja, Slovakian osalta on käytetty jaksoa 2012–2008 sekä Kyproksen osalta jaksoa 2007–2011.

(Pitkäaikais)työttömien vähäisempi aktivointi voi pahentaa jo olemassa olevia osaamisvajeita. Jos (pitkäaikais)työttömien aktivointiin käytettäviä menoja supistetaan etenkin koulutuksen osalta, se saattaa estää työttömiä hankkimasta taitoja, joita he tarvitsisivat päästäkseen takaisin työelämään. Tämä lisäisi pitkäaikaistyöttömyyden pysyvyyttä ja pahentaisi jo olemassa olevia osaamisvajeita. Kuten kaaviosta 9 käy ilmi, monissa jäsenvaltioissa huomattava osa työnantajista ilmoittaa, että niillä on vaikeuksia löytää työntekijöitä, joilla on vaadittava ammattitaito. Suhteellisen suuria vaikeuksia esiintyy tältä osin Baltian maissa (mikä voi johtua siitä, että suhteellisen suuria määriä ihmisiä lähtee näistä maista muihin EU:n jäsenvaltioihin) ja alhaisen työttömyyden maissa, kuten Itävallassa, Belgiassa ja Saksassa. Vähemmän vaikeuksia raportoidaan jäsenvaltioista – esimerkiksi Espanjasta, Kreikasta, Kroatiasta ja Kyproksesta –, joissa työvoiman tarjonta ei ole rekrytointia rajoittava tekijä. Elinikäisen oppimisen tarjonnan laadun parantaminen ja siihen tehtävien investointien lisääminen auttaisi vähentämään osaamisvajetta. Eurostatin lukujen mukaan vuosina 2009–2014 elinikäinen oppiminen lisääntyi valtaosassa jäsenvaltioita (ei kuitenkaan Kroatiassa, Kyproksessa, Kreikassa, Puolassa, Espanjassa eikä Sloveniassa), mutta erot ovat edelleen suuria. Elinikäiseen oppimiseen osallistumista koskevat vuoden 2014 luvut vaihtelevat Romanian 1,5 prosentista ja Bulgarian 1,8 prosentista Suomen, Ruotsin ja Tanskan yli 25 prosenttiin.

Kaavio 9: Eurooppalaisten yritysten vaikeudet löytää henkilöstöä, jolla on vaadittava ammattitaito, vuonna 2013

Lähde: Kolmas Euroopan yritystutkimus (2013), Euroopan elin- ja työolojen kehittämissäätiö (Eurofound) (Huom: Niiden yritysten osuus, jotka vastasivat myöntävästi kysymykseen ”Onko yrityksellänne ollut vaikeuksia löytää työntekijöitä, joilla on vaadittava ammattitaito?”).

Henkilöstön löytämisessä esiintyviin vaikeuksiin voi olla useita syitä, joista yksi on, että työntekijöillä ei ole tarvittavia ammattitaitoja. Viimeaikaiset ammattitaidon kysynnän ja tarjonnan kohtaamattomuutta tarkastelleet analyysit osoittavat kuitenkin, että vain alle puolessa tapauksista rekrytointivaikeudet johtuvat aidosta ammattitaitoisen työvoiman puutteesta ja lähes kolmannessa tapauksista syynä on palkka, joka ei ole riittävä houkuttelemaan työnhakijoita. Epätyypillinen työaika ja koulutusmahdollisuuksien puute riittämättömään palkkaan yhdistettynä heikentävät työnantajien kykyä hankkia työntekijöitä. Tutkimukset osoittavat myös, että yritykset, jotka eivät kykene löytämään vaadittavan ammattitaidon omaavia työntekijöitä, ovat usein haluttomia tarjoamaan pitkäaikaisia sopimuksia.¹¹

Euroopan osaamis pohjaan liittyvät rakenteelliset puutteet uhkaavat Euroopan kasvupotentiaalia. OECD:n ja Euroopan komission julkaisemasta aikuisten ammatillista osaamista käsittelevästä tutkimuksesta (*Survey on Adult Skills, PIAAC*) saatujen tietojen perusteella noin 20 prosentilla työikäisestä väestöstä on vain matala osaamistaso (luku- ja laskutaito), ja eräissä maissa (kuten Ranskassa, Espanjassa ja Italiassa) tämä osuus on sitäkin suurempi. Erittäin hyvän perusosaamistason työntekijöiden osuus on suuri vain muutamissa maissa (Virossa, Tanskassa, Suomessa, Alankomaissa ja Ruotsissa), ja useimmat Euroopan

¹¹ ”Supporting Skills Development and Matching in the EU”, asiakirjassa *Employment and Social Developments in Europe 2015*, Euroopan komissio.

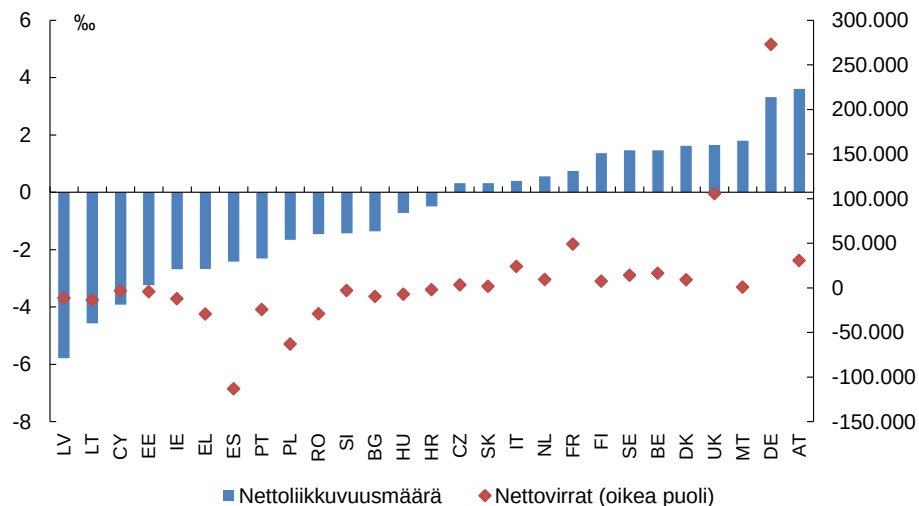
maat ovat vielä kaukana niistä Euroopan ulkopuolisista maista (esimerkiksi Japanista ja Australiasta), joissa tällaisten työntekijöiden osuus on suurin. Vuonna 2014 keskimäärin 22 prosentilla EU:n väestöstä ei ollut digitaalisia taitoja: nämä osuudet vaihtelevat Luxemburgin 5 prosentista Bulgarian 45 prosenttiin ja Romanian 46 prosenttiin.¹² Kun otetaan huomioon, että pystyäkseen toimimaan digitaaliyhteiskunnassa yksilö tarvitsee vähäisiä taitoja monipuolisemmat digitaaliset taidot (esim. kyky lähettää sähköpostiviestejä ei yksin riitä), voidaan katsoa, että 40 prosentilla EU:n väestöstä on riittämättömät digitaaliset taidot. Julkista varainkäyttöä koskevien tietojen perusteella on olemassa riski, että inhimilliseen pääomaan tehtävät investoinnit ovat puutteellisia, sillä julkiset koulutusmenot ovat supistuneet 3,2 prosenttia vuodesta 2010 ja pienentyneet yhdessätoista jäsenvaltiossa vuonna 2013. Euroopassa ei investoida tehokkaasti koulutukseen ja osaamiseen. Se vaarantaa Euroopan keskipitkän aikavälin kilpailukyvyn ja sen työvoiman työllistettävyyden.

Työvoiman liikkuvuus voi olla tärkeä sopeuttamismekanismi, jonka avulla vähennetään maiden välisiä eroja työttömyydessä ja ratkaistaan osaamisvajeita. Kaaviossa 10 esitettävistä EU:n sisäistä liikkuvuutta koskevista luvuista saa suhteellisen selkeän käsityksen siitä, että ihmiset muuttavat kriisistä eniten kärsineistä maista niihin maihin, jotka selviytyivät kriisistä suhteellisen hyvin. Tämä on lisäystä jo aiempiin pitemmän aikavälin muuttovirtoihin, jotka ovat suuntautuneet Keski- ja Itä-Euroopan maista rikkaampiin Luoteis-Euroopan maihin. Absoluuttisin luvuin tarkasteltuna nettomääräiset maastamuuttovirrat ovat suurimpia Espanjassa ja Puolassa, kun taas nettomääräiset maahanmuuttovirrat ovat suurimpia Saksassa ja Yhdistyneessä kuningaskunnassa. Yleisesti ottaen liikkuvuus EU-maiden välillä on vielä vähäistä. Eniten liikkuvuutta hyödyntävät nuoret ja korkeasti koulutetut kansalaiset, jotka auttavat ratkaisemaan osaamisvajetta vastaanottajamaissa mutta aiheuttavat myös joitakin haasteita lähtömailleen, vaikka siirtäisivätkin rahaa entisiin kotimaihinsa¹³. Tutkintojen täysi avoimuus ja vertailukelpoisuus EU:ssa voisi helpottaa työntekijöiden liikkuvuutta, koska työnantajat ymmärtäisivät työnhakijan toisessa jäsenvaltiossa hankkiman tutkinnon sisältöä ja voisivat luottaa siihen. Tämän vuoksi jäsenvaltiot ovat lisäämässä kansallisiin tutkintoihinsa viittaukset eurooppalaiseen tutkintojen viitekehykseen.

Kaavio 10: EU:n sisäisen liikkuvuuden nettomäärät ja -virrat vuonna 2013

¹² Digitaalisten taitojen yhdistetty indeksi, jonka pohjana on digitaalisten taitojen puitekehys, <https://ec.europa.eu/jrc/sites/default/files/lb-na-26035-enn.pdf>.

¹³ *Employment and Social Developments in Europe 2015*, Euroopan komissio.

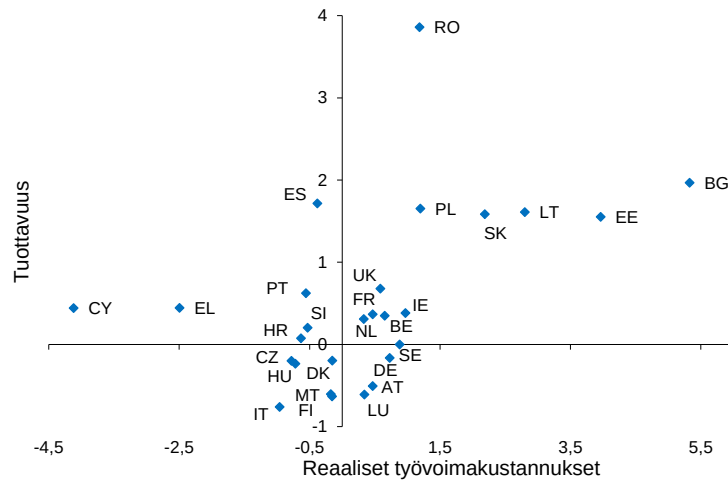

Lähde: *Labour Market and Wage Developments in Europe 2015*, Euroopan komissio. Huom.: Luxemburg jätetty pois mittakaavan ulkopuolelle sijoittuvana poikkeuksena. EU:n sisäinen nettoliikkuvuus lasketaan EU-maiden välisen maahanmuuton ja maastamuuton välisenä erona koko populaatiosta vuoden alussa 1 000:ta asukasta kohti.

Palkkakehitys vaikuttaa olevan linjassa tuottavuuden kasvun kanssa useimmissa jäsenvaltioissa ja on osaltaan edistänyt tasapainon palauttamista euroalueella.

Yksikkötyökustannukset kasvoivat vuoteen 2008 saakka nopeammin euroalueen alijäämämaissa kuin ylijäämämaissa. Sen jälkeen suuntaus kääntyi, mikä edisti ulkoisen tasapainon palauttamista asianomaisissa jäsenvaltioissa. Kuten kaavio 11 osoittaa, viime vuosina reaali-palkat vaikuttavat lisäksi olleen kehittymässä suurin piirtein linjassa tuottavuuden kanssa (toisin kuin edellisinä vuosina havaittiin useissa maissa), ja monissa maissa esiintyy vain pieniä poikkeamia (poikkeuksena Kypros, Kreikka, Espanja, Viro, Romania ja Bulgaria). Tämä kehitys on yleisesti myönteistä maiden sisäisen ja ulkoisen tasapainon kannalta.

Kaavio 11: Reaalisten työvoimakustannusten ja tuottavuuden keskimääräinen kasvu vuosina 2012–2014

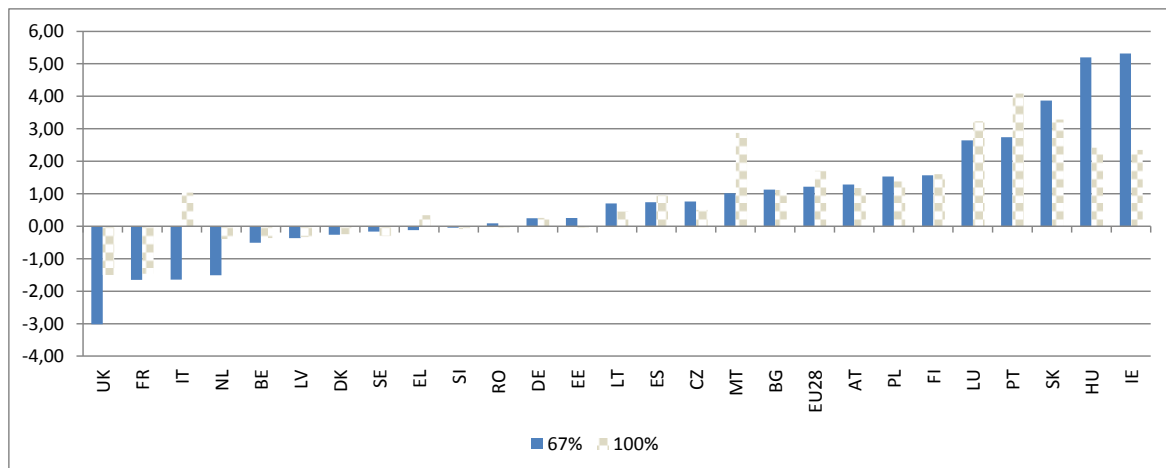
Lähde: *Labour Market and Wage Developments in Europe 2015*, Euroopan komissio.

Viime vuosina työn verokiila on kasvanut huomattavan monissa jäsenvaltioissa, erityisesti matalapalkkaisten ja keskipalkkaisten palkansaajien osalta, mikä nostaa useissa maissa jo ennestään korkeita tasoja.¹⁴ Verokiilatasot vaihtelevat huomattavasti jäsenvaltioiden välillä. Vuonna 2014 ne vaihtelivat Maltan ja Irlannin alle 30 prosentista Belgian, Saksan, Ranskan ja Unkarin yli 45 prosenttiin (Itävallassa ja Italiassa ainoastaan keskipalkkaisten palkansaajien osalta). Kaaviosta 12 käy ilmi vuosien 2010 ja 2014 välinen verokiilan muutos palkansaajien osalta (ainoa tulonsaaja, ei lapsia), joiden tulotaso on 67 tai 100 prosenttia keskipalkasta. Verokiila laski molemmilla tulotasoilla vain kahdeksassa maassa, eniten Yhdistyneessä kuningaskunnassa ja Ranskassa. Suhteellisen voimakasta kasvua on sen sijaan havaittavissa Maltassa (100 prosentin tulotasolla, tosin matalalta lähtötasolta), Luxemburgissa, Portugalissa, Slovakiassa, Unkarissa ja Irlannissa (sekä 67 prosentin että 100 prosentin tulotasolla, mutta Irlannin tapauksessa matalalta lähtötasolta). Nämä suuntaukset antavat aihetta huoleen, kun otetaan huomioon monissa jäsenvaltioissa edelleen vallitsevat korkeat työttömyysasteet. Verokiilan kaventaminen asianmukaisella rahoituksella lisäisi kysyntää ja kasvua, tukisi työpaikkojen luomista ja edistäisi Euroopan talous- ja rahaliiton toimivuutta.¹⁵

Kaavio 12: Verokiilan muutos vuosien 2010 ja 2014 välillä

¹⁴ Työn verokiila koostuu henkilökohtaisesta tuloverosta sekä työnantajien ja työntekijöiden sosiaaliturvamaksuista.

¹⁵ Ks. euroryhmän julkilausumat, esimerkiksi euroryhmän julkilausuma rakenneuudistusohjelmasta *Structural reform agenda - thematic discussions on growth and jobs - Common principles for reforms reducing the tax burden on labour*, Milano, 12. syyskuuta 2014.

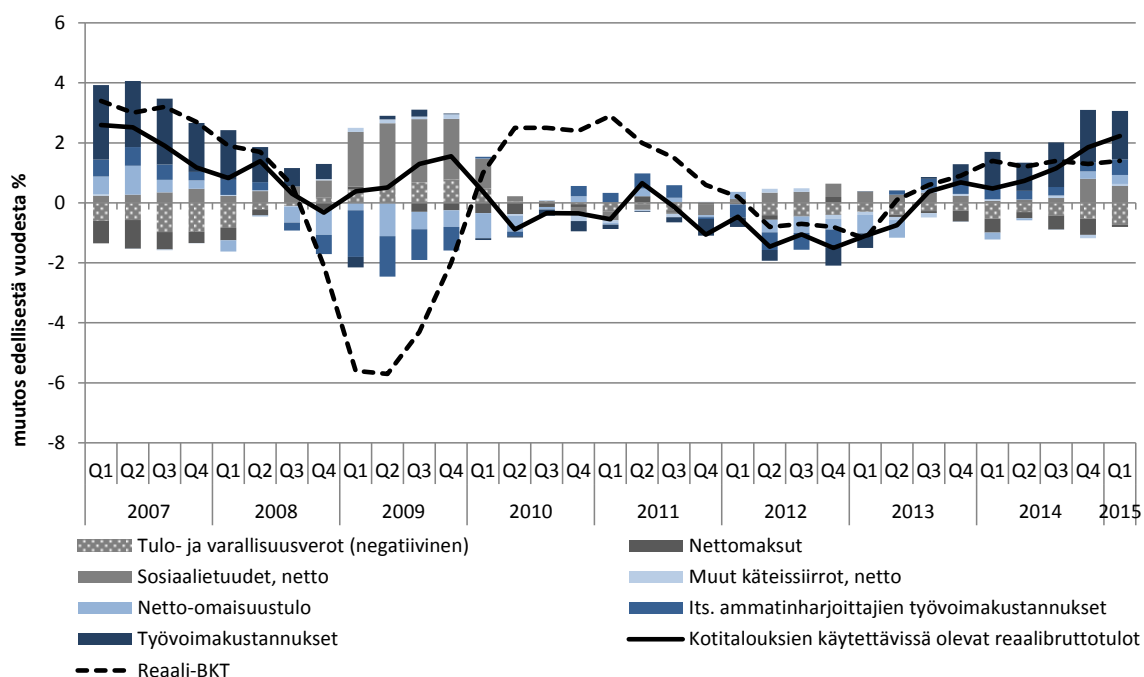

Lähde: Veroja ja etuuksia koskeva tietokanta, OECD/EC. Huom.: Tiedot koskevat yhden tulonsaajan kotitalouksia (lapsettomat); Bulgarian, Latvian, Liettuan, Maltan ja Romanian tiedot vuodelta 2013 vuoden 2014 sijaan.

1.3 Sosiaaliset kehityssuuntaukset ja haasteet

EU:n kotitalouksien tulot ovat taas kasvussa, mikä johtuu taloudellisen toimeliaisuuden lisääntymisestä ja työmarkkinaolosuhteiden kohenemisesta. Kotitalouksien käytettävissä olevien reaali bruttotulojen arvioidaan nousseen 2,2 prosenttia EU:ssa keskimäärin vuoden aikana vuoden 2015 ensimmäiseen neljännekseen mennessä (kaavio 13). Kotitalouksien reaali tulojen kasvu johtui pääasiassa markkinatulojen, lähinnä palkkojen, noususta ja jossain määrin myös itsenäisten ammatinharjoittajien tulojen ja netto-omaisuustulojen kasvusta. Tulo- ja varallisuusverot vähensivät hiukan kotitalouksien käytettävissä olevien reaali bruttotulojen progressiota vuonna 2014 ja vuoden 2015 ensimmäisellä neljänneksellä.

Kaavio 13: Muutos EU:n kotitalouksien käytettävissä olevissa bruttotuloissa ja niiden osatekijöissä

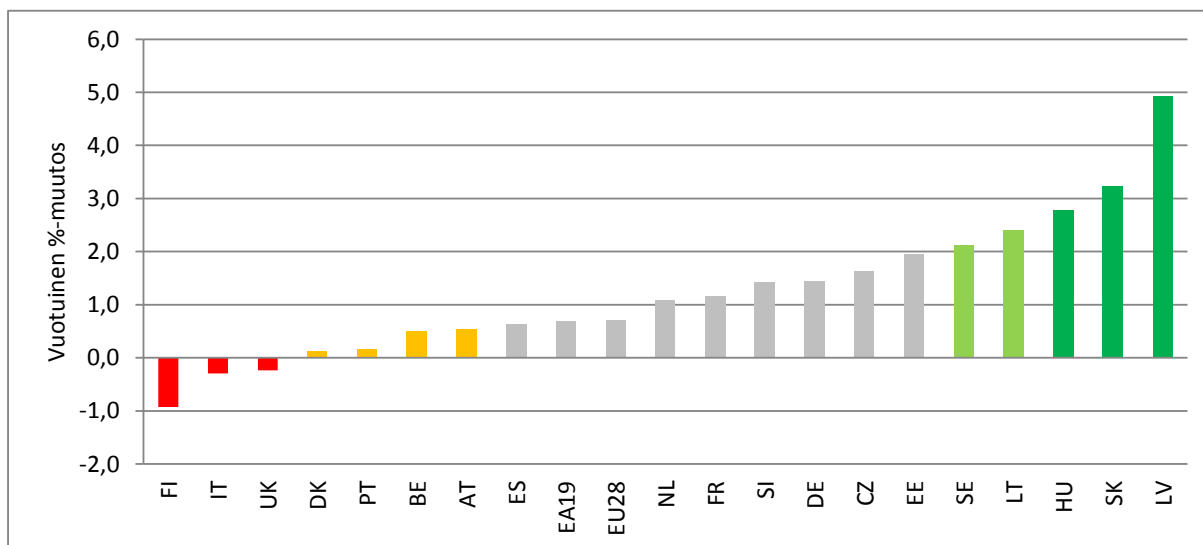

Lähde: Eurostat, kansantalouden tilinpito (työllisyyden pääosaston laskelmat).

Maakohtaisten tilanteiden lähempi tarkastelu osoittaa, että useimmat jäsenvaltiot ovat hyötäneet kotitalouksien käytettävissä olevien bruttotulojen kasvusta vuonna 2014. Keskeisten työllisyys- ja sosiaali-indikaattoreiden tulostaulun tiedot¹⁶ (kaavio 14) osoittavat, että kotitalouksien käytettävissä olevat reaalitytulot ovat kasvaneet vuoden 2014 aikana useimmissa jäsenvaltioissa. Kotitalouksien tulot ovat kasvaneet eniten Ruotsissa, Liettuassa, Unkarissa, Slovakiassa ja Latviassa vuotuisen nousun ollessa yli 2 prosenttia. Yhdistyneessä kuningaskunnassa, Italiassa ja Suomessa tulot sen sijaan pienenivät. Jälkimmäisimmässä tapauksessa tulosta on tarkasteltava yhdessä työttömyyttä kuvaavien indikaattoreiden yleisen heikkenemisen kanssa. Vielä ei ole saatavilla tietoja, joiden perusteella voitaisiin arvioida kotitalouksien käytettävissä olevien bruttotulojen viimeaikaista kehitystä joissakin maissa, joihin kriisi iski rajusti (esim. Kreikka ja Kypros).

¹⁶ Kotitalouksien käytettävissä olevat bruttotulot poimittu 28. lokakuuta 2015. Vuoden 2014 lukuja ei ollut käytettävissä kyseisenä päivänä yhdeksän jäsenvaltion (Bulgarian, Irlannin, Kreikan, Kroatian, Kyproksen, Luxemburgin, Maltan, Puolan ja Romanian) osalta.

Kaavio 14: Kotitalouksien käytettävissä olevien bruttotulojen muutos vuonna 2014 keskeisten työllisyys- ja sosiaali-indikaattoreiden tulostaulun perusteella

Lähde: Eurostat, kansantalouden tilinpito (työllisyyden pääosaston laskelmat).

Niiden ihmisten osuus, joita koskee köyhyyden tai sosiaalisen syrjäytymisen riski, vakiintui vuosina 2013 ja 2014 sen jälkeen, kun se oli jatkuvasti kasvanut vuodesta 2009 vuoteen 2012.

Eurooppa 2020 -strategiassa vahvistetun köyhyydenvähentämistavoitteen saavuttamista mitataan köyhyys- ja syrjäytymisriskiasteella, jonka Eurostat toimittaa. Köyhyys- ja syrjäytymisriskiasteella tarkoitetaan niiden ihmisten osuutta,

- jotka ovat köyhyysvaarassa eli joiden ekvivalentti¹⁷ kotitalouden käytettävissä oleva tulo (sosiaalisten tulonsiirtojen ja eläkkeiden jälkeen) on alle 60 prosenttia kotitalouksien käytettävissä olevasta kansallisesta mediaanitulosta;
- TAI jotka kärsivät vakavasta aineellisesta puutteesta¹⁸
- TAI jotka asuvat hyvin alhaisen työssäkäyntiasteen kotitalouksissa¹⁹.

Köyhyys- ja syrjäytymisriskiaste EU:n 28 jäsenvaltiossa (EU28) pieneni hieman vuonna 2014 laskien 24,4 prosenttiin²⁰ eli 122 miljoonaan ihmiseen. Vuonna 2013 aste oli 24,5 prosenttia

¹⁷ Eurostat soveltaa ekvivalenssikerrointa, joka lasketaan käyttäen muunnettua OECD:n kulutusyksikköasteikkoa. Siinä kotitalouden ensimmäinen vähintään 14-vuotias saa painon 1,0, muut vähintään 14-vuotiaat henkilöt saavat painon 0,5 ja 0–13-vuotiaat saavat painon 0,3. Eurostatin yksityiskohtainen määritelmä osoitteessa http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Glossary:Material_deprivation

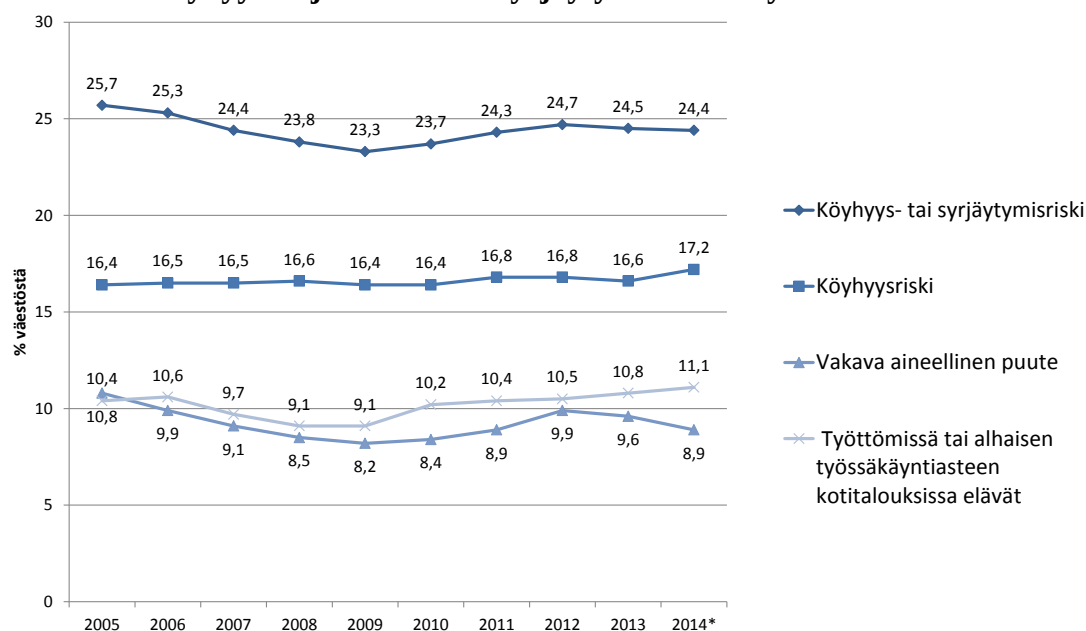
¹⁸ Ihmisten katsotaan kärsivän vakavasta aineellisesta puutteesta, kun heillä ei ole varaa hankkia vähintään kolmea hyödykettä (tavaraa tai palvelua) tärkeinä pidettyjen kymmenen hyödykkeen luettelosta.

¹⁹ Alhaisen työssäkäyntiasteen kotitalouksissa asuvilla tarkoitetaan 0–59-vuotiaita henkilöitä kotitalouksissa, joissa aikuiset (18–59-vuotiaat) ovat edeltävän vuoden aikana työskennelleet alle 20 prosenttia koko työpotentiaalistaan.

ja vuonna 2012 se oli 24,7 prosenttia. Aste oli kuitenkin edelleen yhden prosenttiyksikön korkeampi kuin vuonna 2009 (23,3 %).

Köyhyys- ja syrjäytymisriskin kehityksen syynä ovat lähinnä työttömät kotitaloudet ja vakava aineellinen puute. Vuonna 2013 vakava aineellinen puute väheni hiukan laskien 9,6 prosenttiin koko väestöstä. Vuotta 2014 koskevien Eurostatin alustavien tietojen²¹ perusteella sen odotetaan vähentyneen edelleen sen jälkeen mutta pysytelleen kuitenkin huomattavasti yli vuoden 2009 tason eli 8,2 prosentin yläpuolella (ks. kaavio 15). Lisäksi työttömien kotitalouksien osuus nousi 10,8 prosenttiin vuonna 2013, mikä on selvästi enemmän kuin kriisiä edeltänyt 9,1 prosentin osuus. Köyhyysriskiaste, jolla viitataan henkilöihin, jotka saavat alle 60 prosenttia kotitalouksien mediaanitulosta tulonsiirtojen jälkeen²², pysyi vakaasti noin 16,6 prosentissa, mutta köyhyysrajat, joiden perusteella henkilöiden katsotaan olevan köyhyysriskin piirissä, laskevat edelleen, mikä kuvastaa elintason jatkuvaa heikentymistä. Se, missä määrin köyhyyden ja sosiaalisen syrjäytymisen riskiä voitaisiin hillitä, on riippuvainen kansallisista automaattisista vakauttajista.

Kaavio 15: Köyhyyden ja sosiaalisen syrjäytymisen kehityssuuntaukset EU:ssa

Lähde: Eurostat, EU-SILC.

Huom.: Alustavat luvut vuodelta 2014. EU27 vuoteen 2009; työttömät kotitaloudet: %-osuus 0–59-vuotiaasta väestöstä; köyhyys- ja syrjäytymisriski, köyhyysriski: edellisen vuoden tulot; vakava aineellinen puute: kuluva vuosi; työttömät kotitaloudet: edellinen vuosi.

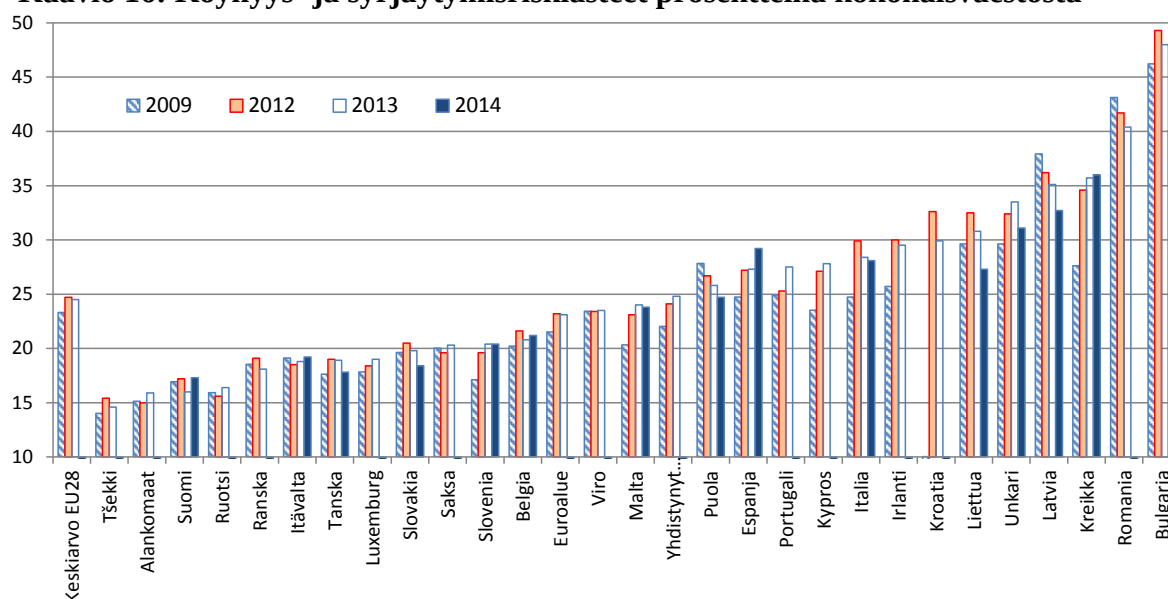
²⁰ Köyhyys- ja syrjäytymisriskiä koskevat vuoden 2014 luvut perustuvat Eurostatin arvioon, joka on laadittu useimpien jäsenvaltioiden toimittamien tietojen perusteella.

²¹ Lisätietoa aineellista puutetta koskevista alustavista tilastoista on saatavilla asianomaisista Eurostatin julkaisuista: http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Material_deprivation_statistics_-_early_results

²² Alle 60 % kansallisesta kotitalouden mediaanitulosta sosiaalisten tulonsiirtojen jälkeen.

Yhdeksän jäsenvaltion köyhyys- ja syrjäytymisriskiaste jäi alle 20 prosentin vuosina 2013 ja 2014 (Tšekki, Alankomaat, Suomi, Ruotsi, Ranska, Itävalta, Tanska, Luxemburg ja Slovakia), ja yleisesti ottaen näissä maissa aste pysyi samalla tasolla kuin vuonna 2009. Kuudessa jäsenvaltiossa köyhyys- ja syrjäytymisriskiaste oli yli 30 %, ja näistä neljä maata onnistui laskemaan kansallista köyhyys- ja syrjäytymisriskiastettaan edellisestä vuodesta (kaavio 16).

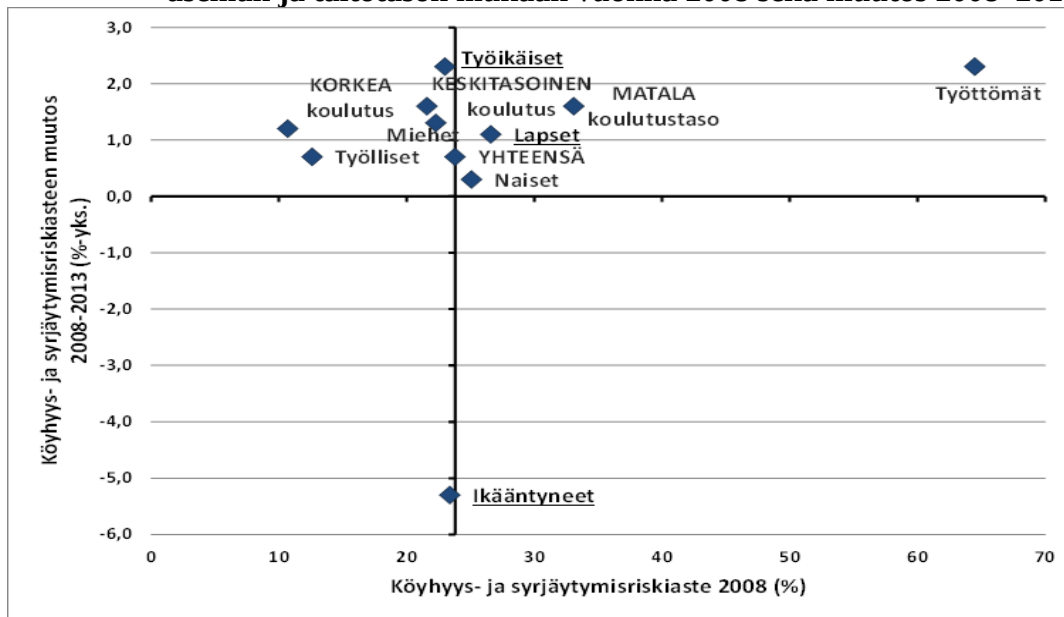
Kaavio 16: Köyhyys- ja syrjäytymisriskiasteet prosentteina kokonaisväestöstä

Lähde: Eurostat, EU-SILC.

Köyhyyden ja sosiaalisen syrjäytymisen riski uhkasi eniten työikäistä väestöä ja työikäisen väestön lapsia, kun taas ikääntyneet olivat paremmin suojassa riskiltä, koska eläkkeet ovat suhteellisesti vakaampia työstä saatavaan palkkaan verrattuna (kaavio 17). Työikäisen väestön köyhyys- ja syrjäytymisriski kasvoi vuosien 2008 ja 2013 välillä 23 prosentista 25,3 prosenttiin työpaikkojen menetyksen ja työllisten köyhyyden lisääntymisen vuoksi. Miesten köyhyys- ja syrjäytymisriski oli edelleen hieman pienempi kuin naisilla EU28-jäsenvaltioissa vuonna 2013: miesten köyhyys- ja syrjäytymisriskiaste oli 23,6 prosenttia ja naisten 25,4 prosenttia.

**Kaavio 17: Köyhyden ja sosiaalisen syrjäytymisen riski ikäryhmän, työmarkkina-
aseman ja taitotason mukaan vuonna 2008 sekä muutos 2008–2013**

Lähde: Eurostat, EU-SILC.

Työikäisen väestön (18–64-vuotiaiden ikäryhmä) osalta keskeisten työllisyys- ja sosiaali-indikaattoreiden tulostaulu osoittaa, että niiden kolmen maan, joissa köyhyysriski oli EU:n keskiarvon yläpuolella tai keskiarvon tasolla (Kypros, Portugali ja Romania), köyhyysriski kasvoi entisestään vuonna 2013. Kasvu oli huomattavaa Kyproksessa (2,2 prosenttiyksikköä) ja Portugalissa (1,5 prosenttiyksikköä). Muissa maissa, joissa köyhyysaste oli huomattavasti keskimääräistä suurempi (Kreikka, Espanja ja Liettua), ei havaittu tilastollisesti merkitsevää pientymiskehitystä; näiden maiden tilanne on siis edelleen kriittinen. Niistä maista, joissa köyhyysriskiaste on suhteellisen alhainen, Maltan ja Ruotsin tilannetta on seurattava, koska niissä aste on noussut keskimääräistä huomattavasti enemmän. Kaaviossa 18²³ esitetävän regressiosuoran positiivinen kaltevuus osoittaa jäsenvaltioissa esiintyvän eriytyvää kehitystä.

²³ Tiedot perustuvat EU-SILC-tutkimustietoihin, luottamusväli on köyhyysriskiä ja tuloeroja (S80-S20) kuvaavien indikaattorien osalta laskettu piste-estimaattien lähelle. Laskelman tulokset on sisällytetty jäsenvaltioiden luokittelumenetelmiin. Näin ollen kaavioissa 16 ja 18 vuotuiset muutokset, jotka eivät tilastollisesti eroa arvosta 0, korvataan täällä arvolla. Vastaavasti tasot, jotka eivät tilastollisesti eroa (painottamattomasta) EU:n keskiarvosta, korvataan täällä arvolla. Yksityiskohtaiset tiedot menetelmistä esitetään liitteessä.

Köyhyyriskiasteen vuotuinen muutos (%-yks.)

Köyhyyriskiaste (% 18–64-vuotiaista)

EU28 EA19

Country codes: NL, MT, SE, SI, CY, PT, LV, RO, EL, ES, LT, IT, HR, DE, EE, PL, HU, DK, LU, BG, UK, IE, FI, CZ, SK, AT, BE, FR.

Huom.: Akselit on keskitetty EU28:n painottamattoman keskiarvon mukaan. EU28 ja EA19 viittaavat vastaaviin painotettuihin keskiarvoihin. Symbolien selitykset esitetään liitteessä. Tilastollisesti merkityksettömät muutokset ja erot (painottamattomaan) EU:n keskiarvoon asetetaan arvoon 0. Tiedot menetelmistä esitetään liitteessä.

Vaikka köyhyyden tai syrjäytymisen riski on lasten osalta vakautunut useimmissa maissa vuonna 2013, se oli edelleen erittäin korkealla tasolla (27,7 %), ja työttömissä kotitalouksissa elävien lasten osuus kasvoi edelleen (9,7 % EU:ssa vuonna 2013). Lasten elintaso riippuu

31

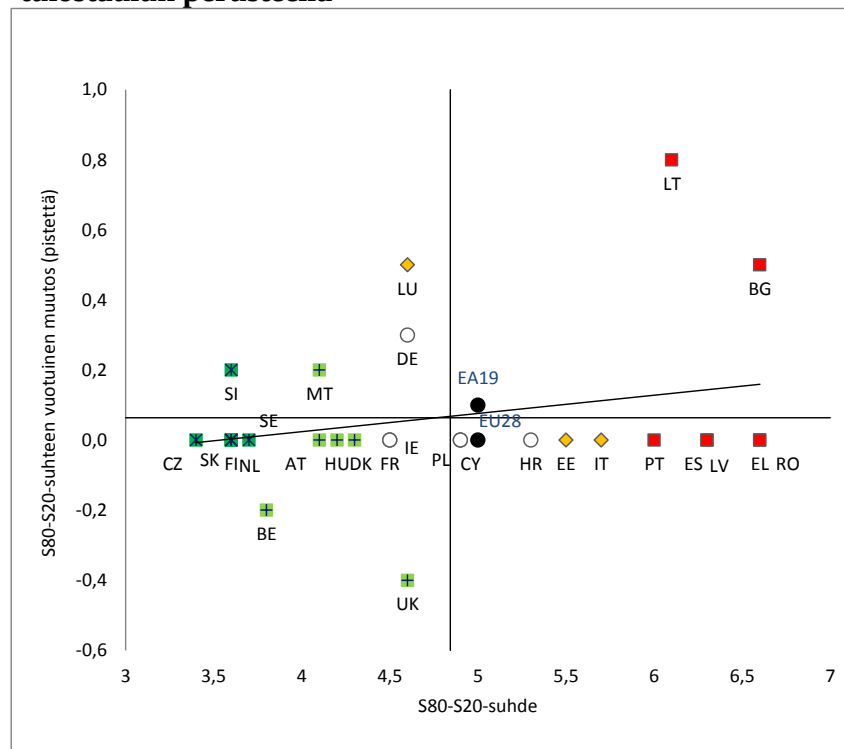
suurelta osin heidän vanhempiensa työmarkkinatilanteesta. Lapsilla, jotka asuvat työttömissä kotitalouksissa, yksinhuoltajan huolettavina tai talouksissa, joissa vain toinen vanhemmista työskentelee, on paljon suurempi köyhyysriski. Monissa maissa käteissiirrot auttavat pienentämään lasten köyhyysriskiä korvaamalla vaihtelevassa määrin työtulon puutetta (alle 20 prosentista Kreikassa ja Romaniassa yli 50 prosenttiin Ruotsissa, Saksassa, Itävallassa, Yhdistyneessä kuningaskunnassa ja Irlannissa).

Vammaisten köyhyys- ja syrjäytymisriskiaste on yleensä korkeampi (30 % vuonna 2013), ja riski kasvaa vamman haitta-asteen (vaikea – keskivaikea) mukaan. Vammaisten ja muiden henkilöiden välinen ero köyhyys- ja syrjäytymisriskiasteessa (8,5 prosenttiyksikköä EU:ssa) ei ole kaventumassa. **Koulutustaso oli edelleen tuloköyhyyden erojen keskeinen tekijä.** Korkea-asteen koulutuksen (tasot 5 ja 6) suorittaneiden henkilöiden köyhyysriskiasteet olivat alle kolmanneksen alemman tai ylemmän perusasteen koulutuksen suorittaneiden köyhyysriskiasteesta: 7,5 prosenttia (korkea-asteen suorittaneet) ja 23,7 prosenttia (perusasteen suorittaneet) vuonna 2013. Keskiasteen koulutuksen suorittaneilla vastaava osuus oli 14,5 prosenttia.

Tuloerot pysyivät pääosin vakaina vuonna 2013. Keskeisten työllisyys- ja sosiaali-indikaattoreiden tulostauluun sisältyvä S80-S20-suhde²⁵ kasvoi hieman (0,1 prosenttiyksikköä) euroalueella ja pysyi lähes vakaana EU28:ssa (kaavio 19). Kaikkialla Euroopassa oli kuitenkin havaittavissa tuloeroja kuvaavien lukujen laajaa ja lisääntyvää hajontaa, mikä johtuu muun muassa siitä, miten eri tavoin kriisi on vaikuttanut työllisyyteen ja kotitalouksien käytettävissä oleviin tuloihin, miten erilaiset vero- ja etuusjärjestelmien muutokset vaikuttivat tulonjakoon ja miten kansalliset sosiaalisen suojelun järjestelmät toimivat. Tuloeroja kuvaavat luvut olivat korkeimmat Portugalissa, Liettuaassa, Espanjassa, Latviassa, Kreikassa, Bulgariassa ja Romaniassa, joissa kaikissa S80-S20-suhde oli enemmän kuin kuusi. Näistä maista Liettuaassa ja Bulgariassa luvut nousivat merkityksellisellä tavalla. Luxemburgissa havaittiin myös paljon keskimääräistä korkeampi tuloerojen kasvu vuonna 2013, vaikka siellä taso pysyi suhteellisesti alempana.

²⁵ S80-S20-suhde mittaa väestön suurituloisimman viidenneksen ja pienituloisimman viidenneksen tulojen suhdetta ja perustuu SILC-tietoihin.

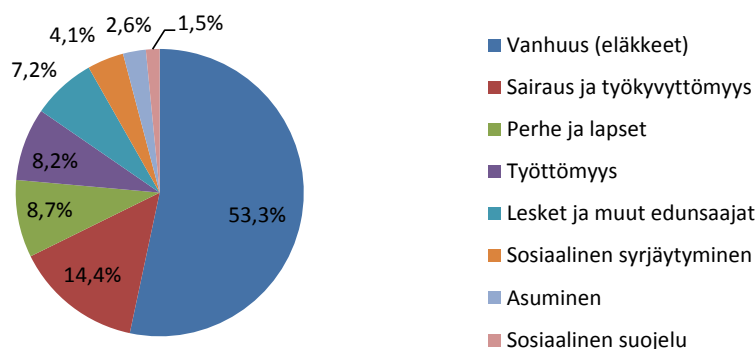
Kaavio 19: Tuloerot (S80/S20-suhde) keskeisten työllisyys- ja sosiaali-indikaattoreiden tulostaulun perusteella

Lähde: Eurostat, EU-SILC (työllisyyden pääosaston laskelmat). Kausi: vuoden 2013 taso ja muutos 2012–2013. Huom.: Akselit on keskitetty EU28:n painottamattoman keskiarvon mukaan. EU28 ja EA19 viittaavat vastaaviin painotettuihin keskiarvoihin. Symbolien selitykset esitetään liitteessä. Tilastollisesti merkityksettömät muutokset asetetaan arvoon 0. Tiedot menetelmistä esitetään liitteessä.

Sosiaaliseen suojeluun liittyvien menojen osuus bruttokansantuotteesta kasvoi keskimäärin hieman EU:n 28 jäsenvaltiossa. Vuosien 2011 ja 2012 välillä se nousi 29,0 prosentista 29,4 prosenttiin EU28:n BKT:sta. Kymmenen jäsenvaltiota käytti yli 30 prosenttia BKT:sta sosiaalisen suojelun menoihin vuonna 2012 (Tanska, Ranska, Alankomaat, Irlanti, Kreikka, Suomi, Belgia, Ruotsi, Italia ja Itävalta), kun taas kahdeksassa maassa menojen osuus oli alle 20 prosenttia (Latvia, Viro, Romania, Liettua, Bulgaria, Puola, Slovakia ja Malta). Vuonna 2013 yli puolet sosiaalisen suojelun kokonaismenoista liittyi vanhuuteen (eläkkeet; kaavio 20).

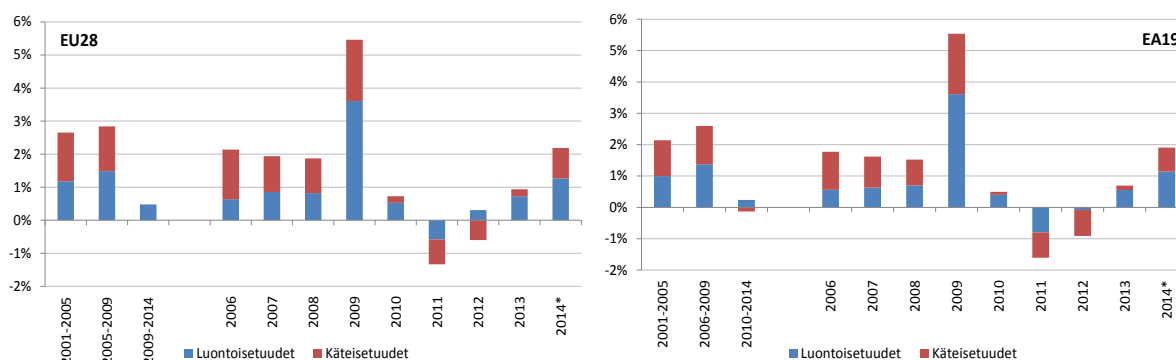
Kaavio 20: Sosiaalimenojen osatekijät vuonna 2013 EU28:ssa – prosenttia kaikista sosiaaliseen suojeluun liittyvistä menoista

Lähde: Eurostat, ESSPROS.

Vuonna 2014, kun taloudellinen toimintaympäristö parani, sekä käteis- että luontoissuorituksiin liittyvät sosiaalimenot kasvoivat reaalisesti EU:ssa ja euroalueella nopeammin kuin vuonna 2013 (kaavio 21). Luontoisetuuksien korotukset vuonna 2014 kompensoivat vuosien 2010 ja 2012 välisenä aikana tehtyjä supistuksia kuitenkin vain osittain. Vastaavia korotuksia tehtiin useimmissa jäsenvaltioissa lukuun ottamatta Irlantia, Kreikkaa, Espanjaa, Kyprosta, Kroatiaa ja Sloveniaa, joissa luontoisetuudet supistuivat edelleen.

Kaavio 21: Julkisten reaalisten sosiaalimenojen vuotuinen muutos käteis- ja luontoisetuksiin jaettuina (2001–2014) EU28:ssa ja EA19:ssä.

Lähde: Eurostat, kansantalouden tilinpito (työllisyyden pääosaston laskelmat). Huom.: Vuoden 2014 arvot ovat arvioita, jotka perustuvat kansantalouden tilinpitoon. Huom.: Jos tietoja ei ole saatavilla (vuotuudessa) kansantalouden tilinpidossa, tiedot perustuivat joko (neljännesvuosittaiseen) kansantalouden tilinpitoon tai AMECO-tietokantaan (jälkimmäisessä tapauksessa muutos on laskettu soveltamalla laskennallisia kasvuasteita (vuotuudessa) kansantalouden tilinpidossa saatavilla oleviin tietoihin).

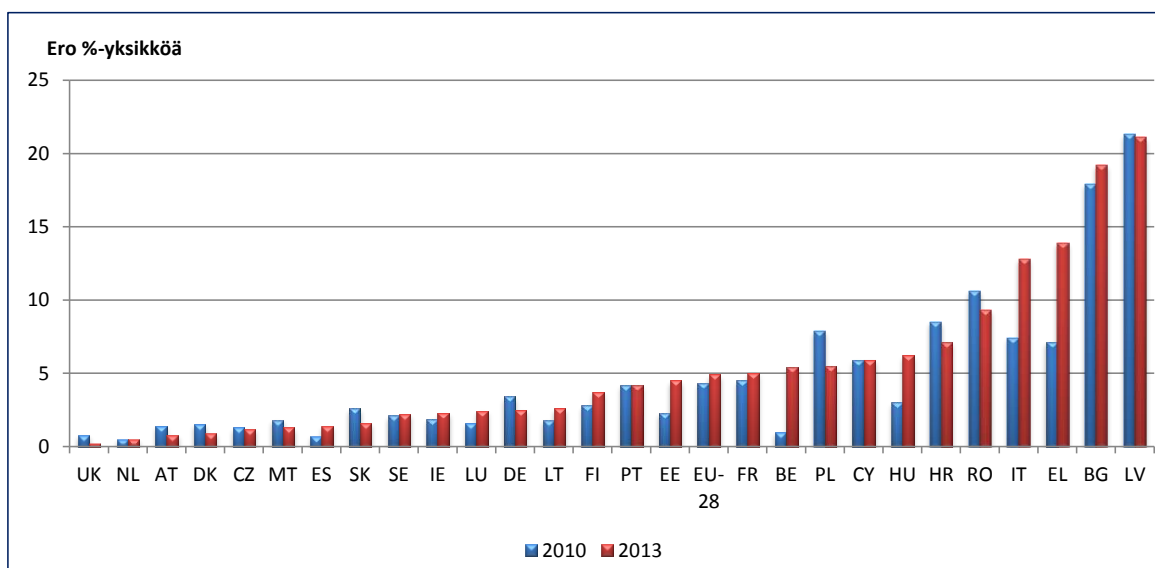
Vuosina 2008–2014 tapahtuneilla vero- ja etuusjärjestelmien muutoksilla oli suuri vaikutus kotitalouksien tuloihin kaikissa jäsenvaltioissa.²⁶ Joissakin maissa vuoden 2008 jälkeen hyväksytyt toimenpiteet johtivat kotitalouksien tulojen huomattavaan pienenemiseen (-17 % Kreikassa, -4,5 % Latviassa ja noin -4 % Italiassa ja Virossa), vaikka ne vaikuttivatkin

²⁶ De Agostini and al (2015) The effect of tax-benefit changes on the income distribution in 2008–2014.

yleensä voimakkaammin suuriin kuin pieniin tuloihin. Viime aikoina eli vuosina 2013–2014 useimmissa arvioiduissa jäsenvaltioissa hyväksytyillä toimenpiteillä oli kokonaisuudessaan myönteinen vaikutus tuloihin. Useimmissa tapauksissa toimenpiteet hyödyttivät enemmän alemman tulotason ryhmiä. On huomattava, että niissä maissa, joissa vuosina 2008–2014 käyttöön otetuilla toimenpiteillä oli samankaltainen keskimääräinen vaikutus kotitalouksien tuloihin, eri tuloryhmiin kohdistuvat vaikutukset vaihtelivat alemman ja ylemmän tulotason ryhmien välillä, mikä toi esiin sen, että toimenpiteiden rakenne vaikuttaa politiikan tuloksiin merkittävästi.

Pienituloisten on joissakin jäsenvaltioissa entistä vaikeampi saada terveydenhuoltopalveluja. Keskimäärin 6,4 prosenttia EU:n pienituloisissa kotitalouksissa elävistä (alin tuloviidennes) kertoi terveydenhuoltopalvelujen tarpeensa jääneen täyttämättä²⁷, kun vastaava osuus varakkaammissa kotitalouksissa elävien (ylin tuloviidennes) kohdalla oli 1,5 prosenttia. Rikkaiden ja köyhien välinen kuilu terveydenhuoltopalvelujen saatavuudessa on leventynyt kriisin aikana jäsenvaltioissa (kaavio 22).

Kaavio 22: Lääkärikäyntitarpeen täyttämättä jääminen oman ilmoituksen mukaan (alin tuloviidennes)

Lähde: Eurostat, EU-SILC. Huom. Syy: liian kallista, liian pitkä matka tai liian pitkät jonotusajat. Sloveniaa koskevia Eurostatin tietoja ei ole saatavilla.

²⁷ Ihmiset, jotka kertovat jättäneensä käymättä lääkärissä, vaikka käynti olisi ollut tarpeen, koska lääkärissä käynti on liian kallista, koska jonotusaika on liian pitkä tai koska lääkärin vastaanotto sijaitsee liian kaukana asuinpaikasta.

2. TYÖLLISYYS- JA SOSIAALIPOLIITTISET UUDISTUKSET – JÄSENVALTIOIDEN TOIMET

Tässä jaksossa esitetään yleiskatsaus tärkeimpiin viimeaikaisiin työllisyys- ja sosiaalialan uudistuksiin ja toimenpiteisiin, joita jäsenvaltiot ovat toteuttaneet uusissa EU:n työllisyyspolitiikan suuntaviivoissa²⁸ tunnistetuilla ensisijaisilla aloilla. Jäsenvaltioiden työllisyyspolitiikan suuntaviivoissa yhdistetään kysyntä- ja tarjontapuolen suuntaviivat, ja vaikka ne on osoitettu jäsenvaltioille, ne olisi toteutettava tiiviissä yhteistyössä työmarkkinaosapuolten ja sidosryhmien kanssa. Tämä jakso perustuu LABREF 2014 -tietokantaan sekä jäsenvaltioiden kansallisiin vuoden 2015 uudistusohjelmiin ja Euroopan komission lähteisiin.²⁹

2.1 Työvoiman kysynnän lisääminen

Työllisyystuet muodostavat laajalti käytetyn välineen, jolla tuetaan työllisyyttä ja työpaikkojen luomista. Joissakin maissa on kasvatettu tai hiottu olemassa olevia ohjelmia (Liettua, Ruotsi ja Irlanti), ja toisissa taas on otettu käyttöön kokonaan uusia järjestelmiä (Kypros, Ranska, Romania ja Italia). Espanja, Kypros, Portugali ja Slovakia ovat päättäneet yrityksen perustamisen kannustimista ja yrittäjyyttä edistävästä toimenpiteistä.

Työn verotusta koskevat jäsenvaltioiden toimet ovat kriisin alusta lähtien osoittautuneet olevan yhteydessä julkisen talouden rahoitusasemaan ja työn verotusta koskevien uudistusten suuntaan. Maissa, joissa rahoitusasema on jatkuvasti negatiivinen, on toteutettu keskimääräistä enemmän työn verotusta lisääviä uudistustoimenpiteitä. Työn suuren verokiilan pienentäminen on edelleen haaste, mutta useat maat ovat viime aikoina toteuttaneet toimenpiteitä verokiilan kaventamiseksi.

Rakenteelliset sosiaaliturvamaksujen alennukset otettiin käyttöön tai niitä lisättiin työvoiman kysynnän tukemiseksi Ranskassa, Kreikassa, Latviassa, Belgiassa, Italiassa, Romaniassa ja Ruotsissa. Heikossa asemassa oleviin ryhmiin kohdennettuja alennuksia toteutettiin

²⁸ Komission ehdotus neuvoston päätökseksi jäsenvaltioiden työllisyyspolitiikan suuntaviivoista, 2. maaliskuuta 2015; neuvoston päätös jäsenvaltioiden työllisyyspolitiikan suuntaviivoista, 5. lokakuuta 2015.

²⁹ Kattava analyysi työmarkkinoiden kehityksestä ja palkoista vuodesta 2008 löytyy raportista ”*Labour market developments and wages in 2015*”, Euroopan komissio, työllisyys-, sosiaali- ja osallisuusasioiden pääosasto, 2015.

Kroatiassa, Sloveniassa, Portugalissa, Slovakiassa, Belgiassa ja Yhdistyneessä kuningaskunnassa. Espanja otti vuonna 2015 käyttöön alennetun sosiaaliturvamaksun palkattaessa työntekijöitä toistaiseksi voimassa olevilla työsopimuksilla. Suomi alensi työntekijöiden sosiaaliturvamaksuja palkkojen vähäisen nousun tasapainottamiseksi. Italiassa vuoden 2015 ns. vakauslailla otettiin käyttöön useita toimenpiteitä työn verokiilan kaventamiseksi, muun muassa työnantajan työvoimakustannusten alennuksella, verohelpotuksilla pienipalkkaisille ja sosiaaliturvamaksujen kolmen vuoden alennuksella palkattaessa työntekijöitä toistaiseksi voimassa olevilla työsopimuksilla vuonna 2015. Ranskassa ovat voimassa yleiset verohyvitykset kilpailukyvyn ja työllisyyden edistämiseksi, ja niiden lisäksi vuonna 2014 vastuu- ja solidaarisuussopimuksella alennettiin edelleen matala- ja keskipalkkaisten sosiaaliturvamaksuja. Kreikka otti käyttöön uuden veroasteikon ja poisti verovapautukseen oikeuttavat kynnykset ja korvasi ne kohdennetuilla verohyvityksillä.

Edellisvuosien kauaskantoisen toiminnan seurauksena palkanmuodostus on yleisesti alkanut näkyä siinä, että reaali-palkkojen kehitys vastaa tuottavuuden kehitystä, ja lisäksi jotkin maat ovat viime aikoina toteuttaneet vähimmäispalkkaan kohdistuvia toimenpiteitä. Maltillista palkkakehitystä koskeva alojenvälinen sopimus on tehty Suomessa vuosiksi 2014–2015 ja Espanjassa vuosiksi 2015–2016. Sloveniassa tehtiin vuonna 2015 työmarkkinasopimus, jonka mukaisesti yksityisen sektorin palkanmuodostuksen perustaksi asetettiin työehtosopimukset, inflaatio ja osuus alakohtaisesta tuottavuudesta. Jotta palkkojen ja tuottavuuden kehitys voitaisiin sovittaa yhteen, Belgian hallitus keskeytti väliaikaisesti palkkojen automaattisen sitomisen indeksiin vuoteen 2016 asti, kun taas Kyproksessa palkkojen indeksointi vuoteen 2016 asti laajennettiin koskemaan myös yksityistä sektoria. Vähimmäispalkan määrittämiseksi luotiin uusia mekanismeja Kreikassa (vuodesta 2017 alkaen), Irlannissa ja Kroatiassa, ja Saksassa otettiin vuodesta 2015 alkaen käyttöön lakisääteinen kansallinen vähimmäispalkka. Portugalissa julkisen sektorin 13. ja 14. kuukauden palkka otettiin uudelleen käyttöön perustuslakituomioistuimen annettua asiasta päätöksensä. Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus on ottamassa käyttöön kansallisen toimeentuloon riittävän palkan, joka määräytyy eri perustein kuin voimassa oleva kansallinen vähimmäispalkka.

2.2 Työvoiman tarjonnan, taitojen ja osaamisen parantaminen

Useissa jäsenvaltioissa henkilökohtaisen tuloveron alennukset ovat tukeneet työmarkkinoille osallistumista. Tuloveroa alennettiin Espanjassa ja Latviassa etenkin pienituloisten ryhmien heikon taloudellisen tilanteen kohentamiseksi ja työnteon pidäkkeiden poistamiseksi. Toiset maat nostivat matalan tulotason kynnystä tai lisäsivät verohyvityksiä (Ruotsi, Latvia, Liettua, Alankomaat ja Saksa). Itävalta teki vuonna 2015 merkittäviä muutoksia henkilökohtaiseen tuloveroon muun muassa laskemalla alinta veroprosenttia.

Eläkeuudistuksissa keskitytään edelleen tasapainottamaan työssäolo- ja eläkkeelläoloaikaa pääasiassa nostamalla eläkeikää, tiukentamalla eläkkeelle pääsyn edellytyksiä ja vähentämällä mahdollisuuksia siirtyä varhaiseläkkeelle. Viime vuoden aikana useat jäsenvaltiot (Belgia, Bulgaria, Alankomaat, Portugali ja Yhdistynyt kuningaskunta) ovat hyväksyneet uusia eläkeiän korotuksia tai aikaistaneet suunniteltuja korotuksia. Yhteensä 25:ssä EU:n 28 jäsenvaltiosta on nyt annettu lainsäädäntöä eläkeiän nostamisesta joko heti tai tulevaisuudessa. Näistä seitsemän (Kypros, Tanska, Kreikka, Italia, Alankomaat, Portugali ja Slovakia) on nimenomaisesti kytkenyt eläkeiän tulevaan elinajanodotteen pitenemiseen, ja muutamat maat (Belgia, Suomi, Slovenia) harkitsevat samaa.

Monet jäsenvaltiot ovat toteuttamassa toimia, joilla vähennetään työmarkkinoilta poistumista varhaiseläkkeelle siirtymisen kautta, esimerkiksi nostamalla eläkkeeseen oikeuttavaa ikää ja/tai tiukentamalla uran pituutta koskevia vaatimuksia (Belgia, Latvia) tai poistamalla yksittäisiä varhaiseläke-etuja tai -järjestelmiä (Luxemburg, Puola). Useat jäsenvaltiot (Bulgaria, Tanska, Kroatia) ovat ottaneet käyttöön tiukempia kriteerejä ja menettelyjä, joilla säännellään oikeutta työkyvyttömyysetuuksiin, sen varmistamiseksi, että kyseiset etuudet kohdistetaan niihin aidosti oikeutetuille eikä niitä käytetä korvaavana varhaiseläkejärjestelmänä.

Eräissä jäsenvaltioissa on vuosina 2014–2015 toteutettu uudistuksia työn ja perhe-elämän yhteensovittamista edistävien toimintalinjojen vahvistamiseksi, ja niiden tarkoituksena on lisätä osallistumista työmarkkinoille. Itävalta on ilmoittanut investoivansa vuoteen 2018/2019 mennessä yhteensä 800 miljoonaa euroa kokopäiväkoulupaikkojen määrän ja saatavuuden lisäämiseen ja niiden palvelujen laadun parantamiseen. Yhdistynyt kuningaskunta on ottanut käyttöön jaetun vanhempainloman, jonka ansiosta vanhemmat voivat lapsen syntymän tai adoption yhteydessä jakaa 52 viikon palkallisen loman ja palkan.

Naisten työmarkkinoille osallistumisen edistäminen voi auttaa torjumaan heidän suurempaa köyhyyden ja sosiaalisen syrjäytymisen riskiään etenkin yksinhuoltajaperheissä sekä auttaa estämään alhaisemmista eläkeoikeuksista johtuvaa naisten vanhuusiässä kokemaa köyhyyttä.

Useampien naisten kannustaminen astumaan työmarkkinoille ja pysymään siellä voi myös auttaa tasapainottamaan useimmissa EU:n jäsenvaltioissa ennustetun työikäisen väestön vähenemisen vaikutuksia lisäämällä työvoiman tarjontaa. Se auttaisi siten vähentämään julkiseen talouteen ja sosiaalisen suojelun järjestelmiin kohdistuvia paineita, hyödyntämään paremmin naisten taitoja ja osaamista ja lisäämään kasvupotentiaalia ja kilpailukykyä.

Koulutusjärjestelmien rakenteelliset heikkoudet vaikuttavat yhä osaamistasoon. Italiassa viimeaikaiset uudistukset on kohdennettu julkisen koulutusjärjestelmän vakauttamiseen myöntämällä alalla työskenteleville henkilöille vakituisia työsopimuksia. Vuonna 2015 Espanja uudisti niin kutsutun ammatillisen koulutuksen osajärjestelmän organisaatiota ja hallintoa sovittaakseen koulutuksen sisällön työmarkkinoiden tarpeisiin. Ruotsissa puolestaan uusi aikuiskoulutusaloite lisää paikkoja kunnallisessa aikuiskoulutusjärjestelmässä. Osaamista koskevan tiedon hankinnan (osaamistarpeiden arviointi, ennakointi ja ennusteiden laadinta) lisääminen ja sen käyttö ohjaamaan koulutustarjontaa voisivat auttaa parempaan taitojen kysynnän ja tarjonnan tasapainoon. Joissain jäsenvaltioissa on jo pitkät perinteet laadullisten ja määrällisten ennusteiden laadinnassa ja selkeät yhteistyömekanismi oppilaitosten ja työmarkkinoiden toimijoiden välillä (esim. Tanska, Ruotsi), kun taas joissain muissa jäsenvaltioissa järjestelmät eivät ole näin yhteensopivia. Jotkin jäsenvaltiot ovat kehittämässä osaamista koskevan tiedon hankintaa (esim. Viro, Romania) ja saavat usein siihen tukea Euroopan sosiaalirahastosta (ESR)³⁰. Kaikesta huolimatta julkiset koulutusmenot vähenivät lähes puolessa jäsenvaltioista: vuoteen 2010 verrattuna ne laskivat koko EU:n osalta 3,2 prosenttia³¹.

Jäsenvaltiot jatkoivat ponnisteluja nuorten työllisyyden tukemiseksi ja työelämän ja koulutuksen ulkopuolella olevien nuorten suuriin lukumääriin puuttumiseksi. Merkittävällä määrällä jäsenvaltioiden toimia on tavoitteena parantaa koulutuksen laatua koulusta työelämään siirtymisen sujuvoittamiseksi. Saksa muutti lainsäädäntöään pannakseen täytäntöön niin sanotun avustetun ammatillisen koulutuksen, jonka avulla muita heikommassa asemassa olevia nuoria voidaan tehokkaammin valmistaa koulutukseen ja

³⁰ Skills Governance in the EU Member States, Synthesis Report, October 2015, (forthcoming, link to be added later by C4).

³¹ Vuoden 2013 tiedot, Education and Training Monitor 2015.

seurata sen kuluessa sekä tarjota palveluja yrityksille, jotka osallistuvat näiden nuorten kouluttamiseen. Ranskassa on vuoden 2014 lopusta toteutettu kattavaa suunnitelmaa koulunkäynnin keskeyttämisen vähentämiseksi. Riskiryhmään kuuluville vähintään 15-vuotiaille oppilaille kokeillaan parhaillaan niin sanottua mukautettua peruskoulutusta, jossa tavanomaiseen koulutukseen yhdistetään koulun ulkopuolista toimintaa. Koulunkäyntinsä keskeyttäneille 16–25-vuotiaille on otettu käyttöön lakisääteinen oikeus palata koulutukseen.

Puola on ryhtynyt toimenpiteisiin, joiden tarkoituksena on tarjota opiskelijoille harjoittelupaikkoja sekä suurissa yrityksissä että julkishallinnossa. Tanska panee vuodesta 2015 alkaen täytäntöön merkittävän ammatillisen koulutuksen uudistuksen muun muassa vähentääkseen koulunkäynnin keskeyttämistä, kasvattaakseen ammatillisen koulutuksen suosiota ja lisätäkseen mahdollisuuksia oppisopimuskoulutukseen. Bulgariassa on tehty muutoksia harjoittelupaikkojen tarjoamista koskevaan lainsäädäntöön ja parhaillaan mukautetaan opetussuunnitelmia vastaamaan paremmin työmarkkinoiden tarpeisiin. Itävallassa nuorisoon kohdistuvissa toimissa on keskitytty paljolti koulutukseen, mukaan lukien ammatillisen koulutuksen ja korkea-asteen koulutuksen uudistukset, jotta siirtymistä koulutuksesta työelämään voitaisiin sujuvoittaa. Ammatillisesta koulutuksesta annetun lain uudistamisen tavoitteena on parantaa edelleen oppisopimuskoulutusjärjestelmää ja oppisopimuskoulutuksen laatua. Italia on hyväksynyt koulu-uudistuksen, jossa kannustetaan käyttämään harjoittelujaksoja ja keskitytään yhteistyöhön yritysten kanssa.

Monissa jäsenvaltioissa tehostettiin toimia, joiden tarkoituksena on tukea työelämän ja koulutuksen ulkopuolella olevien nuorten varhaista aktivointia ja tavoittaa työmarkkinoilta eniten etääntyneet nuoret. Vuoden 2015 alussa Latvia, Suomi, Portugali ja Romania kehittivät yhdessä Euroopan komission kanssa toimia, joilla lisätään tietoisuutta nuorisotakuun tarjoamista mahdollisuuksista ja kannustetaan työelämän ja koulutuksen ulkopuolella olevia nuoria rekisteröitymään ja hyödyntämään tarjottua tukea. Portugali on luonut laajan kumppaniverkoston tavoittaakseen tehokkaammin työelämän ja koulutuksen ulkopuolella olevat nuoret. Lisäksi on perustettu nuorisotakuun verkkofoorumi, johon työelämän ja koulutuksen ulkopuolella olevat nuoret voivat rekisteröityä ja josta heidät ohjataan automaattisesti julkisiin työvoimapalveluihin, Eures-verkostoon tai ammatillisen koulutuksen keskuksiin. Ruotsissa kuntien vastuuta puuttua työelämän ja koulutuksen ulkopuolella olevien nuorten tilanteeseen on merkittävästi vahvistettu tammikuusta 2015 lähtien. Bulgaria on aloittanut kansallisen ohjelman työelämän ulkopuolella olevien aktivoimiseksi, ja sen tavoitteena on rekisteröidä näköalattomat NEET-nuoret työvoimatoimistoihin ja saada heidät mukaan

ammattikoulutukseen tai palaamaan peruskoulutukseen. Ohjelmaan kuuluu romanitukihenkilöiden nimittäminen. Kroatia kehittää vuonna 2015 järjestelmää työelämän ja koulutuksen ulkopuolella olevien nuorten jäljittämiseksi, jotta heidän joukkonsa kasvu saadaan pysähtymään. Järjestelmä kuuluu kattavaan inhimillisten voimavarojen rekisteriin.

Myös raja-aitojen kaataminen koulusta työelämään siirtymisen keskeisten toimijoiden (koulutus, julkiset työvoimapalvelut, työnantajat) väliltä on kuulunut tärkeisiin painotusalueisiin. Belgiassa nuorten työllisyyden tukeminen ja nuorisotakuun täytäntöönpanon tehostaminen ovat keskeisellä sijalla kesäkuussa 2015 hyväksytyssä Bryssel 2025 -strategiassa. ESR:n tukema strategia kattaa kaikki asiaankuuluvat ministeriöt ja se toteutetaan yhteistyössä keskeisten hallintotasojen kanssa. Tavoitteena on rakentaa siltoja työllisyys-, koulutus- ja nuorisosektorin välille. Saksa jatkoi osin nuorisotakuun innoittamana nuorille tarkoitettujen työvoimatoimistojen tai paikallisten kumppanuuksien perustamista. Näillä rakenteilla, joita oli syyskuuhun 2014 mennessä perustettu ainakin 186, on tarkoitus tukea nuoria heidän siirtyessään koulutuksesta työelämään. Ne edistävät erilaisten paikallisten toimijoiden, kuten julkisten työvoimapalvelujen, koulujen ja sosiaalipalvelujen, tiivistä yhteistyötä. Muita esimerkkihankkeita on suunnitteilla ESR:n rahoituksen tuella vuodesta 2015 eteenpäin. Niiden tavoitteena on tehostaa myös sosiaalipedagogista tukea ja työmahdollisuuksia heikommassa asemassa oleville nuorille.

Joissakin jäsenvaltioissa toimittiin kohdennetusti työpaikkojen luomiseksi ja nuorten mahdollisuuksien parantamiseksi työmarkkinoilla. Kroatia aloitti vuonna 2014 Nuori ja luova -paketin puitteissa 11 uutta aktiivisen työmarkkinapolitiikan toimenpidettä. Nykyisellään paketti sisältää työllistämistukia, avustuksia itsenäiseen ammatinharjoittamiseen, koulutus- ja erikoistumistukia, harjoittelujaksoja ja yhdyskuntapalvelua sekä työpaikkojen säilyttämistä. Slovenian työvoimapalvelu aloitti vuonna 2015 työkokeiluohjelman, jonka tarkoituksena on antaa työttömille enintään 29-vuotiaille nuorille mahdollisuus testata työpaikassa tietojaan, taitojaan ja tottumuksiaan.

Ammatillinen kuntoutus on olennaisen tärkeää vammaisten osallistumiselle työmarkkinoille. Suomi teki järjestelmäänsä muutoksia, jotta ammatilliseen kuntoutukseen pääsisi varhaisessa vaiheessa ja jotta vältettäisiin jääminen työkyvyttömyyseläkkeelle. Lokakuusta 2015 alkaen kuntoutettavan henkilön pitäisi voida saada Kansaneläkelaitokselta osittaista kuntoutusrahaa niiden kuntoutuspäivien osalta, joina hän työskentelee ainoastaan osaaikaisesti. Kroatia teki joulukuussa 2014 muutoksia vammaisten ammatillista kuntoutusta ja työllistämistä koskevaan lakiin parantaakseen vammaisten ammatillista kuntoutusta ja

työllisyyttä. Laissa säädetään myös alueellisten keskusten perustamisesta ammatillista kuntoutusta varten.

Monissa jäsenvaltioissa ja erityisesti tiettyjen ryhmien kohdalla on merkittävä riski, että pitkäaikaistyöttömyys vakiintuu ja muuttuu suuremmaksi rakenteelliseksi työttömyydeksi. Useat jäsenvaltiot ovat käynnistäneet uusia aktiivisia toimenpiteitä, jotka kohdistuvat pitkäaikaistyttömiin. Portugali otti vuonna 2015 käyttöön järjestelmän, jolla tuetaan kuuden kuukauden harjoittelujaksoja yli 30-vuotiaille pitkäaikaistyöttömille. Espanjassa vuoden 2014 lopussa käynnistetystä kansallisesta aktivointiohjelmasta annetaan taloudellista tukea pitkäaikaistyöttömille, jotka eivät saa mitään etuuksia. Ohjelman puitteissa tehostetaan työnhakua ja tiukennetaan työpaikan hyväksymistä koskevia vaatimuksia ja osoitetaan kullekin suunnitellulle 400 000 edunsaajalle henkilökohtainen yhteyshenkilö.

Suomi alkoi vuonna 2015 panna täytäntöön pitkäaikaistyttömiä tukevaa uudistusta, jossa otetaan käyttöön keskitetty yhteyspiste, jonka avulla kuntatasolla voidaan paremmin koordinoita pitkäaikaistyöttömien työllisyys- ja sosiaalipalveluja ja etuuksia. Ranskassa hyväksyttiin vuonna 2015 pitkäaikaistyöttömyyttä torjuva kansallinen toimintasuunnitelma, jossa yhdistetään tehostettu yksilöllinen neuvonta (jonka tavoitteena on saavuttaa 460 000 edunsaajaa vuonna 2017), suurempi tuettujen työsopimusten ja ammatillisen koulutuksen tarjonta, uusi työssä tapahtuvaa koulutusta tarjoava järjestelmä ikääntyneille tai vähän koulutetuille sekä parempi lastenhoitopalvelujen ja asumistuen saatavuus.

Talouden elpyminen, pitkäaikaistyöttömyyden vähentyminen ja julkisen talouden paraneva tilanne avaavat uusia toimintamahdollisuuksia. Pitkäaikaistyöttömyyteen puututaan kuitenkin vain alle puolessa jäsenvaltioista meneillään olevissa uudistuksissa. Jäsenvaltiot keskustelevat parhaillaan komission ehdotuksesta neuvoston suositukseksi pitkäaikaistyöttömien työllistämisestä.

2.3 Työmarkkinoiden toiminnan parantaminen

Jäsenvaltioiden toimet työsuhdeturvalainsäädännön uudistamiseksi jatkuivat erityisesti maissa, joissa on edelleen merkittävä epätasapaino ja segmentoituneet työmarkkinat. Kuitenkin vain harvoissa tapauksissa uudistusten tavoitteena on työmarkkinoilla olevien

ja työmarkkinoiden ulkopuolelle jääneiden välisen kuilun kaventaminen. Italiassa hyväksyttiin laaja-alainen valtuuslaki (nk. *Jobs Act*) vuoden 2014 lopulla (lopullinen täytäntöönpanosäädös hyväksyttiin syyskuussa 2015). Siihen kuuluu muun muassa sopimusten ja työlainsäädännön menettelyjen yksinkertaistaminen ja työhönpaluumahdollisuuksien kaventaminen laittoman irtisanomisen jälkeen. Alankomaissa vuonna 2014 hyväksytyllä *Work and Security Act* -lailla otettiin käyttöön irtisanomiskorvauksen tai laittomasta irtisanomisesta johtuvan vahingonkorvauksen yläraja ja parannettiin vuokratyöntekijöiden suojelua. Kroatiaassa hyväksyttiin laaja työlainsäädännön uudistaminen, jolla alennettiin kustannuksia, yksinkertaistettiin yksittäisiä ja joukkoirtisanomisia koskevia menettelyjä, helpotettiin vuokratyön saatavuutta ja lisättiin työajan järjestämisen joustavuutta. Joukkoirtisanomisia koskevia menettelyjä on yksinkertaistettu myös Latviassa. Bulgarian työlakia muutettiin työajan joustavuuden lisäämiseksi ja jotta voitaisiin säännellä mahdollisuutta tehdä päiväkohtaisia työsopimuksia maatalouden lyhytaikaisen kausityön tarpeisiin.

Merkittävästä segmentoitumisesta huolimatta monet maat ovat helpottaneet mahdollisuutta tehdä määräaikaista työsopimuksia (Tšekki), pidentäneet niiden kestoja tai lisänneet niiden uusimismahdollisuuksia (Kroatia, Italia, Latvia ja väliaikaisesti myös Portugali). Muutamissa maissa vahvistettiin määräaikaista sopimuksia koskevia säännöksiä (Puola) ja etenkin vuokratyön käyttöä koskevia säännöksiä (Slovenia, Ranska, Tanska ja Slovakia). Yhdistyneessä kuningaskunnassa otettiin käyttöön työtuomioistuinnmaksu tuomioistuimen käsiteltäväksi vietävien tapausten määrän rajoittamiseksi.

Useissa jäsenvaltioissa jatkettiin julkisten työvoimapalvelujen tehostamista edellisinä vuosina toteutettujen toimien mukaisesti. Tanska ja Latvia paransivat työnhakijoiden profilointia ja työnhaun ohjauksen ja palvelujen kohdentamista, kun taas Puola ja Slovakia keskittyvät enemmän haavoittuville ryhmille tarkoitettuihin palveluihin. Ruotsi ja Liettua tehostivat nuorten ja koulupudokkaiden tapauskohtaista käsittelyä. Belgiassa, Alankomaissa, Espanjassa ja Slovakiassa päätettiin tiivistää eri toimijoiden välistä yhteistyötä, ja joissakin tapauksissa siihen liittyi ehdollinen varojen jakaminen eri toimistojen välillä. Irlannissa julkisten työvoimapalvelujen uudelleenorganisointi ja pitkäaikaistyöttömille kohdistetut lisätyövoimapalvelut on hankittu JobPath-ohjelman puitteissa yksityissektorin palveluntarjoajilta.

Työmarkkinaosapuolten vuoropuhelun uudistaminen on käynnissä useissa jäsenvaltioissa. Uudistukset koskevat työmarkkinavuoropuhelun toimivuutta ja vaikuttavuutta. Ne liittyvät lähinnä työehtosopimusneuvotteluihin, mutta ne vaikuttavat myös työntekijöiden edustukseen. Saksa, Slovakia ja Portugali helpottivat palkkoja koskevien alakohtaisten työehtosopimusten laajentamiskriteerejä. Siten Portugali luopui osittain rahoitustukiohjelman mukaisesta käytännöstä. Työehtosopimusten rajoittamaton voimassaoloaika poistettiin Kroatiassa. Vuonna 2014 Portugalissa lyhennettiin päättäneiden ja uusimattomien työehtosopimusten voimassaoloaikaa ja otettiin käyttöön mahdollisuus työehtosopimuksen voimassaolon neuvoteltuun keskeyttämiseen vaikeuksissa olevissa yrityksissä. Italian työmarkkinaosapuolet allekirjoittivat sektorien välisen sopimuksen, jolla selkeytetään ammattiliittojen edustavuuden määrittämissä kriteereit ja määrätään tahti hajautettujen työehtosopimusneuvottelujen soveltamisalan laajentamiselle. Kroatiassa annettiin vuonna 2014 ammattiyhdistystoimintaa koskevaa uutta lainsäädäntöä. Ranskan hallitus aloitti vuonna 2015 työmarkkinavuoropuhelun uudistuksen nykyaikaistaakseen työntekijöiden edustuksen ja järjehtääkseen työnantajien velvoitteita, jotka koskevat työntekijöiden edustajille tiedottamista ja näiden kuulemista. Vuosittain järjestettävät työehtosopimusneuvottelut on määrä organisoida uudelleen ennalta sovittujen päälinjojen mukaisesti. Saksassa hyväksyttiin vuonna 2015 *Tarifeinheitsetz*-laki sen varmistamiseksi, että jos yrityksessä on päällekkäisiä ja keskenään ristiriitaisia työehtosopimuksia, sovelletaan ainoastaan sen ammattiliiton kanssa allekirjoitettua sopimusta, jolla on eniten jäseniä (kyseisessä yrityksessä). Yhdistyneen kuningaskunnan uusi, vuonna 2015 annettu *Trade Union Bill* sisältää ammattijärjestöjä ja työtaistelutoimia koskevia uudistuksia.

Työmarkkinaosapuolten osallistuminen toimintalinjojen ja uudistusten suunnitteluun ja täytäntöönpanoon edellyttää jatkoseurantaa. Useimmissa jäsenvaltioissa työmarkkinaosapuolet osallistuvat jollain tavalla kansallisten uudistusohjelmien valmisteluun. Osallistumisen laatu ja perusteellisuus sekä se, missä määrin työmarkkinaosapuolet voivat vaikuttaa kansallisten uudistusohjelmien sisältöön, vaihtelevat huomattavasti. Harvat jäsenvaltiot ottavat työmarkkinaosapuolet tehokkaasti mukaan maakohtaisten suositusten tai niihin liittyvien uudistusten ja toimintalinjojen täytäntöönpanoon.

2.4 Oikeudenmukaisuuden varmistaminen, köyhyyden torjuminen ja yhdenvertaisten mahdollisuuksien edistäminen

Köyhyyden hillitsemiseksi tai vähentämiseksi ja työvoimaosuuden nostamiseksi toteutetut ponnistelut ovat sisältäneet merkittäviä muutoksia sosiaalietuusjärjestelmiin, tukea aktiiviselle työvoimapolitiikalle sekä kohdennettuja toimenpiteitä niille, joiden köyhyysriski on suuri. Jotkin jäsenvaltiot lisäsivät toimeentulotuen määrää (Belgia, Viro, Kroatia, Ruotsi, Romania), kun taas toisissa jäsenvaltioissa kehitettiin toimenpiteiden rakennetta vähentämällä asteittain etuuksia (Malta, Latvia) tai työssäoloaikaisia etuuksia (Viro). Useissa jäsenvaltioissa otetaan käyttöön tai tehostetaan aktivointitoimenpiteitä osana työikäisten köyhyyden vähentämiseen tähtäävää politiikkaa (Itävalta, Bulgaria, Saksa, Tanska ja Alankomaat). Lisäksi otetaan käyttöön erilaisia taloudellisia ja muita kannustimia helpottamaan paluuta työmarkkinoille (Belgia, Suomi, Ranska, Latvia, Malta ja Puola). Sosiaaliavustus- ja työttömyysjärjestelmän uudistuksia on suunnitteilla tai meneillään useissa maissa (Belgia, Kroatia, Kreikka, Irlanti, Romania ja Ruotsi).

Belgiassa jatkuu työttömyysetuusjärjestelmän uudistus, jolla pyritään varmistamaan asianmukainen tasapaino etuuksien ja tehokkaan työnhakuneuvonnan ja koulutusmahdollisuuksien välillä. Romanian on osana sosiaaliturvajärjestelmänsä uudistusta tarkoitus ottaa käyttöön yhteiskuntaan sopeutumisen vähimmäistulo, jossa yhdistetään kolme olemassa olevaa tarveharkintaista avustusohjelmaa ja jolla kohdentaminen onnistuu paremmin ja hallinnolliset kustannukset alenevat. Kreikka on käynnistänyt kokeiluhankkeen vähimmäistulojärjestelmän käyttöön ottamiseksi. Irlanti jatkoi ponnisteluja vähentääkseen alhaisen työssäkäyntiasteen kotitalouksien määrää integroidulla palvelujen tarjonnalla (keskitetyt asiointipisteet) ja kytkemällä sosiaalietuudet tiiviimmin aktivointipalveluihin.

Kasvava huoli siitä, miten köyhyys vaikuttaa yhä useampiin lapsiin, on saanut monet jäsenvaltiot tehostamaan lapsiin kohdistuvia investointeja. Lapsiperheiden toimeentulotukeen liittyviä toimenpiteitä vahvistettiin tai laajennettiin Bulgariassa, Tšekissä, Puolassa ja Romaniassa, kun taas Belgia ja Malta ottivat käyttöön lapsilisän täydennysosan pienituloisten perheiden lapsille. Unkarissa, Maltassa ja Yhdistyneessä kuningaskunnassa tuettiin vanhempien pääsyä työmarkkinoille ja parannettiin työnteon kannustimia. Investoimista koulutukseen ja etenkin varhaiskasvatukseen on jatkettu useissa jäsenvaltioissa, mikä kuvastaa kasvavaa tietoisuutta esikouluiän perustavanlaatuisesta merkityksestä lasten kognitiivisten ja sosiaalisten taitojen kehitykselle. Suomessa otettiin käyttöön pakollinen esikoulu ja Kroatiassa puolestaan pakollinen esikouluvuosi ennen alemman perusasteen koulutuksen alkamista. Itävalta myönsi lisää julkista rahoitusta varhaiskasvatuksen tulosten parantamiseksi, ja Yhdistynyt kuningaskunta päätti tarjota 15 tuntia maksutonta lastenhoitoa

viikossa 3- ja 4-vuotiaille ja otti käyttöön heikommassa asemassa oleville lapsille kohdistettuja toimenpiteitä. Lisäksi joissain jäsenvaltioissa lisättiin rahoitusta lastenhoitopalvelujen laajentamiseen (Belgia, Bulgaria, Tšekki, Saksa, Viro, Puola, Yhdistynyt kuningaskunta), koulupäivän jälkeiseen toimintaan (Irlanti) tai kokopäiväisiin koulupaikkoihin (Itävalta). Bulgaria jatkoi perheensä ulkopuolella elävien lasten vaihtoehtoisen hoidon laadun parantamista ja tehosti heihin kohdistettavaa tukea. Myös Suomessa toteutettiin useita toimenpiteitä tällaisissa tilanteissa olevien lasten suojelun parantamiseksi.

Viimeaikaiset eläkeuudistukset ovat auttaneet hillitsemään eläkemenojen pitkän aikavälin kasvua useimmissa jäsenvaltioissa³². Niiden vaikutus eläkkeiden riittävyyteen riippuu edelleen siitä, miten pitkän ja täysimääräisen työuran työntekijät kykenevät tekemään³³, ja lisäksi tilanne vaihtelee ammattiryhmien ja sukupuolten välillä. Valtaosassa jäsenvaltioiden uudistuksista on keskitytty eläkeiän nostamiseen ja varhaiseläkkeelle pääsyn rajoittamiseen, jos uudistuksissa ei aina ole toteutettu aktiivisena ikääntymisen politiikkaa. Jotkin jäsenvaltiot ovat säilyttäneet tai ottaneet uudelleen käyttöön erityiset varhaisempaa eläkkeelle jäämistä koskevat edellytykset niiden henkilöiden osalta, joilla on takanaan pitkä työura tai jotka ovat tehneet raskasta työtä. Varhaiseläkkeelle pääsyn rajoittaminen aiheuttaa viranomaisille ja/tai työmarkkinaosapuolille haasteen löytää työpaikoilla ja työmarkkinoilla vaihtoehtoisia ratkaisuja ikään ja terveyteen liittyviin uran myöhäisvaiheen ongelmiin.

Tällä hetkellä sukupuolten välinen eläke-ero on EU:ssa on edelleen 40 prosenttia, mikä johtuu sukupuolten palkkaerosta sekä naisten keskimäärin lyhyemmistä ja useammin keskeytyneistä työurista. Yleinen suuntaus kohti ansiosidonnaisia eläkkeitä merkitsee sitä, että eläkejärjestelmillä ei kompensoida tätä epätasapainoa. Osana toimia, joilla autetaan naisia saavuttamaan pidempi työura, lähes kaikki jäsenvaltiot (Romaniaa lukuun ottamatta) ovat yhdenmukaistaneet naisten ja miesten eläkeiän tai hyväksyneet siihen liittyviä tulevia uudistuksia, vaikka joissakin tapauksissa ne saadaan viedyksi loppuun vasta 2040-luvulla.

Hyvin monissa uudistuksissa on muutettu myös eläke-etuuksien indeksiehtoja tiukempaan suuntaan. Niiden vaikutus eläkkeiden riittävyyteen riippuu palkka- ja hintakehityksestä.

³² The 2015 Ageing Report (ikäääntymistä koskeva raportti 2015), http://ec.europa.eu/economy_finance/publications/european_economy/2015/pdf/ee3_en.pdf

³³ The 2015 Pension Adequacy Report (eläkkeiden riittävyyttä koskeva raportti 2015), <http://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=14529&langId=en>

Terveydenhuoltojärjestelmät tukevat osaltaan EU:n väestön hyvän terveydentilan säilymistä ja palautumista sairauden jälkeen. Yhteisön ja yksilön hyvinvoinnin lisäksi sen avulla tuetaan taloudellista hyvinvointia lisäämällä työvoimaosuutta ja työn tuottavuutta ja vähentämällä poissaoloa työstä. On selvää, että terveydenhuoltojärjestelmät maksavat paljon. Suuri osa terveydenhuoltomenoista katetaan EU:ssa julkisista varoista, minkä vuoksi niiden on oltava julkisen talouden kannalta kestäviä.

Terveydenhuollon ja pitkäaikaishoidon järjestelmien suorituskykyä on tarpeen arvioida ja panna täytäntöön järkeviä ja kunnianhimoisia uudistuksia. Tämä kattaa monia toimia: varmistetaan kestävä rahoituspohja, edistetään tehokkaiden perusterveydenhuollon palvelujen järjestämistä ja saatavuutta ja vähennetään siten tarpeetonta erikois- ja sairaalahoidon käyttöä, varmistetaan lääkkeiden käytön kustannustehokkuus, tehostetaan julkisia hankintoja, parannetaan hoidon integrointia ajantasaisten viestintäkanavien (kuten sähköisten terveysteknologioiden) välityksellä, otetaan käyttöön menetelmiä, joilla voidaan arvioida terveysteknologioiden suhteellista tehokkuutta ja hoidon kustannuksia päätöksentekoa varten, ja tehostetaan terveyden edistämistä ja sairauksien ehkäisyä.

Useimmissa jäsenvaltioissa on toteutettu tärkeitä terveydenhuoltouudistuksia. Lukuisat rakenteelliset uudistukset sisältävät perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon rakenneuudistuksen, hoidon paremman koordinoinnin, tieto- ja viestintätekniikan ja sähköisen terveydenhuollon tehokkaamman ja paremmin yhteentoimivan käytön (Bulgaria, Tšekki, Kroatia, Unkari, Malta, Puola, Portugali, Romania, Slovenia, Slovakia ja Yhdistynyt kuningaskunta), siirtymisen lääkepolitiikassa kohti hintasääntelyä ja lääkkeen vaihtoa geneeriseen valmisteeseen sekä taloudellisten ja muiden kannustimien käyttöönoton terveydenhuoltopalvelujen tarjoajille ja käyttäjille. Terveydenhuoltopalvelujen tarjoamisen parantamiseksi useat jäsenvaltiot (Bulgaria, Tšekki, Saksa, Kroatia, Irlanti, Puola, Portugali, Ruotsi ja Yhdistynyt kuningaskunta) ovat ottaneet käyttöön toimintalinjoja, joiden tavoitteena on optimoida hoitojen käyttö ja lääkemääräyskäytännöt.

Terveydenhuoltohenkilöstön ikääntyminen yhdistettynä haasteeseen palkata uusia terveysalan työntekijöitä ja saada heidät pysymään vaativissa työolosuhteissa, joissain terveydenhuollon ammattiteissa vieläpä suhteellisen pienellä palkalla, on johtanut monissa maissa terveysalan työvoimapulaan. Sen torjumiseksi joissain jäsenvaltioissa (Belgia, Tšekki, Saksa, Espanja, Kroatia, Irlanti, Latvia, Puola, Ruotsi) on hyväksytty toimenpiteitä, joilla helpotetaan

terveydenhuollon ammattilaisten koulutusta ja ammattitaidon parantamista ja tarjotaan palkankorotuksia ja tukea terveydenhuoltoalan houkuttavuuden lisäämiseksi.

Useat jäsenvaltiot ovat parhaillaan hyväksymässä tai toteuttamassa merkittäviä pitkäaikaishoidon uudistuksia, joiden tavoitteena on varmistaa saatavilla olevien voimavarojen tehokkaampi käyttö. Uudistuksissa keskitytään kehittämään edelleen kotihoitopalveluja ja tehostamaan hoidon integrointia.

Pitkäaikaishoidon rahoitusjärjestelyjä on muutettu useissa jäsenvaltioissa (Itävalta, Belgia, Bulgaria, Unkari, Saksa, Luxemburg). Jotkin maat ovat päättäneet lisätä julkista rahoitusta ja vähentää yksityissektorin kustannusten jakamista, kun taas toiset ovat alentaneet nykyisiä julkisen tuen kelpoisuuskynnyksiä tai ottaneet käyttöön muita menojen kasvua hillitseviä toimenpiteitä.

Muutamat jäsenvaltiot ovat ilmoittaneet toimenpiteistä, joilla ehkäistään hoitoriippuvuutta ja jotka liittyvät enimmäkseen dementian tehokkaampaan ehkäisyyn ja varhaiseen havaitsemiseen (Itävalta, Bulgaria, Irlanti). Jäsenvaltioiden hallitukset painottavat aiempaa enemmän palvelujen tarjonnan parantamista tekemällä siitä entistä potilaslähtöisempää, edistämällä siirtymistä laitoshoidosta yhteisöllisiin hoitomuotoihin, kehittämällä uusia laatustandardeja ja lisäämällä henkilöstöä.

Eräät jäsenvaltiot (Belgia, Tšekki, Saksa, Suomi) paransivat omaishoitajien tukea uusilla strategioilla, parantamalla mahdollisuuksia sovittaa yhteen työ ja hoitovelvollisuudet sekä omaishoitajien oikeudellisella tunnustamisella.

Kohtuuhintaisten asuntojen saatavuuden parantamiseksi on tehty merkittäviä sitoumuksia. Eräät jäsenvaltiot ovat hyväksyneet asuntojen rakentamista tai sosiaalista asuntotuotantoa koskevat suunnitelmat (Tšekki, Ranska, Irlanti, Portugali, Slovenia ja Yhdistynyt kuningaskunta). Bulgaria hyödynsi Euroopan aluekehitysrahastoa parantaakseen heikommassa asemassa olevien väestöryhmien asuntotilannetta. Unkarissa laajennettiin tukiohjelmia ensiasunnon ostajiin ja Yhdistyneessä kuningaskunnassa otettiin käyttöön liikkuvuusjärjestelmä sosiaalisissa vuokra-asunnoissa asuville. Asumistuen edellytyksiä, kuten tukikelpoisuuskriteerejä ja tulorajoja, on tarkistettu (Tšekki, Suomi) ja vuokrasääntely tai vuokratakuu on otettu käyttöön sosiaalisia tarkoituksia varten (Belgia, Tšekki, Ranska, Alankomaat).

Monien ohjelmien tavoitteena on torjua ylivelkaantumista ja häättöjä, kuten ylivelkaantuvien yritysten varhainen havaitseminen Alankomaissa ja hädettyjen perheiden auttaminen pilottihankkeiden avulla Sloveniassa. Maksukyvyttömyyssuojan kelpoisuuskynnystä laskettiin Latviassa, ja Kypros tarjosi heikossa asemassa oleville kotitalouksille tukea asuntolainan korkomaksuihin. Lisäksi toteutettiin kohdennettuja toimia energiaköyhyyden torjumiseksi (Belgia) ja sosiaalisen asuntotuotannon palvelujen integroimiseksi (Irlanti).

Joitakin toimenpiteitä, joilla pyritään helpottamaan riskiryhmään kuuluvien, kuten romanien ja vammaisten tai maahanmuuttajataustaisten henkilöiden, sosiaalista osallisuutta, on pantu täytäntöön kansallisella tasolla. Viro alkoi panna täytäntöön työkykyä koskevaa uudistusta, jolla otetaan käyttöön laadullinen siirtymä työkyvyttömyyden arvioinnista yksilön työkykyvyn arviointiin. Lisäksi siinä helpotetaan näiden henkilöiden integroitumista työmarkkinoille ja yhteiskuntaelämään. Alankomaat hyväksyi vastaavanlaisen osallistumista koskevan sopimuksen, jolla edistetään vammaisten ja ammattitaidottomien henkilöiden osallistumista työmarkkinoille sekä yksityisellä että julkisella sektorilla.

Laadukkaan ja osallistavan koulutuksen yhdenvertainen saatavuus on ensimmäinen ja tärkein askel sosiaaliseen osallisuuteen. Kehityssuunta on selkeästi menossa kohti haavoittuvimmassa asemassa olevien lasten osallistavaa koulutusta. Belgia (Flander) laati uuden lain ("M Decree"), jossa säädetään erityisoppilaiden integroimisesta yleiseen koulutukseen kohtuullisten mukautusten avulla. Tšekki hyväksyi koulutusta koskevan lain, joka sisältää viidentasoisia tuettuja toimenpiteitä osallistavan koulutuksen edellytysten parantamiseksi kouluissa. Tanskan tavoitteena on, että 96 prosenttia julkisten koulujen oppilaista on vuonna 2015 yleisessä koulutuksessa. Lisäksi Tanska on perustanut osallistavan koulutuksen ja erityisopetuksen keskuksen.

Monet vammaiset kärsivät pahasti syrjäytymisestä eli he asuvat laitoksissa. Monissa maissa on kuitenkin suuntauksena siirtyä laitoshoidosta yhteisöperustaiseen hoitoon ja itsenäiseen asumiseen, ja tätä suuntausta tuetaan Euroopan rakenne- ja investointirahastoista. Esimerkiksi Suomessa vähennettiin merkittävästi kehitysvammaisten pitkäaikaista laitoshoidtoa, joka korvattiin pääosin ympärivuorokautisilla palveluilla. Tavoitteena on korvata laitoshoidto henkilökohtaisilla asunnoilla ja palveluilla vuoteen 2020 mennessä.

Muutamissa jäsenvaltioissa on toteutettu toimenpiteitä romaniväestön integroimiseksi. Romania hyväksyi tammikuussa 2015 tarkistetun kansallisen strategian romanivähemmistöön kuuluvien Romanian kansalaisten osallisuuden edistämiseksi vuosina 2014–2020, ja Liettua

puolestaan hyväksyi vuosiksi 2015–2020 toimintasuunnitelman romanien integroitumiseksi Liettuan yhteiskuntaan. Vuonna 2015 Tšekki hyväksyi vuoteen 2020 saakka jatkuvan romanien integrointistrategian. Muut maat kuten Unkari, Slovakia ja Puola tarkistivat kansallisia strategioitaan ja toimintasuunnitelmiaan etenkin ESR:n investointitoimintaliijan 9.2 ennakkoehtojen täyttämiseksi.

Slovakiassa kouluvuodeksi 2014–2015 lisättiin merkittävästi apulaisopettajien määrää erityisoppilaiden ja heikoissa sosiaalisissa oloissa elävien lasten opetuksessa, ja määrärahoja kasvatetaan edelleen vuonna 2015. Lisäksi annettiin ehdotus heikoissa sosiaalisissa oloissa elävien romanilasten pakollisesta osallistumisesta varhaiskasvatukseen romaniyhteisöissä, mutta tässä vaiheessa ei ole vielä käytännön suunnitelmia siitä, miten ehdotus pannaan täytäntöön.

Kasvavan pakolaisvirran vuoksi hallitusten ja koko yhteiskunnan on vastaanotettava ja kotoutettava yhä useampia ihmisiä. Eräissä jäsenvaltioissa tilanne on erityisen vaikea. Päätöksiä on tehty sekä kotouttamisjärjestelyistä että toimenpiteistä, joilla pyritään ehkäisemään maahantuloa. Itävallassa kotouttamistoimenpiteissä keskitytään kieleen liittyvään tukeen ja etenkin työmarkkinoille integroitumiseen, jota varten suurin osa määrärahoista on budjetoitu. Julkiset työvoimapalvelut aloittavat pilottihankkeita, joilla parannetaan turvapaikkaan oikeutettujen mahdollisuuksia työmarkkinoilla vuoden 2015 puolivälistä alkaen. Ruotsissa on kasvatettu vuosiksi 2015–2018 käyttöön otettua asettautumispakettia, jonka tavoitteena on nopeuttaa hiljattain tulleiden pakolaisten ja ulkomailla syntyneiden integroitumista työmarkkinoille. Jotta tulokkaiden taidot voidaan tunnistaa varhaisessa vaiheessa, hallitus on varannut olemassa oleviin kehyksiin varoja sellaisia pilottihankkeita varten, joiden avulla kartoitetaan Ruotsin maahanmuuttoviraston vastaanottokeskuksissa asuvien äskettäin saapuneiden maahanmuuttajien taidot. Saksassa liittovaltion työvoimahallinto ja maahanmuutto- ja pakolaisvirasto käynnistivät ESR:stä rahoitetun pilottihankkeen, jolla edistetään pakolaisten nopeaa integroitumista työmarkkinoille. Kuudelle Saksan alueelle on esimerkkinä muille perustettu pakolaisille tarkoitettuja työvoimatoimistoja. Toisaalta on toteutettu toimenpiteitä, joilla odotetaan olevan maahanmuuttoa ennaltaehkäisevä vaikutus, kuten käteismaksujen korvaaminen luontoisetuuksilla ja nopeutettu turvapaikkamenettely niiden pakolaisten osalta, jotka tulevat turvallisiksi katsotuilta alueilta. Tanskassa ennaltaehkäisevillä toimenpiteillä alennettiin kotouttamisavustuksia alle käteisavustuksen, joka maksetaan nykyisiin kotouttamisohjelmiin osallistuville, pakolaisten perhe-etuuksien ja lapsilisien suoriteperusteinen maksutapa

palautettiin ja lisäksi yhdenmukaistettiin vanhuuseläkkeiden tukikelpoisuussääntöjä, joihin sovelletaan nyt myös pakolaisten osalta suoriteperusteista maksutapaa. Yhdistyneessä kuningaskunnassa otettiin käyttöön uusia tarveharkintaisia etuuksia, minkä vuoksi maahan on vaikeampi tulla ilman työllistymisnäkymiä. Tulokkailla ei tällöin ole oikeutta yleistuesta (Universal Credit) maksettaviin tarveharkintaisiin etuuksiin ilman että he ovat ensin työskennelleet Yhdistyneessä kuningaskunnassa. Uudet rajoitukset tulevat aiemmin voimaantulleiden työttömyyskorvausta, lapsilisää ja lapsesta maksettavaa verohyvitystä koskevien rajoitusten lisäksi.

Jäsenvaltioiden on varmistettava, että turvapaikanhakijoilla on todellinen pääsy työmarkkinoille viimeistään yhdeksän kuukauden kuluttua siitä päivästä, jona he hakevat kansainvälistä suojelua.³⁴ Joissain jäsenvaltioissa turvapaikanhakijat voivat päästä työmarkkinoille aikaisemmin ja muutamissa muissa tätä on ehdotettu. Osana EU:n muuttoliikeagendaa, jonka avulla on tarkoitus auttaa jäsenvaltioita vastaamaan turvapaikanhakijoiden kiireellisimpiin tarpeisiin, kuten majoitus, tavarahankinnat ja palvelut, komissio antoi tiedonannon pakolaisten tukitoimenpiteisiin liittyviä julkisia hankintoja koskevista säännöistä³⁵. ESR:n investoinneilla voidaan konkreettisesti ja välittömästi tukea ammatillista koulutusta, neuvontaa, terveys- ja sosiaalipalvelujen saatavuutta sekä kampanjoita syrjinnän torjumiseksi.

Ensimmäinen arvio pakolaistulvan makrotaloudellisista vaikutuksista osoittaa, että vaikka suurempien julkisten menojen vaikutukset ovat lyhyellä aikavälillä suhteellisen pienet (joissain maissa selvemmin havaittavat), ne vaikuttavat myönteisesti kasvuun edellyttäen, että integroituminen työmarkkinoille onnistuu.³⁶

³⁴ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2013/33/EU, annettu 26 päivänä kesäkuuta 2013, kansainvälistä suojelua hakevien henkilöiden vastaanottoa jäsenvaltioissa koskevista vaatimuksista.

³⁵ Komission tiedonanto Euroopan parlamentille ja neuvostolle julkisia hankintoja koskevista säännöistä nykyisessä turvapaikkakriisissä, COM(2015) 454.

³⁶ Euroopan talousennuste, syksy 2015.

Liite 1 – Keskeisten työllisyys- ja sosiaali-indikaattoreiden tulostaulu, viitearvoina EU:n keskiarvot*

	Työttömyysaste			Nuorisotyöttömyys						Kotitalouksien käytettävissä olevien bruttotulojen reaali kasvu		Köyhyyksiriskiaste (18–64)			Tuloerot - S80/S20		
				Nuorisotyöttömyysaste			Työelämän ja koulutuksen ulkopuolella olevat nuoret (NEET)										
	Vuotuinen muutos (S12014-S12015)	Ero EU:n keskiarvoon	Vuot. muutos verrattuna EU:n vuotuisen muutokseen	Vuotuinen muutos (S12014-S12015)	Ero EU:n keskiarvoon	Vuot. muutos verrattuna EU:n vuotuisen muutokseen	Vuotuinen muutos (2013-2014)	Ero EU:n keskiarvoon	Vuot. muutos verrattuna EU:n vuotuisen muutokseen	Vuotuinen muutos (2013-2014)	Vuot. muutos verrattuna EU:n vuotuisen muutokseen	Vuotuinen muutos (2012-2013)	Ero EU:n keskiarvoon	Vuot. muutos verrattuna EU:n vuotuisen muutokseen	Vuotuinen muutos (2012-2013)	Ero EU:n keskiarvoon	Jäsenvaltion vuot.muutos verrattuna EU:n vuot.
EU28 (painotettu)	-0,7	~	~	-1,8	~	~	-0,5	~	~	0,7	~	0,1	~	~	0,0	~	~
EA19 (painotettu)	-0,5	~	~	-1,4	~	~	-0,3	~	~	0,7	~	0,1	~	~	0,1	~	~
EU28 (painottamaton)	-0,8	~	~	-2,5	~	~	-0,5	~	~	1,3	~	0,2	~	~	0,0	~	~
EA19 (painottamaton)	-0,8	0,8	0,0	-2,4	0,8	0,1	-0,4	-0,3	0,1	1,3	0,0	0,3	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0
BE	0,3	-1,2	1,1	-1,2	-0,9	1,3	-0,7	-0,3	-0,2	0,5	-0,8	-0,1*	-2,2	-0,3	-0,2	-1,0	-0,2
BG	-2,0	0,1	-1,2	-2,8	-0,3	-0,3	-1,4	7,9	-0,9	:	:	-0,3*	1,5*	-0,5*	0,5	1,8	0,5
CZ	-0,9	-4,4	-0,1	-3,0	-9,0	-0,5	-1,0	-4,2	-0,5	1,6	0,3	-0,7	-7,0	-0,9	-0,1*	-1,4	-0,1*
DK	-0,3	-3,6	0,5	-2,5	-11,9	0,0	-0,2	-6,5	0,3	0,1	-1,2	0,2*	-1,5*	0,0	-0,2*	-0,5	-0,2*
DE	-0,3	-5,1	0,5	-0,7	-15,4	1,8	0,1	-5,9	0,6	1,5	0,2	0,3*	1,3	0,1*	0,3	-0,2	0,3
EE	-1,4	-3,7	-0,6	-6,3	-12,1	-3,8	0,4	-0,6	0,9	2,0	0,7	-0,4*	1,7	-0,6	0,1*	0,7	0,1*
IE	-2,1	-0,1	-1,3	-4,2	-1,3	-1,7	-0,9	2,9	-0,4	:	:	-1,4	-1,6	-1,6	-0,2*	-0,3	-0,2*
EL	-1,5	15,6	-0,7	-3,7	28,3	-1,2	-1,3	6,8	-0,8	:	:	0,3*	8,5	0,1*	0,0	1,8	0,0
ES	-2,1	13,0	-1,3	-4,0	27,1	-1,5	-1,5	4,8	-1,0	0,6	-0,7	0,0	4,8	-0,2*	-0,2*	1,5	-0,2*
FR	0,2	0,5	1,0	0,7	1,9	3,2	0,2	-0,9	0,7	1,2	-0,1	0,0	-1,9	-0,2	0,0	-0,3	0,0
HR	-0,6	6,7	0,2	-1,6	20,9	0,9	-0,3	7,0	0,2	:	:	-0,3*	2,2	-0,5*	-0,1*	0,5	-0,1*
IT	-0,2	2,5	0,6	-0,9	19,6	1,6	-0,1	9,8	0,4	-0,3	-1,6	0,2*	3,2	0,0	0,2*	0,9	0,2*
CY	-0,1	5,9	0,7	-3,4	11,1	-0,9	-1,7	4,7	-1,2	:	:	2,2	-1,2*	2,0	0,2*	0,1	0,2*
LV	-1,3	-0,1	-0,5	-4,5	-7,1	-2,0	-1,0	-0,3	-0,5	4,9	3,6	-0,5*	3,2	-0,7*	-0,2*	1,5	-0,2*
LT	-1,8	-0,5	-1,0	-2,6	-4,8	-0,1	-1,2	-2,4	-0,7	2,4	1,1	1,1*	3,4	0,9*	0,8	1,3	0,8
LU	0,0	-3,9	0,8	-1,0	-3,9	1,5	1,3	-6,0	1,8	:	:	0,5*	-0,6*	0,3*	0,5	-0,2	0,5
HU	-0,8	-2,7	0,0	-2,4	-3,8	0,1	-1,9	1,3	-1,4	2,8	1,5	0,7*	-1,3*	0,5*	0,2*	-0,6	0,2*
MT	-0,3	-4,2	0,5	-0,7	-10,8	1,8	0,6	-1,8	1,1	:	:	1,2	-2,0	1,0	0,2	-0,7	0,2
NL	-0,7	-2,9	0,1	-2,2	-11,5	0,3	-0,1	-6,8	0,4	1,1	-0,2	0,8	-4,7	0,6	0,0	-1,2	0,0
AT	0,1	-4,2	0,9	-0,6	-12,6	1,9	0,4	-4,6	0,9	0,5	-0,8	-0,4*	-2,7	-0,6*	-0,1*	-0,7	-0,1*
PL	-1,8	-2,2	-1,0	-3,7	-1,5	-1,2	-0,2	-0,3	0,3	:	:	0,2*	1,1	0,0	0,0	0,1	0,0
PT	-1,6	3,1	-0,8	-4,2	9,5	-1,7	-1,8	0,0	-1,3	0,2	-1,1	1,5	2,8	1,3	0,2*	1,2	0,2*
RO	0,0	-3,0	0,8	-1,9	0,2	0,6	0,0	4,7	0,5	:	:	0,5	5,9	0,3*	0,3*	1,8	0,3*
SI	-0,5	-0,5	0,3	-3,9	-5,6	-1,4	0,2	-2,9	0,7	1,4	0,1	0,8	-2,6	0,6	0,2	-1,2	0,2
SK	-1,8	1,9	-1,0	-4,8	3,8	-2,3	-0,9	0,5	-0,4	3,2	1,9	-0,2*	-3,5	-0,4*	-0,1*	-1,2	-0,1*
FI	0,8	-0,6	1,6	2,5	0,0	5,0	0,9	-2,1	1,4	-0,9	-2,2	-1,1	-4,3	-1,3	-0,1*	-1,2	-0,1
SE	-0,3	-2,2	0,5	-2,3	-1,6	0,2	-0,3	-5,1	0,2	2,1	0,8	1,1	-1,6	0,9	0,0	-1,1	0,0
UK	-0,9	-4,3	-0,1	-2,3	-7,1	0,2	-1,3	-0,4	-0,8	-0,2	-1,5	-0,6	-0,9*	-0,8	-0,4	-0,2	-0,4

Lähde: Eurostat, EU:n työvoimatutkimus, kansantalouden tilinpito ja EU-SILC (työllisyyden pääosaston laskelmat).

Kunkin indikaattorin osalta (lukuun ottamatta kotitalouksien käytettävissä olevien bruttotulojen reaalikasvua, joka on ilmoitettu rahallisena arvona) kolme saraketta tarkoittavat i) absoluuttista vuotuista muutosta, ii) eroa EU:n (tai euroalueen) saman vuoden keskiarvoon nähden ja iii) maan vuotuista muutosta suhteessa EU:n tai euroalueen vuotuisen muutokseen (onko maan tilanne heikentymässä/vahvistumassa nopeammin kuin muun EU:n tai euroalueen, mikä kuvaa sosioekonomisen lähentymisen ja eriytymisen dynamiikkaa). S1 tarkoittaa ensimmäistä vuosipuoliskoa ja perustuu neljännesvuosittain kausitasoitettuihin tietoihin.

* tarkoittaa sellaisia muutoksia ja erotusta EU:hun, jotka eivät ole tilastollisesti merkitseviä; luvussa 2 ne asetetaan arvoon 0.

Liite 2 – Keskeisten työllisyys- ja sosiaali-indikaattoreiden tulostaulu, viitearvoina euroalueen (EA) keskiarvot

	Työttömyysaste			Nuorisotyöttömyys						Kotitalouksien käytettävissä olevien bruttotulojen reaaliarvo		Köyhyyksriskiaste (18-64)			Tuloerot - S80/S20		
				Nuorisotyöttömyysaste			Työelämän ja koulutuksen ulkopuolella olevat nuoret (NEET)										
	Vuotuinen muutos (S12014-S12015)	Ero EA:n keskiarvoon	Vuot. muutos verrattuna EA:n vuotuisen muutokseen	Vuotuinen muutos (S12014-S12015)	Ero EA:n keskiarvoon	Vuot. muutos verrattuna EA:n vuotuisen muutokseen	Vuotuinen muutos (2013-2014)	Ero EA:n keskiarvoon	Vuot. muutos verrattuna EA:n vuotuisen muutokseen	Vuotuinen muutos (2013-2014)	Vuot. muutos verrattuna EA:n vuotuisen muutokseen	Vuotuinen muutos (2012-2013)	Ero EA:n keskiarvoon	Vuot. muutos verrattuna EA:n vuotuisen muutokseen	Vuotuinen muutos (2012-2013)	Ero EA:n keskiarvoon	Vuot. muutos verrattuna EA:n vuotuisen muutokseen
EU28 (painotettu)	-0,7	~	~	-1,8	~	~	-0,5	~	~	0,7	~	0,1	~	~	0,0	~	~
EA19 (painotettu)	-0,5	~	~	-1,4	~	~	-0,3	~	~	0,7	~	0,1	~	~	0,1	~	~
EU28 (painottamaton)	-0,8	-0,8	0,0	-2,5	-0,8	-0,1	-0,5	0,3	-0,1	1,3	0,0	0,2	-0,1	-0,1	0,0	0,0	0,0
EA19 (painottamaton)	-0,8	~	~	-2,4	~	~	-0,4	~	~	1,3	~	0,3	~	~	0,0	~	~
BE	0,3	-2,0	1,1	-1,2	-1,7	1,2	-0,7	0,0	-0,3	0,5	-0,8	-0,1*	-2,3	-0,4	-0,2	-1,0	-0,2
BG	-2,0	-0,7	-1,2	-2,8	-1,1	-0,4	-1,4	8,2	-1,0	:	:	-0,3*	1,4*	-0,6*	0,5	1,8	0,5
CZ	-0,9	-5,2	-0,1	-3,0	-9,8	-0,6	-1,0	-3,9	-0,6	1,6	0,3	-0,7	-7,1	-1,0	-0,1*	-1,4	-0,1*
DK	-0,3	-4,4	0,5	-2,5	-12,7	-0,1	-0,2	-6,2	0,2	0,1	-1,2	0,2*	-1,6*	-0,1*	-0,2*	-0,5	-0,2*
DE	-0,3	-5,9	0,5	-0,7	-16,2	1,7	0,1	-5,6	0,5	1,5	0,2	0,3*	1,2	0,0	0,3	-0,2	0,3
EE	-1,4	-4,5	-0,6	-6,3	-12,9	-3,9	0,4	-0,3	0,8	2,0	0,7	-0,4*	1,6	-0,7	0,1*	0,7	0,1*
IE	-2,1	-0,9	-1,3	-4,2	-2,1	-1,8	-0,9	3,2	-0,5	:	:	-1,4	-1,7	-1,7	-0,2*	-0,3	-0,2*
EL	-1,5	14,8	-0,7	-3,7	27,5	-1,3	-1,3	7,1	-0,9	:	:	0,3*	8,4	0,0	0,0	1,8	0,0
ES	-2,1	12,2	-1,3	-4,0	26,3	-1,6	-1,5	5,1	-1,1	0,6	-0,7	0,0	4,7	-0,3*	-0,2*	1,5	-0,2*
FR	0,2	-0,3	1,0	0,7	1,1	3,1	0,2	-0,6	0,6	1,2	-0,1	0,0	-2,0	-0,3	0,0	-0,3	0,0
HR	-0,6	5,9	0,2	-1,6	20,1	0,8	-0,3	7,3	0,1	:	:	-0,3*	2,1	-0,6*	-0,1*	0,5	-0,1*
IT	-0,2	1,7	0,6	-0,9	18,8	1,5	-0,1	10,1	0,3	-0,3	-1,6	0,2*	3,1	-0,1*	0,2*	0,9	0,2*
CY	-0,1	5,1	0,7	-3,4	10,3	-1,0	-1,7	5,0	-1,3	:	:	2,2	-1,3*	1,9	0,2*	0,1	0,2*
LV	-1,3	-0,9	-0,5	-4,5	-7,9	-2,1	-1,0	0,0	-0,6	4,9	3,6	-0,5*	3,1	-0,8*	-0,2*	1,5	-0,2*
LT	-1,8	-1,3	-1,0	-2,6	-5,6	-0,2	-1,2	-2,1	-0,8	2,4	1,1	1,1*	3,3	0,8*	0,8	1,3	0,8
LU	0,0	-4,7	0,8	-1,0	-4,7	1,4	1,3	-5,7	1,7	:	:	0,5*	-0,7*	0,2*	0,5	-0,2	0,5
HU	-0,8	-3,5	0,0	-2,4	-4,6	0,0	-1,9	1,6	-1,5	2,8	1,5	0,7*	-1,4*	0,4*	0,2*	-0,6	0,2*
MT	-0,3	-5,0	0,5	-0,7	-11,6	1,7	0,6	-1,5	1,0	:	:	1,2	-2,1	0,9	0,2	-0,7	0,2
NL	-0,7	-3,7	0,1	-2,2	-12,3	0,2	-0,1	-6,5	0,3	1,1	-0,2	0,8	-4,8	0,5	0,0	-1,2	0,0
AT	0,1	-5,0	0,9	-0,6	-13,4	1,8	0,4	-4,3	0,8	0,5	-0,8	-0,4*	-2,8	-0,7*	-0,1*	-0,7	-0,1*
PL	-1,8	-3,0	-1,0	-3,7	-2,3	-1,3	-0,2	0,0	0,2	:	:	0,2*	1,0	-0,1*	0,0	0,1	0,0
PT	-1,6	2,3	-0,8	-4,2	8,7	-1,8	-1,8	0,3	-1,4	0,2	-1,1	1,5	2,7	1,2	0,2*	1,2	0,2*
RO	0,0	-3,8	0,8	-1,9	-0,6	0,5	0,0	5,0	0,4	:	:	0,5	5,8	0,2*	0,3*	1,8	0,3*
SI	-0,5	-1,3	0,3	-3,9	-6,4	-1,5	0,2	-2,6	0,6	1,4	0,1	0,8	-2,7	0,5	0,2	-1,2	0,2
SK	-1,8	1,1	-1,0	-4,8	3,0	-2,4	-0,9	0,8	-0,5	3,2	1,9	-0,2*	-3,6	-0,5*	-0,1*	-1,2	-0,1*
FI	0,8	-1,4	1,6	2,5	-0,8	4,9	0,9	-1,8	1,3	-0,9	-2,2	-1,1	-4,4	-1,4	-0,1*	-1,2	-0,1
SE	-0,3	-3,0	0,5	-2,3	-2,4	0,1	-0,3	-4,8	0,1	2,1	0,8	1,1	-1,7	0,8	0,0	-1,1	0,0
UK	-0,9	-5,1	-0,1	-2,3	-7,9	0,1	-1,3	-0,1	-0,9	-0,2	-1,5	-0,6	-1*	-0,9	-0,4	-0,2	-0,4

Liite 3 – Keskeisten työllisyys- ja sosiaali-indikaattoreiden tulostaulu, absoluuttisina arvoina kolmena peräkkäisenä vuotena

	Työttömyysaste			Nuorisotyöttömyys						Kotitalouksien käytettävissä olevien bruttotulojen reaalikasvu			Köyhyysriskiaste (18-64)			Tuloerot - S80/S20		
				Nuorisotyöttömyysaste			NEET											
	2013	2014	S1.2015	2013	2014	S1.2015	2012	2013	2014	2012	2013	2014	2011	2012	2013	2011	2012	2013
EU28 (painotettu)	10,9	10,2	9,7	23,7	22,2	20,9	13,2	13,0	12,5	-1,0	-0,3	0,7	15,9	16,3	16,4	5,0	5,0	5,0
EA19 (painotettu)	12,0	11,6	11,2	24,4	23,7	22,6	13,1	12,9	12,6	-1,8	-0,4	0,7	16,1	16,6	16,7	5,0	4,9	5,0
EU28 (painottamaton)	11,2	10,5	9,9	26,4	24,5	22,6	12,8	12,8	12,3	-1,5	0,1	1,3	15,2	15,4	15,6	4,8	4,8	4,8
EA19 (painottamaton)	11,8	11,3	10,7	26,6	25,2	23,4	12,6	12,4	12,0	-2,0	-0,2	1,3	15,2	15,4	15,7	4,7	4,8	4,8
BE	8,4	8,5	8,7	23,7	23,2	21,7	12,3	12,7	12,0	0,6	-0,6	0,5	12,9	13,5	13,4	3,9	4,0	3,8
BG	13,0	11,4	10,0	28,4	23,8	22,3	21,5	21,6	20,2	-1,2	5,9	:	18,2	17,4	17,1	6,5	6,1	6,6
CZ	7,0	6,1	5,5	18,9	15,9	13,6	8,9	9,1	8,1	-1,2	-0,8	1,6	9,1	9,3	8,6	3,5	3,5	3,4
DK	7,0	6,6	6,3	13,0	12,6	10,7	6,6	6,0	5,8	-0,4	-1,3	0,1	13,1	13,9	14,1	4,4	4,5	4,3
DE	5,2	5,0	4,8	7,8	7,7	7,2	7,1	6,3	6,4	0,7	0,7	1,5	16,4	16,6	16,9	4,5	4,3	4,6
EE	8,6	7,4	6,2	18,7	15,0	10,5	12,2	11,3	11,7	0,2	6,2	2,0	18,0	17,7	17,3	5,3	5,4	5,5
IE	13,1	11,3	9,8	26,8	23,9	21,3	18,7	16,1	15,2	-0,4	-0,6	:	15,1	15,4	14,0	4,6	4,7	4,5
EL	27,5	26,5	25,5	58,3	52,4	50,9	20,2	20,4	19,1	-7,4	-8,3	:	20,0	23,8	24,1	6,0	6,6	6,6
ES	26,1	24,5	22,9	55,5	53,2	49,7	18,6	18,6	17,1	-5,4	-1,8	0,6	19,0	20,4	20,4	6,3	6,5	6,3
FR	10,3	10,3	10,4	24,9	24,2	24,5	12,5	11,2	11,4	-0,8	-0,1	1,2	13,5	13,7	13,7	4,6	4,5	4,5
HR	17,3	17,3	16,6	50,0	45,5	43,5	16,6	19,6	19,3	-2,9	-3,4	:	18,6	18,1	17,8	5,6	5,4	5,3
IT	12,1	12,7	12,4	40,0	42,7	42,2	21,0	22,2	22,1	-5,3	-0,6	-0,3	18,5	18,6	18,8	5,6	5,5	5,7
CY	15,9	16,1	15,8	38,9	36,0	33,7	16,0	18,7	17,0	-7,9	-4,5	:	11,5	12,2	14,4	4,3	4,7	4,9
LV	11,9	10,8	9,8	23,2	19,6	15,5	14,9	13,0	12,0	1,6	5,5	4,9	20,2	19,3	18,8	6,5	6,5	6,3
LT	11,8	10,7	9,4	21,9	19,3	17,8	11,2	11,1	9,9	0,2	4,3	2,4	20,2	17,9	19,0	5,8	5,3	6,1
LU	5,9	6,0	6,0	16,9	22,3	18,7	5,9	5,0	6,3	:	:	:	13,1	14,5	15,0	4,0	4,1	4,6
HU	10,2	7,7	7,2	26,6	20,4	18,8	14,8	15,5	13,6	-3,3	1,4	2,8	13,6	13,6	14,3	3,9	4,0	4,2
MT	6,4	5,9	5,7	13,0	11,8	11,8	10,6	9,9	10,5	:	:	:	13,1	12,4	13,6	4,0	3,9	4,1
NL	7,3	7,4	7,0	13,2	12,7	11,1	4,9	5,6	5,5	-1,4	-1,0	1,1	10,5	10,1	10,9	3,8	3,6	3,6
AT	5,4	5,6	5,7	9,7	10,3	10,0	6,8	7,3	7,7	1,9	-1,8	0,5	13,1	13,3	12,9	4,1	4,2	4,1
PL	10,3	9,0	7,7	27,3	23,9	21,1	11,8	12,2	12,0	1,1	2,8	:	17,1	16,5	16,7	5,0	4,9	4,9
PT	16,4	14,1	13,0	38,1	34,7	32,1	13,9	14,1	12,3	-5,3	-1,0	0,2	16,2	16,9	18,4	5,7	5,8	6,0
RO	7,1	6,8	6,9	23,7	24,0	22,8	16,8	17,0	17,0	-3,2	:	:	21,0	21,0	21,5	6,2	6,3	6,6
SI	10,1	9,7	9,4	21,6	20,2	17,0	9,3	9,2	9,4	-3,8	-1,9	1,4	11,7	12,2	13,0	3,5	3,4	3,6
SK	14,2	13,2	11,8	33,7	29,7	26,4	13,8	13,7	12,8	-1,7	1,7	3,2	12,4	12,3	12,1	3,8	3,7	3,6
FI	8,2	8,7	9,3	19,9	20,5	22,6	8,6	9,3	10,2	0,1	0,4	-0,9	12,8	12,4	11,3	3,7	3,7	3,6
SE	8,0	7,9	7,7	23,6	22,9	21,0	7,8	7,5	7,2	3,7	1,7	2,1	12,5	12,9	14,0	3,6	3,7	3,7
UK	7,6	6,1	5,6	20,7	16,9	15,5	13,9	13,2	11,9	2,6	-0,7	-0,2	14,1	15,3	14,7	5,3	5,0	4,6

Lähde: Eurostat, EU:n työvoimatutkimus, kansantalouden tilinpito ja EU-SILC (työllisyyden pääosaston laskelmat).

Liite 4 – Keskeisten työllisyys- ja sosiaali-indikaattoreiden tulostaulu – tiivistelmä tuloksista

	Työttömyysaste	Nuorisotyöttömyysaste	NEET-aste	Kotitalouksien käytettävissä olevien bruttotulojen reaalikasvu	Köyhyyshriskiaste	Tuloerot S80/S20
Parhaiten suoriutuvat	Saksa	Tanska Saksa Itävalta Viro	Tanska Alankomaat Ruotsi Saksa	Latvia Unkari Slovakia	Tšekki Suomi Slovakia Alankomaat	Tšekki Slovakia Suomi Alankomaat Ruotsi Slovenia
Keskiarvoa paremmat	Viro Tšekki Tanska Unkari Alankomaat Yhd. kuningask. Luxemburg Malta Romania Bulgaria Irlanti Liettua Puola Slovakia	Latvia Tšekki Alankomaat Yhdistynyt kuningaskunta Slovakia Malta	Tšekki Liettua Slovenia Unkari Portugali	Liettua Ruotsi	Itävalta Belgia Ranska Slovenia Irlanti Yhdistynyt kuningaskunta	Belgia Tanska Itävalta Unkari Malta Yhdistynyt kuningaskunta
Keskimääräiset	Latvia Slovenia Ruotsi	Irlanti Puola Slovenia Belgia Liettua Unkari Ruotsi Romania Bulgaria Luxemburg	Latvia Yhdistynyt kuningask. Belgia Ranska Puola Slovakia	Tšekki Saksa Viro Espanja Alankomaat Ranska Slovenia	Bulgaria Tanska Saksa Luxemburg Puola Unkari	Kroatia Ranska Puola Saksa Kypros Irlanti

Liite 5 – Huomautus tulostaulun kehityssuuntausten ja tasojen tunnistamismenetelmistä

Vuoden 2015 puolivälissä Euroopan komissio ja jäsenvaltiot keskustelivat keinoista, joilla voitaisiin parantaa keskeisten työllisyys- ja sosiaali-indikaattoreiden tulostaulun analysointia, käsittelyä ja tulkintaa seuraavaa yhteistä työllisyysraporttia varten. Erityisesti käsiteltiin sellaisten menetelmien kehittämistä, joilla jäsenvaltioiden suorituskykyä voidaan arvioida tulostaulun pohjalta. Keskusteluissa sovittiin, että sovellettavilla menetelmillä olisi voitava esittää kunkin indikaattorin osalta jokaisen jäsenvaltion suhteellista asemaa osoittava tulos sen mukaan, mikä on indikaattorin arvo (pistemäärä) EU28:n indikaattorien arvojen (pistemäärien) jakaumassa. Menetelmää on tarkoitus soveltaa sekä vuositasoihin (tasot) sekä yhden vuoden muutoksiin (muutokset), mikä mahdollistaa kattavan arvioinnin jäsenvaltioiden suorituskyvystä.

Tämän tavoitteen saavuttamiseksi voidaan soveltaa yleisesti käytettyä yksinkertaista lähestymistapaa. Siinä analysoidaan kunkin indikaattorin osalta tasot ja muutokset ja havaitaan yleisestä suuntauksesta selvästi poikkeavat arvot (jäsenvaltioiden pistemäärät) eli tilastollisin käsittein ilmaistuna havaitaan kunkin indikaattorin osalta EU28:n pistemäärien jakauman poikkeavat havainnot.

Jotta tätä lähestymistapaa voitaisiin soveltaa, ennen analysointia on aiheellista muuntaa kunkin indikaattorin osalta jokaisen jäsenvaltion (jäljempänä kaavassa ”MS”) pistemäärä standardipistemääräksi (tunnetaan myös nimellä z-pistemäärä), jonka etuna on, että se tarjoaa keinon yhdistää erilaisia mittareita, jolloin samaa mittaria voidaan soveltaa kaikkien indikaattorien osalta.

Tähän päästään yhdenmukaistamalla sekä tasojen että muutosten raaka-arvoja kunkin indikaattorin osalta seuraavan kaavan mukaisesti:

$$MS_x:n \text{ z - pistemäärä} = \frac{[MS_x - \text{indikaattori} - (MS - \text{indikaattorien}) \text{ keskiarvo}]}{(MS - \text{indikaattorien}) \text{ keskihajonta}}$$

Tämän lähestymistavan avulla voidaan ilmaista kunkin jäsenvaltion osalta indikaattorin raaka-arvo siltä kannalta, kuinka monta keskihajontaa se poikkeaa keskiarvosta. Sen jälkeen jokaisen jäsenvaltion suorituskyky voidaan arvioida ja luokitella saatujen z-pistemäärien pohjalta vertaamalla niitä ennalta määritettyihin kynnysarvoihin, jotka voidaan asettaa keskihajontojen monikerraksi. On huomattava, että vastaavasta menetelmästä on jo sovittu ja sitä on käytetty aiemmin LIME-arviointikehityksen³⁷ yhteydessä.

Tämän lähestymistavan tärkein kysymys on raja-arvojen asettaminen. Koska parametreja koskevia oletuksia ei voi tehdä työvoimaindikaattorien havaittujen raaka-arvojen jakaumasta³⁸, kynnysarvojen määrittämisessä käytetään yleensä perussääntöä. Tulostaulussa käytettyjen keskeisten indikaattoreiden analyysin mukaisesti ja kun otetaan huomioon, että mitä alempia työttömyyttä ja työelämän ja koulutuksen ulkopuolella olevien määrää koskevat indikaattorien arvot ovat, ehdotetaan että kun³⁹

³⁷ Euroopan komissio (2008), ”The LIME Assessment Framework (LAF): A methodological tool to compare, in the context of the Lisbon Strategy, the performance of EU Member States in terms of GDP and in terms of twenty policy areas affecting growth”, European Economy Occasional Papers nro 41/2008.

1. pistemäärä on pienempi kuin -1: erittäin hyvä suorituskky
2. pistemäärä on välillä -1 ja -0,5: hyvä suorituskky
3. pistemäärä on välillä -0,5 ja 0,5: neutraali suorituskky
4. pistemäärä on välillä 0,5 ja 1: huono suorituskky
5. pistemäärä on suurempi kuin 1: erittäin huono suorituskky⁴⁰

Tässä ehdotetun menetelmän tarkoituksena on arvioida kunkin jäsenvaltion suorituskky kaikkien indikaattorien tasojen ja muutosten osalta. Tämän vaiheen tuloksena on siis kunkin indikaattorin tasojen ja muutosten osalta jäsenvaltioiden pistemäärien arviointi taulukossa 1 esitettyjen viiden perusteen mukaisesti:

Taulukko 1: Ehdotus z-pistemäärien kynnysarvoiksi

z-pistemäärien kynnysarvot					
	-1,0	- 0,5	0	0,5	1,0
	(pienempi kuin)	(pienempi kuin)	(välillä)	(suurempi kuin)	(suurempi kuin)
	Arviointi				
Taso	Hyvin alhainen	Alhainen	Keskimääräinen	Korkea	Hyvin korkea
Muutos	Huomattavasti keskimääräistä pienempi	Keskimääräistä pienempi	Keskimääräinen	Keskimääräistä suurempi	Huomattavasti keskimääräistä suurempi

³⁸ Jakaumaa koskevat hypoteesit hylättiin sekä normaalisuus- että t-jakaumatestin jälkeen.

³⁹ Työryhmässä keskusteltiin eri raja-arvojen asettamisesta. Tässä ehdotuksessa on otettu huomioon keskustelun tulokset.

⁴⁰ Normaalisuuden ollessa kyseessä valitut raja-arvot vastaavat noin 15:tä, 30:tä, 50:tä, 70:tä ja 85:tä prosenttia kumulatiivisesta jakaumasta.

Yhdistämällä tasojen ja muutosten arvioinnit maan kokonaissuoritus voidaan luokitella kunkin indikaattorin osalta yhteen seuraavista seitsemästä luokasta. Värikoodit ovat samat kuin kaavioissa 3, 4, 5, 17 ja 18.

Parhaiten suoriutuvat	pistemäärä pienempi kuin -1,0 tasojen osalta ja pienempi kuin 1,0 muutosten osalta	Jäsenvaltiot, joiden tasot ovat huomattavasti EU:n keskiarvoa paremmat ja joissa tilanne paranee tai ei heikkene EU:n keskiarvoa nopeammin.
Keskiarvoa paremmat	pistemäärä välillä -1,0 ja -0,5 tasojen osalta ja pienempi kuin 1 muutosten osalta <u>tai</u> välillä -0,5 ja 0,5 tasojen osalta ja pienempi kuin -1,0 muutosten osalta	Jäsenvaltiot, joiden tasot ovat EU:n keskiarvoa paremmat ja joissa tilanne paranee tai ei heikkene selvästi EU:n keskiarvoa nopeammin.
Keskimääräiset/ neutraalit	pistemäärä välillä -0,5 ja 0,5 tasojen osalta ja välillä -1,0 ja 1,0 muutosten osalta	Jäsenvaltiot, joiden tasot vastaavat EU:n keskiarvoa ja joissa tilanne ei parane eikä heikkene selvästi EU:n keskiarvoa nopeammin.
Hyvät mutta heikkenevät	pistemäärä pienempi kuin -0,5 tasojen osalta ja suurempi kuin 1 muutosten osalta <i>ja</i> muutos on suurempi kuin nolla ⁴¹	Jäsenvaltiot, joiden tasot ovat EU:n keskiarvoa paremmat tai huomattavasti paremmat mutta joissa tilanne heikkenee selvästi EU:n keskiarvoa nopeammin.
Heikot mutta paranemassa	pistemäärä suurempi kuin 0,5 tasojen osalta ja pienempi kuin -1,0 muutosten osalta	Jäsenvaltiot, joiden tasot ovat EU:n keskiarvoa heikkommat tai huomattavasti heikkommat mutta joissa tilanne paranee selvästi EU:n keskiarvoa nopeammin.
Seurattavat	pistemäärä välillä 0,5 ja 1,0 tasojen osalta ja suurempi kuin -1,0 muutosten osalta <u>tai</u> välillä -0,5 ja 0,5 tasojen osalta ja suurempi kuin 1,0 muutosten osalta	Tähän luokkaan kuuluu kaksi eri ryhmää: i) jäsenvaltiot, joiden tasot ovat EU:n keskiarvoa heikkommat ja joissa tilanne heikkenee tai ei parane tarpeeksi nopeasti; ii) jäsenvaltiot, joiden tasot ovat EU:n keskiarvoa mutta joissa tilanne heikkenee selvästi EU:n keskiarvoa nopeammin.
Kriittisessä tilanteessa olevat	pistemäärä suurempi kuin 1,0 tasojen osalta ja suurempi kuin -1,0 muutosten osalta	Jäsenvaltiot, joiden tasot ovat EU:n keskiarvoa huomattavasti heikkommat ja joissa tilanne heikkenee tai ei parane tarpeeksi nopeasti.

Kotitalouksien käytettävissä olevista bruttotuloista, jotka näkyvät ainoastaan muutoksissa, on käytetty seuraavaa luokitusta (katso kaavio 14):

Parhaiten suoriutuvat	pistemäärä suurempi kuin 1,0 muutosten osalta	Jäsenvaltiot, joiden muutokset ovat selvästi EU:n keskiarvoa suurempia.
Keskiarvoa paremmat	pistemäärä välillä 1,0 ja 0,5 muutosten osalta	Jäsenvaltiot, joiden muutokset ovat EU:n keskiarvoa suurempia.
Keskimääräiset/ neutraalit	pistemäärä välillä -0,5 ja 0,5 muutosten osalta	Jäsenvaltiot, joiden muutokset ovat keskimääräisiä.
Seurattavat	pistemäärä välillä -0,5 ja 0,5 muutosten osalta	Jäsenvaltiot, joiden muutokset ovat EU:n keskiarvoa pienempiä.

⁴¹ Viimeksi mainittu edellytys estää jäsenvaltiota esittämästä ”alhaista” tai ”hyvin alhaista” tasoa ”heikkenevänä”, kun muutos on ”huomattavasti keskimääräistä suurempi” mutta edelleen laskussa.

Kriittisessä tilanteessa olevat	pistemäärä pienempi kuin -1,0 muutosten osalta	Jäsenvaltiot, joiden muutokset ovat selvästi EU:n keskiarvoa pienempiä.
--	--	---

Sosiaalisten indikaattorien luottamusvälien laskenta ja niiden soveltaminen menetelmässä

EU-SILC on otantatutkimus, mikä tarkoittaa, että vain pientä osaa väestöstä (otos) haastatellaan. Otoksesta saadun tuloksen perusteella voidaan tilastoteorian mukaisesti arvioida tietyt koko populaation ominaispiirteet sekä virhemarginaali, joka voidaan ilmaista määrällisesti. Tämä tarkoittaa sitä, että indikaattoreita tarkasteltaessa olisi tarkasteltava myös niiden tarkkuusmittoja. Samalla tavoin tarkasteltaessa indikaattorin arvon nimellistä muutosta vuodesta seuraavaan olisi myös tarkkuusmitat otettava huomioon, koska virhemarginaalin takia on mahdollista, että kyseisen indikaattorin arvo ei ole todellisuudessa muuttunut lainkaan.

EU-SILC on monimutkainen tutkimus, jonka otanta-asetelma vaihtelee eri maissa. Tästä syystä siihen ei voi suoraan ja systemaattisesti soveltaa tavanomaisia tarkkuusmittojen laskentamenetelmiä. Eurostat, joka saa merkittävää metodologista tukea Net-SILC2-asiantuntijaverkostolta, on valinnut lähestymistavakseen linearisoinnin ja sen lisäksi viimeisen asteen ryvästysmenetelmän varianssin estimoinnin. Saatuja estimaatteja käytetään tämän jälkeen sen arvioimiseksi, ovatko tasojen vuosittaiset muutokset tai erot suhteessa EU:n keskiarvoon tilastollisesti merkitseviä.

Raja-arvojen yhteenvetotaulukko

		Hyvin alhainen	Alhainen	Keskimääräinen	Korkea	Hyvin korkea
Työttömyysaste	Tasot	pienempi kuin 4,9 %	pienempi kuin 7,4 %	välillä 7,4 % ja 12,4 %	suurempi kuin 12,4 %	suurempi kuin 14,9 %
	Muutokset	pienempi kuin -1,6 %-yksikköä	pienempi kuin -1,2 %-yksikköä	välillä -1,2 ja -0,4 %-yksikköä	suurempi kuin -0,4 %-yksikköä	suurempi kuin 0,0 %-yksikköä
Nuorisotyöttömyysaste	Tasot	pienempi kuin 11,0 %	pienempi kuin 16,8 %	välillä 16,8 % ja 28,5 %	suurempi kuin 28,5 %	suurempi kuin 34,3 %
	Muutokset	pienempi kuin -4,2 %-yksikköä	pienempi kuin -3,3 %-yksikköä	välillä -3,3 ja -1,5 %-yksikköä	suurempi kuin -1,5 %-yksikköä	suurempi kuin -0,6 %-yksikköä
Työelämän ja koulutuksen ulkopuolella olevat nuoret (NEET)	Tasot	pienempi kuin 7,7 %	pienempi kuin 10,0 %	välillä 10,0 % ja 14,5 %	suurempi kuin 14,5 %	suurempi kuin 16,8 %
	Muutokset	pienempi kuin -1,3 %-yksikköä	pienempi kuin -0,9 %-yksikköä	välillä -0,9 ja -0,1 %-yksikköä	suurempi kuin -0,1 %-yksikköä	suurempi kuin 0,4 %-yksikköä

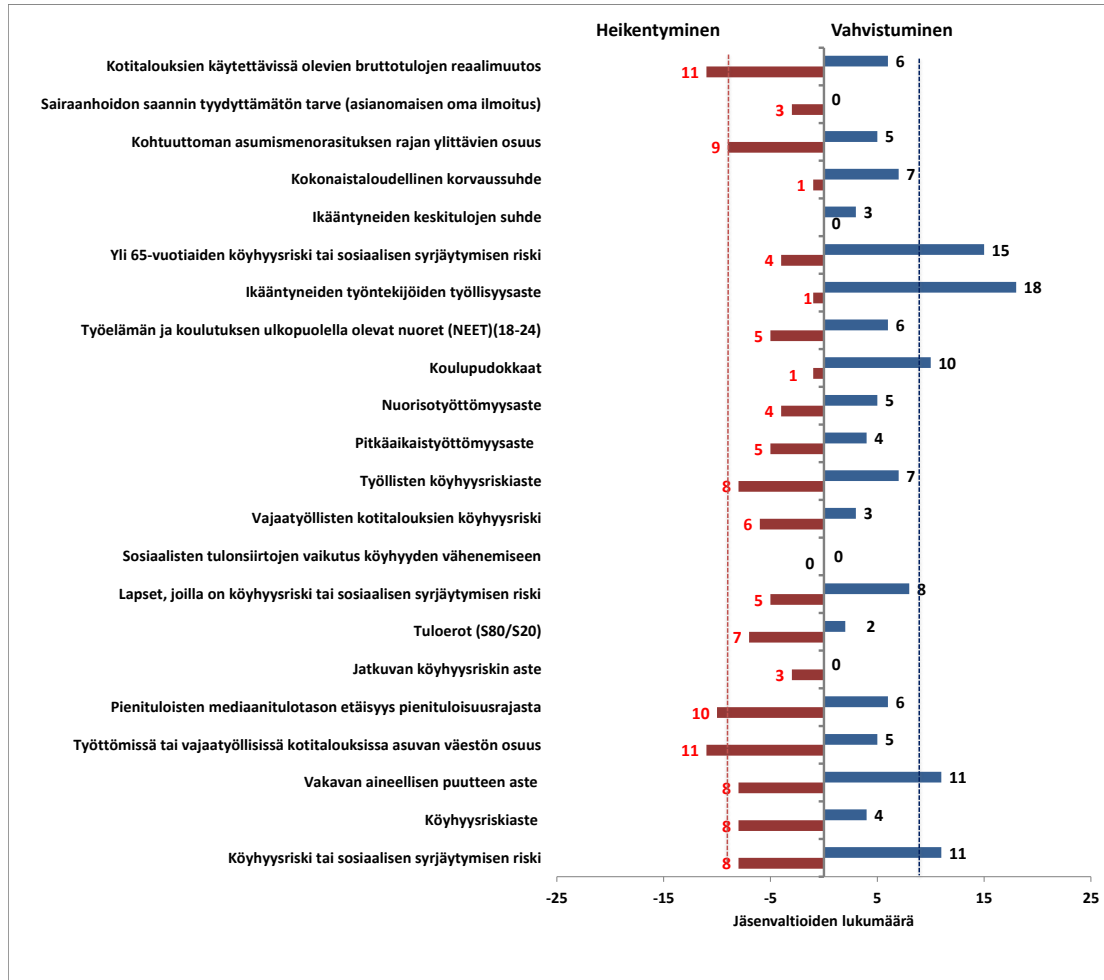
Kotitalouksien käytettävissä olevat bruttotulot	Muutokset	pienempi kuin -0,1 %	pienempi kuin 0,6 %	välillä 0,6 % ja 2,0 %	suurempi kuin 2,0 %	suurempi kuin 2,7 %
Köyhyysriskiaste (18–64)	Tasot	pienempi kuin 12,2 %	pienempi kuin 13,9 %	välillä 13,9 % ja 17,3 %	suurempi kuin 17,3 %	suurempi kuin 19,0 %
	Muutokset	pienempi kuin -0,6 %-yksikköä	pienempi kuin -0,2 %-yksikköä	välillä -0,2 ja 0,6 %-yksikköä	suurempi kuin 0,6 %-yksikköä	suurempi kuin 1,0 %-yksikköä
Ylimmän ja alimman tuloviidenneksen tulo-osuuksien suhde (S80-S20)	Tasot	pienempi kuin 3,8	pienempi kuin 4,3	välillä 4,3 ja 5,4	suurempi kuin 5,4	suurempi kuin 5,9
	Muutokset	pienempi kuin -0,2	pienempi kuin -0,1	välillä -0,1 ja 0,2	suurempi kuin 0,2	suurempi kuin 0,3

Liite 6 – Tiivistelmä keskeisistä työllisyyshaasteista ja erityisen hyvistä tuloksista työmarkkinoilla työllisyyskehityksen seurantavälineellä mitattuna (C = haaste, G = hyvät tulokset työmarkkinoilla) – hyväksytty kesäkuussa 2015⁴²

Maa	Osallistumisen työmarkkinoille	Työmarkkinoiden toiminta, segmentoitumisen ehkäiseminen	Aktiivinen työvoimapolitiikka	Sosiaaliturva	Työn ja perhe-elämän yhteensovittaminen	Työpaikkojen luominen	Sukupuolten tasa-arvo	Osaamisen tarjonta ja tuottavuus, elinikäinen oppiminen	Koulutusjärjestelmät	Palkanmuodostusmekanismit ja työvoimakustannusten kehitys
BE	C	C	C	C/G	C	C	C	C	C	C
BG	C	C	C	C/G	C	C		C	C	C
CZ	C/G		C	G	C		C	G	G	
DK	C/G	G		C/G	C/G			C/G		
DE	G		C	C	C	G	C	C	C/G	
EE	G	G	C	C/G	C		C	C	C/G	
IE	C		C	C/G	C/G			C/G	C/G	
EL	C		C	C	C	C		C	C	
ES	C	C/G	C	C	C	C/G	C/G	C	C	G
FR	C/G	C		G		C		C/G	C	C
HR	C	C/G	C	C	C		G	C/G	C/G	
IT	C/G	C	C	C/G	C/G	C	C/G	C	C	C
CY	C	C	C	G	C	C	C/G	C/G	C/G	
LV	C/G	G	C	C	C	C		C/G	C	
LT	C/G	C	C	C	C	C	G	C/G	C/G	
LU	C/G		C	C		G			C/G	C
HU	C/G			C	C	C/G		C/G	C	
MT	C/G	G	C/G	C	C/G	G	C/G	C	C	
NL	C/G	C		C/G			C			
AT	C/G	G	G	C/G	C	C/G	C		C/G	
PL	C	C	C	C	C		C	C	C/G	
PT	C	C	C		G	C		C	C	
RO	C	C/G	C	C/G	C	C	C	C	C	C
SI	C	C/G	C	C	G	G	G	C	G	C/G
SK	C	C	C	C	C		C	C	C/G	
FI	C	C	C	G			G		G	C
SE	C/G	G	G		G	C		G	C/G	
UK	C/G	G		C	C	G		C	C/G	

⁴² <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-9307-2015-INIT/en/pdf>

Liite 7 – Tiivistelmä seurattavista sosiaalisista kehityssuuntauksista ja jäsenvaltioista, joilla havaitaan tilastollisesti merkitsevää tilanteen heikkenemistä tai vahvistumista, sosiaalisen suojelun komitean tekemän kartoituksen mukaisesti

2012-2013	Jäsenvaltiot, joissa tilanne on merkittävästi heikentynyt	Jäsenvaltiot, joissa tilanne on merkittävästi vahvistunut
Köyhyyshriskiaste tai sosiaalisen syrjäytymisen riskin aste	DE, EL, MT, NL, PT, SI, SE, UK	BE, BG, CZ, FR, HR, IT, LV, LT, PL, RO, FI
Köyhyyshriskiaste	CY, EE, LT, LU, MT, NL, PT, SI	BE, CZ, FR, FI
Vakavan aineellisen puutteen aste	DK, DE, EL, CY, LU, NL, PT, UK	BE, BG, EE, FR, HR, IT, LV, LT, PL, RO, FI
Työttömissä tai vajaatyöllisissä kotitalouksissa asuvan väestön osuus (0-59)	DK, EL, ES, IT, CY, LU, NL, PT, SI, SE, UK	EE, FR, HR, LV, RO
Pienituloisten mediaanitulotason etäisyys pienituloisuusrajasta	EL, IT, LT, LU, MT, AT, PT, RO, SI, SK	CZ, EE, HR, CY, LV, UK
Jatkuvan köyhyyshriskin aste	EL, LT, AT	
Tulokvantilisuhde (S80/S20)	BG, DE, LT, LU, HU, MT, SI	BE, UK
Lapset, joilla on köyhyyshriski tai sosiaalisen syrjäytymisen riski	EL, LT, PT, SI, UK	BE, CZ, FR, HR, IT, LV, RO, FI
Vajaatyöllisissä tai työttömissä kotitalouksissa elävien köyhyyshriski	EE, FR, IT, CY, LU, PT	DE, FI, UK
Työllisten köyhyyshriskiaste	DE, CY, LT, LU, HU, MT, PT, SI	BE, CZ, DK, EE, EL, RO, UK
Pitkäaikaistyöttömyysaste	EL, ES, IT, CY, PT	EE, IE, LV, LT
Koulupudokkaat	SK	BE, DK, IE, EL, ES, FR, CY, LU, PT, UK
Nuorisotyöttömyysaste (15-24)	BE, HR, CY, NL	DK, EE, IE, LV, LU
NEET (18-24)	BE, HR, IT, CY, NL	DE, IE, FR, LV, LU, MT
Ikääntyneiden työntekijöiden työllisyysaste (55-64)	CY	BE, BG, CZ, DE, EE, IE, FR, HR, IT, LV, LT, HU, MT, NL, AT, PL, UK
Yli 65-vuotiaiden köyhyyshriski tai sosiaalisen syrjäytymisen riski	EE, LV, LU, UK	BE, BG, DK, FR, IT, CY, LT, HU, MT, PL, PT, RO, SK, FI, SE
Ikääntyneiden keskitulojen suhde		CY, HU, SK
Kokonaistaloudellinen korvaussuhde	BG	EL, IT, LT, HU, MT, SK, UK
Sairaanhoidon saannin tyydyttämätön tarve (oma ilmoitus)	EL, IT, LV	
Kohtuuttoman asumismenorasituksen rajan ylittävien osuus	CZ, EL, HR, IT, LU, NL, SI, FI, UK	BE, EE, FR, HU, RO
Kotitalouksien käytettävissä olevien bruttotulojen reaali muutos	BE, CZ, DK, EL, IT, NL, AT, PT, SI, FI, UK	DE, ES, LV, LT, HU, SK

Huomautus: Vuosina 2012–2013 seurattavissa sosiaalisissa kehityssuuntauksissa, jotka sosiaalisen suojelun komitea vahvisti 23. helmikuuta 2015 tuolloin käytettävissä olleiden tietojen perusteella, on havaittu heikkenemistä yli kolmanneksessa jäsenvaltioista. Heikentymiset esitetään edellä olevassa taulukossa punaisella (Lähde: Sosiaalinen Eurooppa: osallistavaan kasvuun. Sosiaalisen suojelun komitean vuosikertomus sosiaalisesta tilanteesta Euroopan unionissa 2014).